

**PÄÄTÖS****Nro** 31/2021**Dnro** ESAVI/11433/2019

28.1.2021

**ASIA** Kirvessuon turvetuotannon ympäristölupa, Eura ja Laitila**HAKIJA** Vapo Oy  
PL 22  
40101 Jyväskylä**HAKEMUS** Vapo Oy on 29.3.2019 aluehallintovirastoon saapuneella ja sittemmin täydentämällään hakemuksella pyytänyt ympäristölupaa Kirvessuon 99,1 ha:n suuruisen uuden alueen turvetuotantoon Euran ja Laitilan kunnassa.**LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA**

Ympäristönsuojelulain (527/2014) liitteen 1 taulukon 2 kohdan 7 d) mukaan luvanvaraista toimintaa on turvetuotanto ja siihen liittyvä ojitus.

Ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 1 §:n 2 momentin 7 c) kohdan nojalla aluehallintovirasto on toimivaltainen viranomaisen turvetuotantoa koskevassa asiassa.

**HAKEMUKSEN SISÄLTÖ****Toimintaa koskeva aiempi lupakäsittely, sopimukset ja alueen kaavoitustilanne****Aiempi lupakäsittely**

Kirvessuon turvetuotannolla ei ole aiempaa ympäristölupaa. Alueelle on kuitenkin aiemmin haettu ympäristölupaa.

*Länsi-Suomen ympäristölupaviraston päätös nro 35/2008/4 (18.3.2008):* Ympäristölupavirasto myönsi hakijalle ympäristöluvan Euran kunnassa ja Laitilan kaupungissa sijaitsevan Kirvessuon turvetuotantoon 114,5 ha:n tuotantoalalle.

*Vaasan hallinto-oikeuden päätös nro 08/0810/3 (19.12.2008):*

Hallinto-oikeus kumosi ympäristölupaviraston päätöksen ja palautti asian aluehallintovirastoon uudelleen käsiteltäväksi. Hankkeen kiintoaine- ja ravinnepäästöillä olisi voinut olla vaikutuksia Vaaljärveen (osa Koskeljärven Natura 2000 -aluetta) ja nämä päästöt olisivat voineet aiheuttaa muutoksia Natura 2000 -alueen luontoarvoihin. Lisäksi hakemuksesta puuttui tarkastelu kuivatusvesien johtamisvaihtoehdoista. Hakijan tekemät selvitykset toiminnan vaikutuksista Natura-alueen luontoarvoihin eivät olleet riittävät.

*Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 279/2012/2 (27.12.2012):*

Aluehallintovirasto hylkäsi yhtiön hakemuksen, koska asian uuden käsitteelyn aikana saatujen luonto-, kuormitus- ja vedenlaatutietojen perusteella 114,5 ha:n tuotantoalalta johdettavien kuivatusvesien kiintoaine-, humus- ja ravinnepäästöt heikentäisivät Vaaljärven vedenlaatua ja tilaa sekä nopeuttaisivat järven umpeenkasvua. Hankkeen vaikutukset merkittävästi heikentäisivät niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi Vaaljärvi on Natura 2000 -verkostossa. Hakijan ilmoituksen mukaan toteuttamiskelpoista ratkaisua johtaa kuivatusvedet Vaaljärven ohi ei ole löydettävissä.

## **Sopimukset**

Hakija omistaa suunnitellusta tuotantoalueesta yhteensä 45,4 ha ja on kuudella sopimuksella vuokranut yhteensä 68,2 ha. Viisi sopimuksista on voimassa 31.12.2035 saakka ja yhden 17 ha:n suuruisen alueen osalta 31.12.2034 saakka.

Lisäksi hakija on solminut kuuden eri kiinteistön omistajan kanssa ojasopimuksen, joka koskee kuivatusvesien johtamiseen tarkoitettua oja-aluetta sekä ojan kunnostusta ja käyttöä. Sopimukset ovat yhden osalta voimassa 31.12.2045 saakka ja viiden osalta 31.12.2050 saakka.

## **Kaavoitus**

Hankealueella tai sen purkureitin varrella ei ole voimassa yleis- tai asemakaavoja.

### **Satakunnan maakuntakaavat**

Ympäristöministeriö on vahvistanut 30.11.2011 Satakunnan maakuntakaavan. Kirvessuon hankealue on Satakunnan maakuntakaavassa selvitysalue se4, joka käytännössä tarkoittaa hankealueen turvetuotannon lupahakemuksen olevan käynnissä.

Ympäristöministeriö on 13.12.2013 vahvistanut Satakunnan vaihemaakuntakaava 1:n. Kaavassa on määritelty maakunnallisesti merkittävät tuulivoimatuotannon alueet sekä niihin liittyvä energiahuolto. Kaavassa ei ole Kirvessuon suunnittelualueelle kohdistuvia merkintöjä eikä määräyksiä.

Satakunnan maakuntavaltuusto on 17.5.2019 hyväksynyt energiantuotantoon painottuvan Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2. Kaavassa ei ole

Kirvessuon suunnittelualueelle kohdistuvia merkintöjä tai määräyksiä. Kirvessuon koillispuolella oleva Vaaljoen kylä on merkitty maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi.

### **Varsinais-Suomen maakuntakaava**

Varsinais-Suomen maakuntakaava on laadittu seutukunnittain valmisteltuina kokonaismaakuntakaavoina. Osa Kirvessuon hankealueesta kuuluu Vakka-Suomi, Loimaan seutu, Turunmaa ja Turun seudun kehyskunnat -maakuntakaavaan, joka vahvistettiin 2013. Kirvessuon suunnittelualueella ei ole merkintöjä tai määräyksiä. Välittömästi suunnittelualueen eteläpuolella on suojelualuemerkintä, jolla Hirvilamminsuon Natura-alue on merkitty.

Varsinais-Suomessa aloitettiin vuonna 2015 kokonaismaakuntakaavan tarkistus. Kaava tullaan laatimaan Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavana, jossa käsitellään kierto- ja biotalouden näkökulmasta keskeisten luonnonvarojen käyttöä sekä potentiaalia ja sovitaan ne yhteen maakunnallisesti arvokkaiden luontoalueiden ja virkistysmahdollisuuksien turvaamiseksi. Valmisteluaineiston liitekartoissa Hirvilamminsuon ja Kirvessuon Varsinais-Suomen puoleinen osa on merkitty soiden luontoarvojen osalta arvokkaaksi alueeksi. Hirvilamminsuon Natura 2000 -alue on merkitty luonnonsuojelulain ja luonnonsuojeluohjelmien suojelualueeksi. Kaavaehdotus ei ole lainvoimainen.

## **Toiminta**

### **Yleiskuvaus toiminnasta**

Kirvessuo on uusi tuotantoalue, jonka tuotantopinta-ala on 99,1 ha. Tuotantoalueesta 10,7 ha on tuotettavia auma-alueita. Myös auma-alueilla oleva turve tuotetaan ja tarvittaessa turvevarastojen paikkoja vaihdellaan. Tuotantopinta-ala on 32,0 % Kirvessuon 310 ha:n kokonaispinta-alasta. Vesienkäsittelynä on niin sanottu perustaso, virtaaman säätö ja pintavalutus ympärivuotisesti ojittamattomilla kentillä. Tukikohta-alueet sijaitsevat lohkon 2 luoteiskulmassa ja lohkon 4 pohjoisosassa.

Kuntoonpano-, tuotanto- ja jälkihoitovaiheen käsittävä toiminta aloitetaan ympäristöluvan täytäntöönpanokelpoiseksi tulemisen jälkeen. Kuntoonpanovaihe kestää 1–3 ja tuotantovaihe 33–40 vuotta. Tuotanto päättyy noin vuonna 2060. Tämän jälkeen alue siirtyy jälkihoitovaiheeseen.

Tuotanto on aluksi kasvu- ja ympäristöturvetuotantoa imuvaunu- ja mekaanisella kokoojavaunumenetelmällä. Keskimääräinen vuosituotantomäärä tulee olemaan noin 35 000 m<sup>3</sup>. Keräilyä edeltävät työvaiheet ovat jyrskintä ja kääntäminen sekä karheaminen (ei imuvaunumenetelmässä). Turvekeroksen maatuneempia osia tullaan myöhemmin hyödyntämään mahdollisesti myös energiaturpeena. Kuntoonpanon, tuotannon, kunnossapidon ja toimituksen tekevät yrittäjät.

Kasvuturpeet hyödynnetään jalostustehtaiden raaka-aineena sekä kasvualustoina niin kotimaassa kuin ulkomailla. Ympäristöturpeita käytetään lähialueen maatiloilla kuivikkeena sekä kompostointiin, lietteen imeytykseen ja maanparannukseen. Energiaturpeen käyttöpaikaksi on suunniteltu ensisijaisesti lähialueella sijaitsevia voimalaitoksia.

Turvetuotannon loputtua alue siistitään ja tarpeettomat rakenteet ja rakennelmat poistetaan alueelta. Jos tuotannosta poistuu muun maankäytön kannalta tarkoituksenmukaisia kokonaisuuksia muodostavia osa-alueita, toimenpiteet ovat samat. Mahdollisuuksien mukaan tuotannosta poistuneiden alueiden kuivatus järjestetään erillisesti eli ne rajataan tuotannossa oleviin alueisiin nähden ulkopuolisiksi. Tuotannosta poistuneiden alueiden vedet johdetaan vesiensuojelurakenteiden kautta viranomaisten määräämän ajan. Maanomistaja päättää viimekädessä alueidensa jälkikäytöstä silloisten tarpeiden ja olosuhteiden mukaisesti. Todennäköinen jälkikäyttömuoto on maa- ja metsätalous, kosteikko ja uudelleen soistaminen.

Vapo Oy:ssä on käytössä sertifioitu ISO 14001 -standardin mukainen ympäristöjärjestelmä sekä ISO 9001 -standardin mukainen laatujärjestelmä. Laatu- ja ympäristösertifikaatit kattavat Vapo Oy:n koko toiminnan. Toimintaan sisältyy turvetuotantoalueiden hankinta, suunnittelu, luvitus ja valmistelu sekä turvetuotteiden ja puupolttoaineiden myynti, hankinta, tuotanto ja logistiikka.

## **Vesien käsittely ja päästöt vesistöön**

Kirvessuolle vesienkäsittelynä tulee perustason rakenteiden ja virtaamansäädön ohella olemaan ojittamattomalle suoalueelle rakennettavat kaksi pintavalutuskenttää.

Pengertämällä ojittamattomalle suoalueelle rakennettavan pintavalutuskentän 1 koko on 5,0 ha. Pintavalutuskenttä on 5,4 % tuotantoalueen 92,0 ha:n valuma-alueesta tuotantoalan ollessa 82,2 ha. Vedet pintavalutuskentälle 1 johdetaan ympärivuotisesti lohkoilta 1–3 laskeutusaltaiden 1 ja 2, sekä pumppausaltaan 1 ja pumppaamon 1 kautta paineputkella. Pintavalutuskentältä 1 vedet johdetaan mittakaivon 1 kautta laskuojaan 1.

Pengertämällä ojittamattomalle suoalueelle rakennettavan pintavalutuskentän 2 koko on 1,1 ha. Tämä on 5,5 % tuotantoalueen 20,0 ha:n valuma-alueesta tuotantoalan ollessa 16,9 ha. Vedet pintavalutuskentälle 2 johdetaan ympärivuotisesti lohkolta 4 laskeutusaltaan 3 sekä pumppausaltaan 2 ja pumppaamon 2 kautta paineputkella. Pintavalutuskentältä 2 vedet johdetaan mittakaivon 2 kautta laskuojaan 1.

## **Valuma-alueuutokset**

Kirvessuon suunniteltu turvetuotantoalue sijoittuu kahdelle vesistöalueelle. Tuotantoalueen länsiosa on Isosillanjoen alueella (31.006) ja vähäisempi

itäosa Hinnerjoen alueella (33.004). Hankealueiden kuivatusvedet molemmilta vesistöalueilta käännetään Laajoen yläosan alueelle (31.003).

Koska vedet Hinnerjoen puoleiselta valuma-alueelta johdetaan 32,2 ha:n alalta Isosillanjoen vesistöalueelle, pienentyy Hinnerjoen 7 512 ha:n suuruinen vesistöalue 0,43 %:lla. Koska Kirvessuon turvetuotantoalueen kuivatusvedet yhteensä 119,4 ha suuruiselta alueelta käännetään Hinnerjoen ja Isosillanjoen vesistöalueelta Laajoen yläosan vesistöalueelle (31.003), pienentyy Isosillanjoen 6 597 ha:n suuruinen vesistöalue 1,8 %:lla. Laajoen yläosan 11 690 ha suuruinen vesistöalue suurentuu 151,6 ha eli 1,3 %. Muutokset kolmannen jaotuksen vesistöalueissa ovat merkityksettömän vähäiset.

Hinnerjoen vesistöalueelle sijoittuvan Vaaljärven arvioitu 1 347 ha:n valuma-alue pienentyy 32,2 ha:lla eli 2,4 %:lla. Pääosa Vaaljärven altaasta kuuluu Natura 2000 -verkostoon.

Isosillanjoen vesistöalueen puolelle sijoittuvan osa-alueen vesien johtaminen pienentää länsipuolella sijaitsevan Vallolammen valuma-aluetta 14,4 %.

### Päästöt vesistöön

Tulevassa tilanteessa 99,1 ha:n hankealueen kuivatusvedet johdetaan laskuojan kautta Laajoen yläosan alueelle (31.003) Tomajokeen. Pinta-alaan sisältyvät auma-alueet. Hankkeen myötä Laajoen yläosan alueelle kääntyy yhteensä 151,6 ha:n alue Ison sillanjoen ja Hinnerjoen valuma-alueelta.

Kirvessuon 99,1 ha:n tuotantoalueelta tuleva vuosittainen kuormitus on arvioitu Pöyry Finland Oy:n vuosien 2011–2015 tarkkailuaineistojen tulosten perusteella tehdyn ominaiskuormitus selvityksen tietojen pohjalta. Tiedot perustuvat ympärivuotisesti ojitattomilta pintavalutuskentiltä Länsi-Suomen turvetuotantoalueilta saatuihin vuositasen keskimääräisiin ominaiskuormituksiin tuotanto- ja kuntoonpanovaiheessa.

Koska Kirvessuon vedet eivät nykytilanteessa laske eikä taustakuormitus kohdistu Laajoen yläosan valuma-alueelle, tulee hankkeen kuormitukseksi Laajoen yläosalla tulkita bruttokuormitus.

Taulukko 1. Kirvessuon turvetuotannon vuosikuormitus tulevassa tilanteessa 99,1 ha:n tuotantoalalla tuotantoalueen kuntoonpano- ja tuotantovaiheessa. Alimmalla rivillä Laajoen yläosan valuma-alueelle käännettävän muun alan (52,5 ha) kuormitus.

|                                                                 |         | Brutto, kg/a |        |        |                   | Netto, kg/a |        |        |                   |
|-----------------------------------------------------------------|---------|--------------|--------|--------|-------------------|-------------|--------|--------|-------------------|
| Kirvessuo                                                       | Ala, ha | KA           | Kok. P | Kok. N | COD <sub>Mn</sub> | KA          | Kok. P | Kok. N | COD <sub>Mn</sub> |
| Tuotantoalue (ympärivuotinen pvk)                               |         |              |        |        |                   |             |        |        |                   |
| Kuntoonpanovaihe                                                | 99,1    | 2 973        | 41     | 823    | 26 063            | 2 478       | 32     | 575    | 277               |
| Tuotantovaihe                                                   | 99,1    | 2 081        | 16     | 605    | 1 685             | 1 685       | 7      | 396    | 0                 |
| Hankkeen myötä Laajoen yläosan valuma-alueelle lisäksi kääntyvä |         |              |        |        |                   |             |        |        |                   |
| Metsä kivennäismaalla                                           | 52,5    | 268          | 3      | 80     | -                 | -           | -      | -      | -                 |

## **Muu turvetuotanto Laajoen valuma-alueella**

### Rautakorvenrahka, Ismo Nummela

31.1.2003 myönnetyn ja 21.11.2013 määräyksiltään tarkistetun ympäristöluvan nojalla kuivatusvedet johdetaan 28 ha:n alalta reittiin metsäojat ja pelto-ajat–Joenperänoja–Suojoki–Laajoki. Kuivatusvedet puhdistetaan niin sanotun perustason lisäksi ympärivuotisesti pintavalutuskentällä.

### Isosuo, Ismo Nummela

23.12.2013 myönnetyn ympäristöluvan nojalla kuivatusvedet johdetaan 17,2 ha:n alalta metsäojissa Laajokeen. Kuivatusvedet puhdistetaan niin sanotun perustason lisäksi ympärivuotisesti pintavalutuskentällä.

### Kalatienrahka, Teho-Turve Oy

5.6.2013 myönnetyn ympäristöluvan nojalla kuivatusvedet johdetaan 44 ha:n alalta laskuojassa Laajokeen. Kuivatusvedet puhdistetaan niin sanotun perustason lisäksi ympärivuotisesti pintavalutuskentällä.

### Koikansilmänsuo, Teho-Turve Oy ja Ismo Nummela

5.6.2013 myönnetyn ympäristöluvan nojalla kuivatusvedet johdetaan 52 ha:n alalta laskuojassa Laajokeen. Kuivatusvedet puhdistetaan niin sanotun perustason lisäksi ympärivuotisesti pintavalutuskentällä.

### Raumjärvensuo, Kekkilä Oyj

Länsi-Suomen ympäristölupaviraston Vapo Oy:lle 29.5.2007 myöntämän, Vaasan hallinto-oikeuden 19.12.2008 ja Korkeimman hallinto-oikeuden 26.2.2010 muuttaman luvan nojalla kuivatusvedet johdetaan 46 ha:n alalta laskuojassa Palojokeen ja edelleen Laajokeen. Kuivatusvedet puhdistetaan niin sanotun perustason lisäksi ympärivuotisesti pintavalutuskentällä.

### Turvetuotanto Laajoella

Tuotantoalueiden kokonaisala on lupien mukaisena noin 187 ha ja yhdessä Kirvessuon kanssa noin 286 ha. Yllä esitettyjen Laajoen valuma-alueen turvetuotantoalueiden bruttokuormitus, kun Kirvessuo on kuntoonpanovaiheessa, on yhteensä noin 84 kg fosforia, 2 200 kg typpeä ja 7 500 kg kiintoainetta vuodessa. Kemiallisesti hapettuvien orgaanisten yhdisteiden bruttokuormitus on noin 63 t O<sub>2</sub> vuodessa. Nettokuormitus on noin 60 kg fosforia, 1 500 kg typpeä ja 6 100 kg kiintoainetta vuodessa. Kemiallisesti hapettuvien orgaanisten yhdisteiden bruttokuormitus on noin 1 400 kg O<sub>2</sub> vuodessa.

Kun Kirvessuo on tuotantovaiheessa, Laajoen valuma-alueen turvetuotantoalueiden bruttokuormitus on yhteensä noin 59 kg fosforia, 2 000 kg typpeä ja 6 600 kg kiintoainetta vuodessa. Kemiallisesti hapettuvien orgaanisten yhdisteiden bruttokuormitus on noin 54 tO<sub>2</sub> vuodessa. Nettokuormitus on noin 35 kg fosforia, 1 300 kg typpeä ja

5 300 kg kiintoainetta vuodessa. Kemiallisesti hapettuvien orgaanisten yhdisteiden bruttokuormitus on noin 1 100 kg O<sub>2</sub> vuodessa.

### **Esitys enimmäispitoisuusrajoiksi ja puhdistustehovaatimukseksi**

Hakija katsoo, että edellä esitetyillä puhdistusmenetelmillä päästään puhdistustulokseen, jossa lähtevän veden enimmäispitoisuusraja-arvoiksi häiriötilanteet mukaan lukien vuosikeskiarvona voidaan asettaa kiintoaineelle 6 mg/l, kokonaisfosforille 60 µg/l ja kokonaistypelle 1 800 µg/l alkaen kenttien kolmannen käyttöönottovuoden alusta. Vaihtoehtona enimmäispitoisuusrajoille puhdistustehovaatimukseksi kiintoaineelle voidaan asettaa 50 %, kokonaisfosforille 40 % ja kokonaistypelle 20 %.

### **Pöly, melu ja liikenne**

Tuotantomenetelmänä Kirvessuolla on imuvaunumenetelmä. Tuotantoalueelle arvioidun satokierron pituus on neljä vuorokautta. Satokierron aktiivisimpana vuorokautena turvetuotantoalueella toimii yhtäaikaaisesti neljä konetta. Eniten lähiympäristöön ilmanlaatuun vaikuttavat työvaiheet ovat kuivan turpeen kääntö ja keräily. Lähimmät häiriintyvät kohteet ovat suon länsipuolella noin 400 m:n etäisyydellä. Turvetuotantoalueen pohjoispuolella lähimmät häiriintyvät kohteet (mökkikiinteistöt) ovat noin 500 m:n etäisyydellä lohkoista neljä. Suon kaakkoispuolella lähin asutus sijaitsee noin 500 m:n etäisyydellä. Aumat suunnitellaan vähintään 500 m:n etäisyydelle asutuista rakennuksista.

Kirvessuolle tehtyjen pölynleviämislaskelmien perusteella turvetuotannon lähiasutukselle aiheuttamat pölyhaitat ovat lähiasutusten kohdalla vähäisiä (alle 15 µg/m<sup>3</sup>) johtuen imuvaunumenetelmän pienistä pölypäästöistä, suon koosta sekä tuotantoalueen ja lähiasutuksen välisestä etäisyydestä. Pölyhaittoja vähentää lisäksi suon ja asutuksen välinen puusto.

Turvekenttien työkoneista ja turpeen kuormauksesta aiheutuva melu ei ole jatkuva, koska tuotantopäiviä on vuodessa noin 30–50. Tuotantopäivinä turvekoneiden aiheuttamaa melua voi syntyä ympäri vuorokauden työvaiheista, tuotantotilanteesta ja säästä riippuen. Tuotantokoneiden lisäksi melua aiheuttaa raskas kuljetuskalusto. Turpeen toimitusaikana melu koostuu raskaan liikenteen ja kuormauskoneiden aiheuttamista äänistä ja vastaa siten liikennemelua.

Mallinnuksen perusteella kunnostuksen aiheuttamat päiväaikaiset melutasot voivat joissakin tilanteissa ylittää melunohjearvot Hevossaaren reunassa olevan metsästysmajan pihapiirissä (noin 48 dB(A)). Melutasot voivat melun leviämislle suotuisissa olosuhteissa ylittyä pinnan muokkauksen aikana. Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeen mukaan ohjearvon +5 dB:n ylityksiä saa olla 20–30 vuorokautena vuodessa. Yli +10 dB:n ylityksiä ei saa olla lainkaan.

Kasvu- ja ympäristöturpeita toimitetaan jalostukseen ja asiakkaille ympärivuotisesti, keskittyen kuitenkin pääasiassa tuotanto- eli kesäkauden

ulkopuolelle. Energiaturve toimitetaan asiakkaille lämmityskaudella loka–huhtikuussa keskitetysti pääasiassa yhdessä tai kahdessa jaksossa. Vuosittainen toimitusmäärä, 35 000 m<sup>3</sup>, vastaa noin 240 rekan ajosuoritetta. Toimitus käyttökohteille tapahtuu rakennettavia työmaateitä pitkin suon itäpuolella kulkevalle Tarvaistentielle nro. 2021 ja sieltä edelleen pohjoiseen Hinnerjoen tai etelään Mynämäen suuntaan.

Toiminnassa käytettävät traktorit tuodaan työmaalle keväällä ja viedään pois syksyllä. Tuotantokoneet ovat työmaalla pääosin ympäri vuoden. Kunnostuksessa käytettäviä koneita tuodaan työmaalle keskimäärin 2–3 kertaa tuotantokauden aikana. Lisäksi tuotantokaudella on kevyttä liikennettä ja jossakin määrin muuta raskasta liikennettä.

### **Varastointi ja jätteet**

Urakoitsija säilyttää polttoaineitaan siirrettävissä säiliöissä pelastussuunnitelmassa osoitetuissa paikoissa. Säiliöt ovat alustaltaan tiiviitä ja kantavia. Säilytyspaikat on valittu siten, että aineet eivät vahinkotapauksissa pääse leviämään vesistöön eivätkä pohjaveteen. Säiliöiden keskimääräinen koko on 3 000–5 000 l. Polttoöljyn kulutus tuotantokauden aikana on noin 45 000 l. Samanaikaisesti säilytettävän polttoaineen määrä on alle 15 000 l. Säiliöitä täytetään tuotantokauden aikana kulutuksen mukaan. Lisäksi käytetään voiteluöljyä noin 100 l sekä muita voiteluaineita noin 25 kg. Voiteluaineet varastoidaan tukikohta-alueella niille varatuissa paikoissa. Pumppaamo on verkkovirtakäyttöinen.

Tuotannossa syntyy noin 100 l jäteöljyä, noin 25 kg kiinteää öljyjätettä, noin 520 kg kuivajätettä, noin 900 kg aumamuovia ja noin 65 kg rautaromua. Tilapäinen säilytys suoritetaan asianmukaisissa tiloissa ja toimitetaan käsiteltäväksi toimijalle, jolla on oikeus vastaanottaa kyseistä jätettä.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmassa on arvioitu kantoja ja muuta puuainesta syntyvän noin 50 000 m<sup>3</sup> toiminnan koko tuotantoaikana. Puuaines välivarastoidaan tuotantoalueella ja käytetään biopolttoaineena. Kiviä arvioidaan tulevan noin 45 m<sup>3</sup> ja aines käytetään teiden rungoissa tai joko sijoitetaan syrjään tai upotetaan. Ojien kaivusta tulee mineraalimaata noin 25 000 m<sup>3</sup>. Maat käytetään taimikoiden kasvupohja- ja pellon pohjamaana tai sijoitetaan ojien viereen. Laskeutusaltaisiin kertyy tuotannon aikana noin 100 m<sup>3</sup> lietettä. Liele siirretään tuotantoalueelle ja tuotetaan turpeena tai käytetään maisemoinnissa. Ainoastaan puuaineksen käytöllä arvioidaan olevan ympäristövaikutuksia ja nämä vaikutukset jäävät vähäisiksi.

### **Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) ja ympäristön kannalta paras käytäntö (BEP)**

Tuotantoalueen kuivatusvesien puhdistus ympärivuotisella ojittamattomalla suoalueella tapahtuvalla pintavalutuksella on hakijan arvion mukaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaista. Tuotannosta ja

työmaaliikenteestä ei aiheudu asutukselle kohtuutonta räsytystä pölyn ja melun muodossa. Toiminnassa syntyvien jätteiden eri jakeiden tilapäinen säilytys ja toimittaminen sekä käsittelyyn että hyötykäyttöön on suunniteltu voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Kirvessuon tuotantotoiminnassa sovelletaan hakijan arvion mukaan kaikilta osin ympäristön kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa (BAT) sekä parasta käytäntöä (BEP).

## **Tuotantoalue, sen ympäristö ja toiminnan vaikutukset ympäristöön**

### **Tuotantoalueen nykytila**

Kirvessuon suunniteltu tuotantoalue sijaitsee Laitilan ja Euran kuntien sekä Hinnerjoen ja Isonsilanjoen valuma-alueiden rajalla. Suon välitön ympäristö on metsävaltaista. Ympäröivä metsä on eri ikäistä, paljolti ojitettua ja hakkuin käsiteltyä. Alue rajoittuu lounaassa Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura 2000 -suojelualueeseen. Koillisessa noin 2 km:n päässä sijaitsee Vaaljoen taajama ja sen takana Koskeljärven Natura 2000 -suojelualue.

Kirvessuon pinta-ala on noin 310 ha. Suosta on ojitettu 223 ha (72 %) ja ojittamatonta pinta-alaa on 87 ha (28 %). Kirvessuon ojitus sijoittuu pääosin suon reuna-alueille sekä suon pohjois- ja eteläosiin. Myös Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura 2000 -alueen pohjoisosassa sijaitsevan Kaakkurinlammen pohjoispuolella on rahkaneva-alueita ojitettu, mutta ojat ovat matalia, ilmeisesti häviämässä eikä niitä ei ole merkitty peruskartalle.

### **Asutus ja maankäyttö**

Kirvessuon lohkon 1 lähietäisyydellä ei ole asutusta. Lohkon 2 lounaispuolella sijaitsee asuinrakennus lähimmillään noin 502 m:n ja Vallolammen rannalla vapaa-ajan asuntoja lähimmillään noin 630 m:n etäisyydellä. Lohkon 3 pohjoispuolella on vapaa-ajan asuntoja lähimmillään noin 510 m:n etäisyydellä. Lohkon 4 itäpuolella on asuinrakennus lähimmillään noin 540 m:n etäisyydellä. Lisäksi Hevossaaren lounaispuolella on kevytrakenteinen yksityisomistuksessa oleva metsästysmaja lähimmillään noin 430 m lohkosta 2 ja noin 470 m lohkosta 4.

Tuotantoalueen ja asutuksen väliset alueet ovat mäkisiä ja puustoisia. Vallolammen suunnassa metsät ovat suojeltuja. Kirvessuon suunnittelussa on huomioitu vähintään 500 m:n etäisyys asutuksesta. Kohtuuttoman pöly- ja meluhaitan aiheutuminen ei hakijan näkemyksen mukaan ole mahdollista.

Hankealueella tai tuotantoalueen kuivatusvesien purkusuunnassa Laajoen yläosan valuma-alueella ei ole talousveden ottoon käytettyä pintavesimuodostumia. Koska kiinteistöt ja niillä mahdollisesti olevat kaivot sijoittuvat etäälle, ei hanke aiheuta talousvesikaivojen veden antoisuuden vähentymistä.

## Luonto ja suojeluarvot

Kirvessuon suunnitellulle turvetuotantoalueelle on osana hakemusmenetelyjä tehty kasvillisuusselvitys vuonna 2014, useampaan maastokäyntikertaan perustuvat linnustoselvitykset vuosina 2011, 2014, 2018 ja 2019, sudenkorento- ja sukeltajakuoriaisselvitys vuonna 2011, viitasammakkoselvitys vuonna 2011, saukkoselvitys vuonna 2012, niin sanottu direktiivilajiselvitys vuonna 2014 ja luonnontilaluokitus vuonna 2016. Kesällä 2019 toteutettiin perhosselvitys.

Lisäksi on tehty Natura 2000 -suojelualueiden vaikutustarkastelu.

### Kasvillisuusselvitys

Kirvessuon hankealueen kasvillisuustyytit sekä niillä esiintyvät putkilokasvit ja sammallajisto selvitettiin maastokäynnillä kesäkuussa 2014 sekä Suomen luontotyyppien uhanalaisuusluokitukseen vuodelta 2018 ja Suomen ympäristökeskuksen Eliölajit-tietojärjestelmän rekisteripointintaan perustuen.

Selvitysalue on pääosin luonnontilaista tai lähes luonnontilaista keidasrämettä, jonka luonnontilaiset piirteet ovat säilyneet hyvin. Suota reunustavat ojitukset. Alueen eteläosassa on jo pitkälti turvekankaaksi muuttunutta vanhaa ojitusaluetta. Pohjoisosassa keidasrämehen kermit ovat enimmäkseen kanervarahkarämettä. Eteläpään turvekankaan ja keidasrämehen väliin jää mosaiikki pienialaisia uhanalaisuusluokiteltuja kosteampia suotyypppejä, kuten oligotrofinen lyhytkorsiräme, oligotrofinen saraneva ja oligotrofinen lyhytkorsineva. Alueet ovat kuitenkin suhteellisen pieniä eikä yksikään alueista edusta täydellisesti uhanalaisuusluokiteltuja kosteampia suotyypppejä. Selvitysalueella ei havaittu uhanalaisia tai rauhoitettuja putkilokasvi- tai sammallajeja. Kirvessuolla ei ole huomattavaa maisema- ja virkistyskäyttöarvoa.

### Linnustoselvitykset

Kirvessuon ja Vaaljärven muuttolinnusto kartoitettiin maastokäynnein kahden otteeseen toukokuussa 2011. Kirvessuon pesimälinnusto selvitettiin maastokäynnein touko–kesäkuussa 2014. Huhtikuussa sekä kesäkuussa 2018 kartoitettiin Kirvessuon pesimälinnustoa ja muutonaikaista esiintymistä kahteen otteeseen ja selvitystä täydennettiin tietokantaselvityksin.

Vuonna 2011 Kirvessuon reunametsissä havaittiin vaeltavia käpylintuja ja urpiaisia sekä Vaaljärven rantaluhdalla pesivänä keltavästäräkki.

Vuoden 2014 kartoituksessa suojelulajistoa edustivat alueella töyhtötiainen, viherpeippo, hiirihaukka, kapustarinta, järripeippo ja tavi sekä suoympäristön indikaattorilajistoa kapustarinta ja niittykirvinen. Töyhtötiainen ja hiirihaukka ovat Suomen lajien uusimman uhanalaisluokituksen 2019 mukaan luokiteltu vaarantuneeksi (VU) ja viherpeippo erittäin uhanalaiseksi (EN). Hiirihaukka ei pesi alueella, mutta sen pesintä lähialueella arvioitiin mahdolliseksi. Kapustarinta on selvitysalueella alueellisesti uhanalainen.

Järripeippo on uusimman uhanalaisarvion 2019 mukaan silmälläpidettävä (NT). Kirvessuota voidaan kuitenkin pitää lajien määrä sekä niiden parimäärien sekä suolintujen vähyyden vuoksi pitää suhteellisen pieniarvoisena suolinnustollisena kohteena. Alue saa lisäarvoa alueella esiintyvien petolintujen ansiosta. Turvetuotanto alueella todennäköisesti heikentää ainakin niittykirvisen, kapustarinnan ja nuolihaukan pesintämahdollisuuksia. Lähimmät korvaavat elinympäristöt löytyvät 750 m:n päästä idästä Nannensuolta ja 1,3 km:n päästä etelästä Hirvilamminsuolta sekä 3 km:n päästä lännestä Iso-Hölöstä ja Oromaansuolta. Viimeksi mainituilta alueilta löytyy myös suojeltuja suokuvioita.

Selvitysalueella ei Luonnontieteellisen keskusmuseon tietojen perusteella esiinny suurten petolintujen pesäpaikkoja. Vuonna 2018 alueelta tavattiin alla eritelty lintulajisto:

Valtakunnallisesti uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit:

Alueella tavattiin vuonna 2018 vain yksi Suomen lajien uusimman uhanalaisarvion 2019 mukaan valtakunnallisesti uhanalaiseksi luokiteltu lintulaji; hömötiainen (EN). Silmälläpidettävistä (NT) lajeista alueella havaittiin kuovi, kapustarinta, västäräkki, tukkakoskelo, järripeippo ja taivaanvuohi. Taivaanvuohi tavattiin kahdella muutonaikaisella kartoituskerralla A-alueella sekä suunnitellulla pintavalutuskentällä, mutta pesintäkartoituksessa siitä ei tehty havaintoja.

Alueellisesti uhanalaiset lajit:

Kirvessuon hankealue kuuluu alueellisessa uhanalaisuusarvioinnissa vyöhykkeelle 2a, Lounaismaa ja Pohjanmaan rannikko. Selvitysalueella havaitut kapustarinta ja metso ovat kyseisellä alueella alueellisesti uhanalaisia.

EU:n lintudirektiivin liitteen I lajit:

EU:n lintudirektiivissä liitteessä I on lueteltu ne lajit, jotka ovat yhteisön alueella erityisen suojelun kohteena. Näitä lajeja alueella havaittiin kuusi: sääksi, kapustarinta, kurki, laulujoutsen, palokärki, teeri ja metso.

Kansainvälisen suojelun Suomen vastuulajit:

Kansainvälisen suojelun Suomen vastuulajit ovat lajeja, joiden säilyttämisessä Suomella on merkittävä kansainvälinen vastuu. Vastuu merkitsee lähinnä, että lajin seuranta ja tutkimusta on tehostettava ja että lajin elinympäristö tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Lintujen I-lajeista Suomen kannan koko on 15–30 %, II-lajeista Suomen osuus on 30–45 % ja III-lajeista osuus on yli 45 % Euroopan kannasta. Vastuulajeja alueella havaittiin viisi: tavi, kuovi, laulujoutsen, metso ja teeri. Lisäksi havaittiin käpylintulaji, jota ei määritetty lajilleen (isokäpylintu kuuluu vastuulajeihin).

Erityisesti suojeltavat lajit:

Erityisesti suojeltavien lintulajien esiintymispaikkoja koskee luonnonsuojelulain 47 § mukainen hävittämis- ja heikentämiskielto. Selvityksessä alueella ei havaittu erityisesti suojeltavia lintulajeja tai niiden elinympäristöjä.

### Rauhoitetut lajit:

Sääksi (*Pandion haliaetus*) on Suomessa rauhoitettu luonnonsuojelulailla (1096/1996) ja sen asetuksella (160/1997). Laji havaittiin lentämässä Kirvessuon yllä toisella huhtikuun 2018 kartoituskerroista. Hankealueella on tiedossa kolme sääksen pesää, mutta pesinnästä ei ole havaintoja. Vastikään rakennettu sääksen tekopesä sijoittuu lohkon 4 eteläpuoleiselle osalle alueelle Nukinrahka Hirvilamminsuon Natura 2000 -aluetta. Pesässä ei ole todettu pesintää poikastuotannon muodossa. Hakija esittää kustannuksellaan 2–3 tekopesän rakentamista sopivaan kohteeseen toisaalle.

Euran ja Laitilan alueella olevalla Kirvessuolla ja sen lähialueilla tehtiin selvitys sääksen pesinnästä vuonna 2019. Alueelle tehtiin maastokäynti, luonnontieteellisen keskusmuseon sääksirekisterin tiedot tarkistettiin ja alueella toimivaa sääksirengastajaa haastateltiin. Selvitysalueelta ei löytynyt merkkejä sääksen pesinnästä vuodelta 2019. Alueen eteläosassa oleva 10 vuotta vanha tekopesä on asumaton. Sääksi ei ole koskaan pesinyt siinä. Edelliset tiedot sääksen pesinnästä selvitysalueelta ovat vuodelta 2004. Kyseistä pesää ei ole enää olemassa.

### **Perhoslajisto**

Kesällä 2019 selvitettiin Kirvessuon perhoslajistoa havainnoimalla lentäviä perhosia kuudella maastokäynnillä päivä-, iltaja yöaikaan sekä kasvillisuudessa piilottelevien yksilöiden kenttähaavinnalla.

Vaarantunut ja erityisesti suojeltava laji, suoventokas (*Nola karelica*), havaittiin Kirvessuon länsipuoliskon eteläosassa luonnontilaisenkaltaisella kermirämekekuviolla (nevarämeystelmätyyppi). Alueella havaittiin vain yksi yksilö, minkä perusteella todennäköinen paikallispopulaatio on yleisesti niukka tai epäedullisessa luontaisen kannanvaihtelun vaiheessa. Kirvessuolla esiintyvät myös vaarantuneet luumittari (*Aspitates gilvaria*), kihokkisulkanen (*Buckleria paludum*) ja rämelehtimittari (*Scopula virgulata*). Silmälläpidettäviä lajeja edustivat rämevihersiipi (*Rhagades pruni*), suoamukääriäinen (*Cleptis pallidana*) ja rämekylmänperhonen (*Oeneis jutta*).

Perhoslajiston ja luonnontilaisuuden perusteella Kirvessuon ojitamaton keskiosa edustaa luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia keidasrömeitä. Kermien mätäspinoilla hallitsevat rämeille ominaiset piirteet (kosteus ja kasvilajisto), kun taas kermien väliset kuljut edustavat nevoja (yhdistelmätyyppi). Suotyyppikuvion suoventokashavainnon lisäksi kuviolla korostuivat muiden Kirvessuolla havaittujen valtakunnallisesti uhanalaisten perhoslajien löydöt. Kirvessuon etelä- ja pohjoisosan suokuviot ovat ympäröivän ojituksen seurauksena kuivuneet eikä huomionarvoista perhoslajistoa havaittu näillä alueilla.

Kirvessuon suoperhoslajisto on alueellisesti edustava. Uhanalaiset lajit suoventokas, luumittari, kihokkisulkanen ja rämelehtimittari ovat Suomessa esiintymiskaltaan rajoittuneita ja maantieteellisesti hajanaisesti esiintyviä. Lajit ovat yksinomaan tietynlaiseen luonnontilaiseen suoympäristöön ja/tai tiettyyn ravintokasviin rajoittuneita ja mitä ilmeisemmin

taantuvat nopeasti elinympäristön laadun muuttuessa. Kirvessuon huomionarvoisen perhoslajiston laatua korostavat alueella esiintyvät silmälläpidettävät lajit, suoamukääriäinen, rämevihersiipi ja rämekylmänperhonen, joihin ei kuitenkaan sellaisenaan kohdistu luonnonsuojelulain edellyttämiä velvoitteita.

### **Sudenkorento- ja sukeltajakuoriaisselvitys**

Sudenkorentojen ja sukeltajakuoriaisten esiintyminen Kirvessuon suunnittelualueella ja sen läheisyydessä sijaitsevan Vaaljärven ympäristössä selvitettiin silmämääräisin havainnoin, haavipyynnin ja kentällä tehtävin lajimäärittäisiin kesä–heinäkuussa 2011. Erityishuomio kiinnitettiin EU:n luontodirektiivissä mainittuihin sudenkorentoihin sekä sukeltajakuoriaisista jätti- ja isolampisukeltajaan. Kirvessuolla havaittiin kiiltokorentoja, mutta ei EU:n luontodirektiivin liitteissä mainittuja sudenkorentoja tai muita huomionarvoisia korentolajeja. Suolla ei ole sukeltajakuoriaisille soveltuvaa elinympäristöä.

Vaaljärven korentolajisto on arvokas. Varsinkin alueen itäreunalla oli runsaasti lummelampikorentoja, niin koiraita kuin naaraitakin. Sirolampikorentoja havaittiin vähemmän kuin lummelampikorentoja, mutta niidenkin yksilömäärää voidaan pitää melko runsaana. Vaaljärvellä havaittiin EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeista lummelampikorentoja ja sirolampikorentoja, ja näiden populaatiot alueella ovat tiheät ja elinvoimaiset. Muu korentolajisto oli tämäntyyppiselle rantaluhdalle tyypillinen. Valtalajina esiintyi hyvin runsaana ruskohukankorento sekä runsaana vaskikorento. Vaaljärveltä ei havaittu isolampisukeltajaa tai jättisukeltajaa.

### **Viitasammakkoselvitys**

Viitasammakko (*Rana arvalis*) kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeihin ja on Suomessa rauhoitettu luonnonsuojelulailla. Viitasammakon mahdollinen esiintyminen Euran Kirvessuolle suunnitellulla turvetuotantoalueella ja sen läheisyydessä sijaitsevan Vaaljärven ympäristössä selvitettiin huhtikuussa 2011 ajoittamalla maastokäynnit lajin kutuaikaan ja havaintolosuhteiltaan ideaalisiksi. Viitasammakon todettiin useiden havaintojen perusteella esiintyvän ainakin Vaaljärven luoteis- ja etelärannalla. Kirvessuo ei ole viitasammakolle optimaalista esiintymisaluetta eikä lajia havaittu suolta. Suon eteläpäässä on muutamia hyvin pienialaisia avovesipintaisia allikoita, mutta muutoin keidasrämeen painanteet ovat pääosin rahkasamalpintaisia.

### **Saukkoselvitys**

Saukko (*Lutra lutra*) on metsästyslain 37 §:n nojalla rauhoitettu koko maassa ympäri vuoden. Saukko lukeutuu myös luontodirektiivin liitteen IV niin sanottuihin tiukasti suojeltuihin sekä Natura 2000 -verkoston luomisen perustana oleviin liitteen II lajeihin. Saukon esiintyminen Kirvessuolle suunnitellulla turvetuotantoalueella ja sen läheisyydessä sijaitsevan Vaaljärven ympäristössä selvitettiin lumijälkiseurannalla tammikuussa 2012.

Inventoidulta alueelta ei löydetty tuoreita saukon jälkiä eikä myöskään vaikeammin tunnistettavia vanhempia jälkiä, joita olisi syytä epäillä saukon jäljiksi. Lumijälkiin perustuva kartoitusmenetelmä on altis sääolosuhteille. Selvitysalueelta ei ole Riista ja kalatalouden tutkimuskeskuksen, Euran seudun riistanhoitoyhdistyksen eikä paikallisen metsästysseuran tiedossa olevia aiempia saukkohavaintoja. Myöskään Luonnontieteellisen Keskusmuseon ylläpitämässä Hatikka-tietokannassa tai Ympäristöhallinnon Hertta-tietokannassa ei ole merkintää saukkohavainnosta. Lähin Hatikka-tietokannassa oleva havaintopaikka on Pitkäjärvellä noin 4 km:n etäisyydellä Vaaljärven pohjoispuolella.

### **Luontodirektiivin liitteen IVa mukaisten lajien esiintymisselvitys**

Euroopan Unionin luontodirektiivin liitteessä IVa luetellaan niin sanotun tiukan suojelun piiriin kuuluvat eläinlajit. Näiden lajien esiintyminen Kirvessuon hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä selvitettiin touko-kesäkuussa 2014. Selvitysalueella ei havaittu suojelullisesti merkittäviä lajeja. Myöskään uhanalaisten eliölajien rekisterin mukaan Kirvessuon alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole olemassa aiempia havaintoja luontodirektiivin liitteen IVa mukaisista eläinlajeista.

Lajiesiintymisistä selvityksessä todettiin, että Kirvessuon hankealueella ja sen vaikutusalueella:

1. Saattavat levinneisyysalueensa puolesta kuitenkin esiintyä seuraavat luontodirektiivin liitteen IVa mukaiset lajit: susi, karhu, ilves, liito-orava, isoviiksisiippa, viiksisiippa, pohjanlepakko, korvayökkö, viitasammakko ja sirolampikorento.
2. Hankealueella ja sen ympäristössä on suotuisia elinympäristöjä suurpedoille kuten ilvekselle, karhulle ja sudelle.
3. Hankealueella on jonkin verran sopivia elinympäristöjä viiksisiipalle, isoviiksisiipalle, pohjanlepakolle ja korvayökölle.
4. Hankealueella on vain vähän sopivia elinympäristöjä isolampisukeltajalle tai viitasammakolle.
5. Liito-orava ja saukko voivat käyttää aluetta reviiri liikumiseen.

Hankkeesta ei arvioitu olevan pysyviä haitallisia vaikutuksia luontodirektiivin mukaisille eläinlajeille. Muiden luontodirektiivin liitteen IVa mukaisten lajien esiintyminen Kirvessuon selvitysalueella tai sen vaikutusalueella todettiin epätodennäköiseksi. Selvitysalue sijaitsee joko näiden lajien levinneisyysalueen ulkopuolella tai hankealueella ei ole näille lajeille sopivia elinympäristöjä.

### **Luonnontilaluokitus**

Kirvessuon luonnontilaisuusluokka selvitettiin vuonna 2016 käyttäen tietolähteinä Maanmittauslaitoksen peruskartta-aineistoa, ilmakuvia, laserkeilausaineistoa ja Geologian tutkimuskeskuksen tekemiä Suomen pintaturpeiden turvelaji- ja suotyyppihavaintoja.

Kirvessuo on pitkälle kehittynyt kilpikoidas. Sen kermi- ja kuljutopografia on tosin heikosti kehittynyt. Suolla on neljä erillistä konsentrista keidassuomuodostumaa eli "kakkua": pieni pohjoinen-, kaksi suon keskustassa (itäinen ja läntinen) ja eteläkaakkoinen "kakku". Kaikkien näiden muodostumien koko reunallisuus ja laide on kokonaan ojitettu. Kirvessuon pinta-alasta on ojitettu 72 %. Kirvessuon ojitus sijoittuu pääosin suon reuna -alueille, sekä suon pohjois- ja eteläosiin. Vain itäisen ja läntisen keitaan keskustat ovat lähes ojittamattomia. Ojittamattonta pinta-alaa on 28 %. Etelä-kaakkoinen keidas ja pohjoinen keidas ovat lähes täysin ojitettut.

Geologian tutkimuskeskus on selvitystensä perusteella määrittänyt suoaltaan Valtioneuvoston soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta 30.8.2012 tekemässä periaatepäätöksessä tarkoituksiksi luonnontilaisuusluokaksi 2 ja niiden luonnontilan valtioneuvoston ympäristönsuojelusta antaman asetuksen 2 luvun 44 §:n 3) -kohdan mukaiseksi.

Koska metsäojitukset ovat selvitysten mukaan aiheuttaneet valtioneuvoston ympäristönsuojelusta antaman asetuksen 6 luvun 44 §:n 3) -kohdassa tarkoitettuja luonnontilan muutoksia, suoalueen soveltumiselle turvetuotannon sijoituspaikaksi ei ole ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua estettä. Koska Kirvessuo on luonnontilaltaan ympäristönsuojelulain 13 §:n 4 momentissa tarkoitettu suoalue, säännöksen 1 momentti ei tule sovellettavaksi. Näin ollen Kirvessuo soveltuu turvetuotannon sijoituspaikaksi.

### **Natura 2000 -suojelualueiden vaikutustarkastelu**

Vuosien 2008 ja 2012 lupahakemuksissa tuotantoalue oli tämän hakemuksen mukaista suurempaa tai laajempialaista. Tuotannon ei vuosien 2008 ja 2012 suunnitelmien mukaisena arvioitu vaikuttavan Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura 2000 -alueen maaluontoon kuuluviin luonnonarvoihin merkittävästi heikentävällä tavalla. Pöly- ja melumallinnus on tehty 8.4.2007 päivätyllä 117,2 ha:n suunnitelmalla, jossa tuotantoalue rajautui 50 m:n matkalta Natura 2000 -alueeseen. Rajautumisen vuoksi alueita etäännytetään 9.7.2007 päivätyllä 114,5 ha:n suunnitelmalla. Tämän jälkeen Natura 2000 -alue on laajentunut Kirvessuota kohden seuraavasti:

- lohkon 4 eteläpuolelle kiilana,
- lohkon 2 eteläpuolella kunnan/maakunnan rajan pohjoispuolelle.

Natura 2000 -alueen laajentumisen vuoksi tuotantoaluetta on edelleen pienennetty eli etäännytetty vähintään samaan tai suurempaan etäisyyteen kuin aiemmassa lupamenettelyssä. Tuolloin pöly- ja melumallinnusten tulokset soveltuvat uuteen tilanteeseen ja ovat riittävät arvioinnille.

Uuden suunnitelman mukainen valumavesien johtamisreitti purkuojaa ja Tomanoojaa pitkin sivuaa Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura 2000 -aluetta sen eteläosassa Palokallion kohdalla noin 370 m:n matkalla. Vesien johtamisreitteinä käytettävää purkuojaa joudutaan perkaamaan itä-länsisuuntaisen yksityistien pohjoispuoleisilta osilta, lohkojen 1-3 sekä lohkon 4

pintavalutuskentälle saakka. Laskuojaa ei kuitenkaan kaiveta kiinni Natura-alueeseen, jolloin kaivuu ei kuivata Natura 2000 -aluetta. Tämä varmistetaan siten, että kaivumassat sijoitetaan Natura 2000 -alueen puolelle oja-linjaa ja tasoitetaan penkereeksi, jolloin vesien johtuminen laskuojaan Natura 2000 -alueen suunnasta estyy. Tomanojaa ei ole tarpeen perata Natura 2000 -aluetta sivuavalla osuudella, sillä uoman vetokyky on tältä osin riittävä.

Edellä esitetyn perusteella Nukinrahka-Hirvilamminsuon (FI0200906) Natura 2000 -alueen suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Uuden suunnitelman mukaisesti tuotantoalueen valumavesiä ei tulla johtamaan Koskeljärven Natura 2000 -alueeseen (FI0200097) kuuluvaan Vaaljärveen, vaan ne ohjataan purkuojaa, Tomanojaa ja edelleen Laajokea pitkin etelään. Näin ollen Vaaljärveen ei myöskään kulkeudu Kirvessuon valumavesien sisältämiä humus- ja ravinnepestöjä, jotka voisivat aiempien arviointien mukaisesti heikentää Vaaljärven veden laatua ja myös nopeuttaa järven umpeenkasvua. Myöskään turvepölyn ei arvioida muodostavan merkittävää kuormitusta lähimmillään noin 1,8 km:n etäisyydellä Kirvessuosta olevalle Vaaljärvelle, koska tutkimusten mukaan yli kilometrin etäisyydellä turvepöly ei juurikaan lisää laskeumaa.

Uuden suunnitelman mukainen valumavesien johtamisjärjestely ja Kirvessuon valumavesien johtaminen Tomanojaan ja lopulta Laajokeen vähentää Vaaljärven valuma-alueen pinta-alaa noin 2,4 %. Muutos valuma-alueen pinta-alassa on niin vähäinen, ettei sillä arvioida olevan vähäistä suurempaa vaikutusta Vaaljärven vesitalouteen tai alueella esiintyvien Koskeljärven Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja lajien elinolosuhteisiin. Luontotyyppeihin ja lajeihin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan epätodennäköisiksi.

Edellä esitetyn perusteella Koskeljärven Natura 2000 -alueen suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Uuden suunnitelman mukaisen valumavesien johtamisreitit varrelle ei sijoitu muita Natura 2000 -alueita, joiden suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin tai lajeihin mahdollisista kiintoaine- ja ravinnepestöistä voisi olla haitallisia vaikutuksia. Laajoki laskee lintuvetenä tunnetun Mietoistenlahden Natura 2000 -alueen (FI0200089) pohjoispäässä sijaitsevaan Saarenaukkoon. Etäisyys Kirvessuon turvetuotantoalueelta on kuitenkin niin pitkä, ettei merkittäviä haittavaikutuksia arvioida muodostuvan.

## Muinaisjäännökset ja kulttuuriperintökohteet

Hankealueen välittömässä läheisyydessä ei ole tiedossa olevia 3 km:n etäisyydellä suunnittelualueelta koilliseen oleva Majamaansaaren ja Löytyn kivikautinen asuinpaikka.

## Pohjavesialueet

Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse pohjavesialueita. Lähin pohjavesialue, Keltnummi, sijaitsee Euran kunnassa hankealueesta koilliseen yli 3 km:n etäisyydellä Vaaljoen kylästä koilliseen ja Vaaljärvestä pohjoiseen. Lähin ympäristöhallinnon pohjaveden tarkkailupaikka sijaitsee Euran kunnassa yli 10 km:n etäisyydellä Ilomäen kylästä koilliseen. Koska kuivatusvedet haetussa suunnitelmassa johdetaan kokonaan toisaalle etelään Laajoen yläosan valuma-alueella, ei hankkeesta koidu pohjaveden pilaantumisriskiä.

## Vesistö

### Vesistö ja sen tila

Kirvessuon suunniteltu turvetuotantoalue sijoittuu kahdelle vesistöalueelle, länsiosa Isosillanjoen alueelle (31.006) ja vähäisempi itäosa Hinnerjoen alueelle (33.004). Molemmilla vesistöalueilla sijaitsevien hankealueiden kuivatusvedet käännetään Laajoen yläosan alueelle (31.003) siten kuin edellä on esitetty.

Taulukko 2. Kirvessuon suunnitellun turvetuotantoalueen arvioitujen lähivaluma-alueiden ja valtakunnallisten vesistöalueiden nykyiset ja muuttuvat pinta-alat.

|                                |                | Nykytila, ha | Tuleva, ha | Muutos, ha | Muutos, % |
|--------------------------------|----------------|--------------|------------|------------|-----------|
| Lähivaluma-alueet              | Vaaljärvi      | 1 346,60     | 1 314,40   | 32,2       | -2,4      |
|                                | Vallolammi     | 830,8        | 711,4      | 11904      | -14,4     |
|                                | Laajoen yläosa | 11 690,10    | 11841,7    | 151,6      | 1,3       |
| Valtakunnalliset vesistöalueet | Hinnerjoki     | 75 112       | 7 479,80   | 32,2       | -0,4      |
|                                | Isosillanjoki  | 6 597        | 6 477,60   | 119,4      | -1,8      |
|                                | Laajoen yläosa | 11 690,10    | 11 841,70  | 151,6      | 1,3       |

Kirvessuon puhdistetut kuivatusvedet johdetaan seuraavaa purkureittiä: Laskuoja 1. 3,6 km–Tomoja 3,8 km–Laajoki. Purkureitin yläosan metsäojia suurennetaan ja osalta matkaa oikaistaan tehtävien sopimusten nojalla. Ojaa on tarpeen perata ja kaivaa uusiksi noin itä-länsisuuntaisen yksityistien pohjoispuolelta, lohkojen 1–3 sekä lohkon 4 pintavalutuskentälle asti. Purkureittiosuus Laajokeen, Tomoja mukaan lukien, on metsäojaa ja peltoalueiden halki menevää kuivatusojastoa (kanavaa).

Virtaamat alapuolisessa vesistössä on saatavilla ympäristöhallinnon tietokannoista tarkkailupaikoille Laajoki Raumjärvensuon yp ja Laajoki Raumjärvensuon ap vuosilta 2013–2018. Edelliselle vuosikeskivirtaama on 47 m<sup>3</sup>/s, sen keskivaihtelu 101 m<sup>3</sup>/s, alivirtaama 0 m<sup>3</sup>/s sekä ylivirtaama 347 m<sup>3</sup>/s. Tarkkailupaikalla Laajoki Raumjärvensuon ap vastaavat arvot ovat 97±173 (0-500) m<sup>3</sup>/s.

Tarkkailupaikka Laajoki 08 on lähin ympäristöhallinnon tarkkailupaikka Kirvessuolta alavirtaan. Veden kokonaisfosforipitoisuus on 2000 -luvulla vaihdellut välillä 20–82 µg/l, ollen keskimäärin 42 µg/l. Kokonaistyyppipitoisuus

on ollut keskimäärin 1 087 µg/l, vaihdellen välillä 830–1 300 µg/l. Kemiallinen hapenkulutus on ollut keskimäärin 29 mg O<sub>2</sub> /l, vaihdellen välillä 17–44 mg O<sub>2</sub> /l. Veden pH-arvo on ollut keskimäärin 6,4 ja vaihdellut välillä 5,7–7,2. Tarkkailupaikoilla Laajoki 08 ja Laajoki Salavainen on selvästi nähtävissä Laajoen pääuomaan yhtyvien Tomajoen (Laajoki 08) ja Joenperänojan (Laajoki Salavainen) latvauomien pääuomaa happamoittava vaikutus johtuen latvauomien alueella olevista maaperän ominaisuuksista ja maaperän käyttömuodoista sekä latvauomien koosta.

### **Kalasto ja kalastus**

Laajoen ja Suojoenojan kalataloudellista yhteistarkkailua toteutetaan kolmen vuoden välein. Suojenoja on Laajoen pääuomaan Salavaisen tarkkailupaikalle Joenperänojan laskeva sivuhaara. Tarkkailua on toteutettu sähkökalastuksin, koeravustuksin sekä kalastustiedusteluin vuosina 2011, 2014 ja 2017.

Vuosien 2011–2017 sähkökoekalastusten perusteella Suojenon ja Laajoen kalataloudellinen tila on erittäin heikko. Määrällisesti vähäinen saalis on koostunut vain muutamista tavanomaisista järvikalalajeista (ahven, hauki ja kiiski). Virtavesikalalajeiksi luokiteltavia kaloja (kivisimppu ja kivennuoliainen) tai lohikaloja ei ole saatu saaliiksi. Laajoen toisen suunnittelu-kauden aineiston perusteella Laajoen vesistöalueen ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi ja kemiallinen tila hyvää huonommaksi.

Tarkkailussa toteutetuissa Suojenon ja Laajoen koeravustuksissa ei ole saatu yhtään rapua saaliiksi. Rapuja ei ole saatu sähkökoekalastuksissaan, eikä ravuista ole tehty näköhavaintoja. Vuoden 2011 tiedustelussa yksi henkilö ilmoitti saaneensa yhden ravun Laajoesta, muina vuosina ravustaneet eivät ole saaneet saalista. Tarkkailutulosten perusteella voidaan olettaa, että Laajoessa ei enää esiinny rapua tai kanta on niin heikko, ettei sen esiintyminen tule ilmi tarkkailumenetelmillä.

Vuodesta 2011 alkaen kolmen vuoden välein toteutetut kalastustiedustelut osoittavat, että vain muutama Laajoen lähialueella kiinteistön omistava henkilö kalastaa tai ravustaa Laajoessa. Vuonna 2017 vain kuusi vastaajaa ilmoitti harrastaneensa kalastusta alueella. Kalastustiedustelun laajenusten kautta tämä tarkoittaa yhdeksää kotitaloutta. Kalastaneiden määrä oli samaa tasoa kuin edellisessä, vuoden 2014 tiedustelussa, vaikka perusjoukon koko (kiinteistöjen lukumäärä) oli aiempaa suurempi ja alue laajempi. Laajoen alaosalla on koskialueita, jonne myydään kalastuslupia ja joiden kalataloudellinen merkitys on suurempi kuin joen yläosilla. Koskialueilla on merkitystä myös vaelluskalojen osalta. Laajoen yläosan kalataloudellista arvoa heikentää se, etteivät vaelluskalata pääse noususteiden takia nousemaan joen yläosille.

Kalastus muodostuu katiska- ja mertapyynnistä sekä onkimisesta ja pilkkimisestä. Kalastustiedustelun haittavastausten perusteella ihmisten vähäinen kalastus johtuu siitä, että saalislajisto ei vastaa odotuksia. Ihmisentoiminnan seurauksena Laajoen tilaa on heikennetty vuosikymmenten

aikana, mikä on johtanut kala- ja rapukantojen taantumiseen. Heikentyneet kala- ja rapukannat eivät houkuta lähialueen asukkaita kalastamaan vesistöissä. Kalastustiedustelun vapaamuotoisista kommenteista käy ilmi, että Laajokea on perattu voimakkaasti, minkä seurauksena joen koskiosuuksia on hävitetty. Valuma-alueella tehdyt muutokset ovat puolestaan äärevöittäneet virtaamia, jolloin joen vesiolosuhteet ovat huonot etenkin alivirtaamakausilla. Nämä tekijät yhdessä vedenlaadun heikentymisen kanssa ovat heikentäneet kalakantoja. Laajoen valuma-alueen yhteistarkkailu on päivitetty kuluvalle vuodelle 2019 ja siitä eteenpäin.

### **Vesistön käyttö**

Hankealueen välittömässä läheisyydessä ei ole merkittyjä virkistysalueita. Karttatarkastelun perusteella Tomajoen rannoilla on kiinteistöjä, joissa on rakennuksia. Hankealueen vesistövaikutukset arvioitiin niin vähäisiksi, ettei niillä ole vaikutusta rantakiinteistöjen käyttöön. Turvetuotannolla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta alueella tapahtuvaan retkeilyyn, metsästyksen tai marjastukseen.

Alapuolisen vesistön virkistyskäyttö on lähinnä virkistyskalastusta. Hankkeen arvioidaan voivan vaikuttaa virkistyskäyttöön lähinnä mahdollisella virkistyskalastusta haittaavalla pyydysten likaantumisen ja pyyntiponnistuksen lisääntymisellä.

### **Vaikutukset vesistöön ja sen käyttöön**

Kirvessuon turvetuotantoalueen kuntoonpanovaiheessa bruttopitoisuusvaikutukset ovat Laajoessa Raumjärvensuon yp ja ap laskun kohdalla suuruudeltaan noin 0,03–0,08 % vuosien 2013–2018 keskimääräisistä kokonaisfosfori-, kokonaistyyppi- ja kiintoainepitoisuuksista. Kuntoonpanovaiheen bruttopitoisuusvaikutukset keskimääräisistä happea kuluttavan orgaanisen aineen pitoisuuksista ovat noin 0,07–0,11 % vastaavilla tarkkailupaikoilla. Etäisyys Kirvessuolta tarkkailupaikalle Laajoki Raumjärvensuon yp on jokea pitkin noin 12 km ja paikalle Laajoki Raumjärvensuon ap noin 18 km. Laskennallisten pitoisuusvaikutusten perusteella arvioituna hankealueen kuivatusvesien vaikutukset alapuolisen vesistön veden laatuun lähimmillään 12 km:n etäisyydellä hankealueesta ovat hyvin vähäiset.

### **Vesienhoitosuunnitelma**

Hankealueen uuden purkureitin Tomajoki–Laajoki vesistöt kuuluvat Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueeseen. Laajoen tarkkailupaikat Laajoki 08, Laajoki Raumjärvensuon yp, Laajoki Raumjärvensuon ap ja Laajoki Salavainen luokitellaan keskisuuriin turvemaiden jokiin (Kt). Korvensuulle ei ole tehty luokittelua. Laajoen ekologinen tila on voimassa olevassa luokituksessa luokiteltu tyydyttäväksi perustuen niin sanottuun suppeaan ekologiseen luokitusaineistoon. Hydrologismorfologinen muuttuneisuus on luokiteltu melko suureksi.

Vesienhoitokaudella 2016–2021 läntisen vesienhoitoalueen ja sen päävesistöalueen, Laajoki 31, hyvän ekologien tilan saavuttamisen esteitä ovat erityisesti hajakuormituksen aiheuttama rehevöityminen, mutta myös kiintoainekuormitus, maaperän happamuus sekä rakenteelliset muutokset. Ravinne- ja kiintoainekuormitus on pääosin peräisin maa- ja metsätaloudesta, haja-asutuksesta sekä turvetuotannosta. Vesienhoitokaudella 2016–2021 Laajoen ravinnekuormituksen vähentämistarpeeksi on arvioitu kokonaisfosforipitoisuuden osalta 10–30 %.

Hankkeen Tomajoen–Laajoen vesistöreitien ekologiseen tilaan kohdistuvien vaikutusten arviointi laskennallisten pitoisuusvaikutusten ja vedenlaatutekijöiden luokkarajojen perusteella on mahdollista vain tarkkailupaikoille Laajoki Raumjärvensuon yp ja Laajoki Raumjärvensuon ap, jotka sijaitsevat noin 12 ja 18 km:n etäisyydellä alavirtaan hankealueesta. Pelkästään veden laatutekijöiden osalta tarkkailupaikkojen Laajoki Raumjärvensuon yp ja Laajoki Raumjärvensuon ap arvioidaan hankkeen aikaisine pitoisuusvaikutuksineen luokittuvan keskimääräisesti luokkaan Hyvä/Tyydyttävä.

Laajoessa edellä mainituissa tarkkailupaikoissa Kirvessuon kuivatusvesien vaikutuksen ei arvioida olevan ratkaiseva vesistön ekologisen tilan kannalta. Hanke kuitenkin ylläpitää osaltaan muun muassa alapuolisen vesistöreitien rehevyyttä. Käytännössä vaikutuksia ei voi erottaa muista samaan suuntaan vaikuttavista tekijöistä, kuten maa- ja metsätalouden kuormituksesta sekä alueen luontaisista tekijöistä (turvemaa).

Hakija ei katso kuivatusvesien kiintoaineen, orgaanisen aineen ja ravinteiden kuormituksen olennaisesti muuttavan vesistöjen tilaa eikä myöskään estävän tai vaikeuttavan vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Pintavalutuskenttä vesienkäsittelymenetelmänä on vesienhoitoalueen vesienhoito-ohjelman mukainen.

Pitkien etäisyyksien vuoksi hankkeesta ei aiheudu pölyhaittoja vesistöihin.

Laajoen pohjaeläimistön ja piilevien tilaa seurattiin kahdelta paikalta (Meijerisilta ja Jokela) vuonna 2017 liittyen Kekkilän Pietarrahan turvetuotantoalueen velvoitteisiin. Valitut paikat soveltuivat melko huonosti virtavesien pohjaeläinyhteisöjen seurantaan. Pohjaeläinlajisto oli hyvin niukkaa ja yksipuolista molemmilla näyteasemilla ja kaikilla pohjanlaaduilla. Pelkästään pohjaeläimistön perusteella arvioituna joen ekologinen tila oli heikentynyt kyseisillä paikoilla ollen välttävällä tasolla. Pohjaeläinyhteisön rakenne oli kärsinyt orgaanisesta kuormituksesta paikoilla, joilla joki virtaa erittäin laajojen peltoalueiden ja ojitettujen suo- ja metsäalueiden läpi, ja joilla haja-kuormitus on erittäin voimakasta. Piilevien esiintymisen osalta Laajoen ekologinen tila oli erinomainen.

## **Ympäristöriskit**

Sisäasiainministeriö on antanut ohjeen turvetuotantoalueiden paloturvallisuudesta. Työmaalle laaditaan vuosittain päivitettävä pelastussuunnitelma ja nimetään paloturvallisuusorganisaatio, joka vastaa mahdollisen tulipalon

alkusammutuksesta ja muiden hätätilanteiden hoitamisesta. Tuotantoalueella on tarvittava sammutuskalusto ja ensiapuvälineistö sekä toiminta- ja ensiapuohjeet onnettomuustilanteiden varalle. Työmaan henkilöstön valmiuksia toimia hätätilanteissa ylläpidetään koulutusten sekä toimintaharjoitusten avulla.

Työmaan pelastussuunnitelma toimitetaan pelastusviranomaisille. Pelastusviranomaiset tekevät arviointi- ja tutustumiskäyntejä työmaalla ja hyväksyvät työmaan palosuojeluvalmiuden.

Ympäristöviranomaiset tarkastavat oman harkintansa mukaan työmaan ympäristönhoidon tasoa sekä vesiensuojelurakenteita ja antavat tarkastuksiin liittyen ohjeita ja velvoitteita. Mahdollisista häiriötilanteista sekä niiden korjaustoimista ilmoitetaan alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Hätätilanteissa noudatetaan hakijan laatu- ja ympäristöjärjestelmän työohjeita ja ympäristöohjeita. Toiminnalle otetaan ympäristövahinkovastuuvakuutus.

Laajoen vesistöalue ei kuulu merkittäviin tulvariskialueisiin.

## **Toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailu**

Toiminnan vaikutuksia seurataan ja dokumentoidaan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailulla. Käyttötarkkailun tarkoitus on tuottaa kirjattua taustatietoa toiminnoista ja niiden ajoittumisesta sekä toimintaolosuhteista. Päästötarkkailu tuottaa hankekohtaista tietoa päästöjen määrästä ja vaikutustarkkailu vaikutuksista ympäristössä.

Uusia soita käyttöön otettaessa käyttöönoton vaikutuksia vastaanottavan purkuosan veden laatuun tarkkaillaan tyypillisesti ennakko- ja kunnostusvaiheessa. Kirvessuon turvetuotannon pintavalutus kenttien päästötarkkailu esitetään tehtäväksi ympärivuotisena tarkkailuna. Kunnostusvaiheen tarkkailu ehdotetaan tehtäväksi kuntoonpanovaiheen ensimmäisenä ja toisena vuotena. Päästötarkkailua esitetään toteutettavaksi tulevilla lupakaudella kahtena peräkkäisenä vuonna lupapäätöksen lainvoimaistumisen jälkeen ja tämän jälkeen joka 3. vuosi. Mikäli luvassa määrätään lähtevälle vedelle pitoisuuden raja-arvot, näytteenotto keskitetään Kirvessuon pintavalutus kenttien 1 ja 2 alapuolelle.

Kunnostuksen jälkeen suo otetaan mukaan vesistövaikutusten yhteistarkkailuohjelmaan sen mukaisesti kuin alueen ympäristöluvassa on määrätty. Virtavesitarkkailu toteutetaan ensimmäisenä tuotantovuonna, jolloin on kyseisen vesistöalueen tarkkailuvuoro. Kirvessuon turvetuotannon kuormitus- ja vesistötarkkailu esitetään suoritettavaksi Laajoen turvetuotantoalueiden kalataloudellisen yhteistarkkailuohjelman mukaisesti.

Laajoessa toteutetaan muiden turvetuotantoalueiden vaikutustarkkailua pohjaeläin-, piilevä ja kalastoseurannoin sekä kalastustiedusteluin. Kalataloudellinen tarkkailu muodostuu sähkökoekalastuksista ja koeravustuksista

edustaville alueilla jokea. Tutkimusalueet tarkentuvat tulevalla tarkkailukaudella.

Tarkkailuohjelman sisältö päätetään vuosittain mukana olevien tuottajien, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä tarkkailua suorittavan konsultin yhteisessä palaverissa.

Hankkeelle ei esitetä pöly- ja melutarkkailua, koska tuotantoalueen välittömässä läheisyydessä (alle 500 m) ei sijaitse häiriintyviä kohteita. Mikäli pöly-, melu- tai muuta haittaa ilmenee, selvitetään asia ja tehdään korjaavat toimenpiteet.

## **Vahinkoja estävät toimenpiteet**

### **Kalatalousmaksu**

Kirvessuon turvetuotannon kuormituksen vesistö- ja kalatalousvaikutukset arvioidaan kokonaisuudessaan sen tasoisiksi, että niistä ei aiheudu tilakoh-  
taisesti korvattavaa vahinkoa.

Purkuvesistön nykyinen tila ja vesistön paikallinen kalataloudellinen arvo kokonaisuudessaan huomioon ottaen Kirvessuon kuormituksen kalatalou-  
delliset haittavaikutukset arvioidaan sen tasoisiksi, että ne ylittävät kom-  
pensaatiotoimia edellyttävän vaikutustason. Kalataloudelliset haitat voi-  
daan kompensoida kalatalousmaksulla.

Hakija esittää, että purkuvesistön kalataloudelle aiheutuva haitta estyy vuosittain suoritettavan hankkeen vaikutusalueelle kohdistuvan 500 euron suuruisen kalatalousmaksun käytöllä.

### **Muut toimenpiteet**

Hankkeen toiminnoista ei tule aiheutumaan korvattavaa tai kompensoitavaa haittaa.

Turpeennostolle ei ole tarpeen asettaa erityisiä rajoitteita kohtuuttoman pöly- ja melu- tai terveyshaitan estämiseksi, vaan tavanomaiset toimintaa koskevat määräykset ovat riittävät asuttuun ympäristöön nähden jokseenkin suojaavasti sijoittuvan toiminnan osalta. Tuotantoalueen kuivatus ja kuivatusvesien johtaminen eivät vaikuta pohja- ja talousvedenottoon.

## **Korvaukset**

Kirvessuon turvetuotannon kuormituksen vesistö- ja kalatalousvaikutukset arvioidaan kokonaisuudessaan sen tasoisiksi, ettei niistä aiheudu tilakoh-  
taisesti korvattavaa vahinkoa. Kirvessuon turvetuotannon vesistöön johtu-  
van kuormituksen vaikutukset rakennettujen rantakiinteistöjen vesistö-  
sidonnaiselle käytölle arvioidaan sen tasoisiksi, ettei kiinteistökohtaisesti korvattavaa haittaa aiheudu.

## HAKEMUKSEN KÄSITTELY

### Hakemuksen täydennykset

Hakija on täydentänyt hakemustaan 11.10.2019 päivitetyllä selvityksellä alueen uhanalaisista luontotyypeistä ja lajeista, perhosselvityksellä, tarkemmalla selvityksellä sääksen pesinnästä sekä laskuojaa koskevilla sopimuksilla. Tiedot on kuvattu tarkemmin Hakemuksen sisältö -osassa.

### Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemus on annettu tiedoksi kuuluttamalla Euran ja Mynämäen kunnissa sekä Laitilan kaupungissa 1.11.–2.12.2019 sekä erityistiedoksi antona asianosaisille. Kuulutus sekä keskeisimmät hakemusasiakirjat on julkaistu internetissä aluehallintoviraston verkkosivulla ([ylupa.avi.fi](http://ylupa.avi.fi)) ja kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettu 5.11.2019 Alasatakunta-lehdessä sekä 1.11.2019 Vakka-Suomen Sanomissa ja Laitilan Sanomissa.

Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselta, Metsähallitukselta sekä Euran ja Mynämäen kunnilta ja Laitilan kaupungilta ja niiden ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisilta.

### Lausunnot

**1) Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue** on lausunut seuraavaa:

#### **Kaavoitus**

Ympäristölupahakemuksen mukaan Natura 2000 -alue on aivan suunnitellun alueen vieressä. Satakunnan osalta maakuntakaavassa alue on osoitettu selvitysalueena, jonka soveltuvuutta turvetuotantoon ei ole kaavan tekovaiheessa selvitetty.

Tämä ei ole muuttunut uuden vaihemaakuntakaava 2:n voimaantulon myötä. Erityisesti mainitaan vaikutukset Natura-alueeseen, jotka kaavamääräyksen mukaan tulee selvittää riittävällä tavalla ennen kuin voidaan määritellä, soveltuuko alue turvetuotantoon.

Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 on nyt voimassa. Tässä vaihemaakuntakaavassa ei selostuksen mukaan ole osoitettu muutoksia hankealueelle. Vaihemaakuntakaavassa 2 on yleismääräys turvetuotannosta:

"Turvetuotannon alueita suunniteltaessa on otettava huomioon valuma-alueen turvetuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin ja valuma-alueen kokonaiskuormitus sekä alueelle kohdistuvien vesienhoitosuunnitteleminen ja toimenpideohjelmien tavoitteet."

Tarpeen vaatiessa samanaikaisesti käytössä olevien alueiden lukumäärää ja pinta-alaa on rajoitettava niin, että vesien tilaa koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa.

Lisäksi turvetuotantoalueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon toiminnan vaikutukset liikenteeseen, luonnon- ja kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön arvoihin sekä vältettävä näille aiheutuvia haitallisia vaikutuksia.

Turpeenottoon soveltuvan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa turpeenottoalue on rajattava riittävän etäälle läheisestä vakituisesta ja loma-asutuksesta niin, että vältetään turpeenoton haitallisilta, ihmisiin kohdistuvilta melu- ja pölyvaikutuksilta.

Nyt voimassaolevissa kaavoissa ei ole ympäristölupaharkinnan kannalta relevantteja merkintöjä muuta kuin yleismääräys vesiensuojelusta. Alueiden käytön näkökulmasta ympäristölupaharkinnassa vaikutukset luonnonarvoihin muodostuvat tässä harkinnassa ydinkysymyksiksi. Maakuntakaavassakin todetun selvitystarpeen mukaan erityisesti Natura-vaikutukset tulee arvioida ottaen huomioon Natura-alueen arvojen heikentämiskiello.

Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 suunnittelumääräyksen mukaisesti on vältettävä haitallisia vaikutuksia luonnonarvoihin. Tätä arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös se, että ympäristölupahakemuksen mukaan suuri osa suosta on ojittamatonta, vaikkakin hakemuksessa todetaan, että luonnonarvot ovat jo muuttuneet. Selvitysten riittävyttä on arvioitava myös tämän suhteen.

### **Vesistövaikutukset**

Kirvessuon hankealue sijaitsee Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueella kolmen valuma-alueen (Hinnerjoen, Isonsillanjoen ja Laajoen yläosan) vedenjakajalla. Luonnontilaisen Kirvessuon vedet laskevat Hinnerjokeen ja Isonsillanjokeen. Tuotantoalueen perustamisen myötä alueen virtaussuuntia muutettaisiin niin, että pumppauksella koko hankealueen vedet johdettaisiin metsäojia pitkin kaakkoon Tomanojan kautta Laajoen yläosaan. Laajoen yläosa ja Isonsillanjoki laskevat molemmat Laajokeen, kun taas Hinnerjoki laskee Lapinjokeen.

#### *Hydrologiset muutokset*

Virtaussuuntien muutoksen seurauksena valunnat Hinnerjoen ja Isonsillanjoen suuntiin pienentyisivät. Muutos olisi suurin lähellä sijaitsevilla Vaaljärven ja Vallolammissa. Hakijan omat arviot valunnan muutoksista perustuvat ilmeisesti vanhaan valuma-aluejakoon.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vesitalousasiantuntijan tekemän maastokäyntiin perustuvan arvion mukaan Vaaljärven valunnan pieneneminen vastaisi yläpuolisen valuma-alueen pienenemistä noin 63 ha:lla.

eli 4,7 %:lla. Vastaavaa arvioita ei ole tehty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai toiminnanharjoittajan puolesta Vallolammelle.

Vaaljärven ja Vallolammen virtaamien pienentyminen aiheuttaisi järvien keskivedenkorkeuden pysyvää laskua. Vaaljärvessä muutos olisi noin 3 cm keskivedenkorkeudesta, mitä voidaan pitää merkittävänä, koska järvi on matalarantaisena lintuvesistönä suojeltu osana Koskeljärven Natura 2000 -aluetta.

Hankkeen toteuttamiseksi tarvitaan vesilain mukainen lupa, koska kyseessä on vesilain 3 luvun 2 §:n tarkoittama muutos, mikä aiheuttaa vesistön vahingollista muuttumista sekä heikentää vesistön soveltuvuutta virkistyskäyttöön.

Muutos molemmissa järvissä olisi merkittävä myös vedenlaadun kannalta, koska luonnontilaiselta Kirvessuolta lähtevä vähäravinteinen vesi lieventää ihmistoiminnan rehevöittävää vaikutusta molemmissa järvissä. Laajoessa valunnan lisääntyminen lisää virtausta ja kuormitusta sekä saattaa aiheuttaa tulvahaittoja.

#### *Vaikutus Hinnerjoessa*

Hinnerjoen valuma-alueella virtaamien pienentyminen näkyisi selvimmin Vaaljärvessä. Pintavesityypiltään Vaaljärvi kuuluu mataliin humusjärviin ja se on ollut ensimmäisen ja toisen luokittelukauden aikana ekologiselta tilaltaan hyvässä luokassa, mutta kolmannella kaudella sen luokka pudonnut tyydyttävään. Luokittelu on tehty fysikaalis-kemiallisten tekijöiden perusteella. Vuosina 2012–2017 Vaaljärven ravinnepitoisuudet olivat 87 µg/l kokonaisfosforia ja 1 270 µg/l kokonaistyppeä. Ekologiselta tilaltaan hyvässä tilassa olevan matalan humusjärven ravinnepitoisuuksien tulisi olla enintään 40 µg/l kokonaisfosforia ja 750 µg/l kokonaistyppeä.

#### *Vaikutus Isonsillanjoessa*

Isonsillanjoen valuma-alueella virtaamien pienentyminen näkyisi selvimmin Vallolammessa. Vallolammia ei ole tyypitelty tai luokiteltu. Sen vedenlaatua on kuitenkin seurattu 2000-luvulla neljä kertaa. Tulosten perusteella järven ravinnepitoisuudet ovat olleet keskimäärin 40 µg/l kokonaisfosforia ja 855 µg/l kokonaistyppeä, Järven syvänteissä on esiintynyt hapettomuutta.

Läheisten vesimuodostumien pintavesityyppien perusteella Vallolammi kuuluisi mataliin humusjärviin, jolloin sen ekologinen luokka olisi tyydyttävä. Ekologiselta tilaltaan hyvässä tilassa olevan matalan humusjärven ravinnepitoisuuksien tulisi olla enintään 40 µg/l kokonaisfosforia ja 750 µg/l kokonaistyppeä.

#### *Vaikutus Laajoessa*

Laajoki kuuluu pintavesityypiltään keskisuuriin turvemaiden jokiin. Laajoki on kaikkina luokittelukausina ollut ekologiselta tilaltaan tyydyttävässä luokassa. Luokitus on tehty koskipohjaeläimien, piilevien, kalaston, fysikaalis-kemiallisten ja hydrologis-morfologisten laatutekijöiden perusteella.

Ravinnepitoisuudet olivat vuosien 2012–2017 luokittelukaudella keskimäärin 54 µg/l kokonaisfosforia ja 1 413 µg/l kokonaistyppeä.

Ekologiselta tilaltaan hyvässä tilassa olevan keskisuuren turvemaiden joen ravinnepitoisuuksien tulisi olla enintään 40 µg/l kokonaisfosforia ja 900 µg/l kokonaistyppeä.

Laajoen yläosan alueella on nykyisin turvetuotantoa noin 141 hehtaarilla eli noin 1,2 %:lla valuma-alueen pinta-alasta. Kirvessuon tuotantoalueen myötä turvetuotannon osuus pinta-alasta nousisi 2,0 %:iin. Hakemuksessa on arvioitu, että uuden turvetuotannon käynnistyttyä vuosikuormitus olisi noin 2 351 kg kiintoainetta, 19 kg kokonaisfosforia ja 685 kg kokonaistyppeä.

Laajoen tilaa heikentävät maataloudesta ja ilmalaskeumasta tuleva haja-kuormitus, hydrologis-morfologinen muuttuneisuus (padot) ja myös maankuivatus happamilla sulfaattimailla. Laajoen yläosaan kohdistuu vuosittain karkeasti noin 1 100 kg fosforikuormitusta maataloudesta ja 200 kg metsätaloudesta.

Turvetuotannon kokonaiskuormitus ilman Kirvessuota olisi raportoitujen arvojen perusteella nykyisellään Laajoen yläosassa noin 20 kg fosforia, 655 kg typpeä ja 8140 kg kiintoainetta.

#### *Vesienhoito*

Vesienhoidon tavoitteena on, että Hinnerjoen, Isosillanjoen ja Laajoen ekologinen tila on viimeistään vuonna 2027 vähintään hyvä. EU-tuomioistuin linjasi Weser-tuomiossa (C-461/13) vuonna 2015, että vesipuitedirektiivin vesienhoidon ympäristötavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia. Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman mukaan turvetuotanto ei saa huonontaa vaikutusalueensa vesistöjen tilaa eikä vaarantaa hyvän tilan saavuttamista niissä.

Ensiarvoisen tärkeää on tällöin varmistaa alapuolisten vesistöjen tilatavoitteiden saavuttaminen. Kokonaisarvioinnissa on otettava huomioon myös toiminnan pitkäkestoinen luonne. Tässä on haettu lupaa vuoteen 2060 eli 40 vuoden ajaksi.

Vesienhoidon toimenpideohjelman (2016–2021) mukaan Laajoen alueella kaikkea ravinnekuormitusta tulee vähentää 10–30 % fosforin ja 30–50 % typen osalta. Vaikka tässä esitetty uuden turvetuotannon ravinnekuormituksen lisäys on pieni suhteessa koko yläosan nykyiseen kuormitukseen, on se silti liikaa. Uutta ravinnekuormitusta voidaan harkita vasta tilanteessa, jossa vesienhoidon ympäristötavoitteet on saavutettu ja kuormitusta voidaan lisätä ilman, että ekologinen hyvä tila siitä vaarantuu.

#### **Luontovaikutukset**

Kirvessuon alue on soidensuojelun täydennysohjelman ehdotuksen (SSTE) kohde 2045 (Kirvessuo). Alueelta on tehty vuosina 2018–2019

luvanhakijan toimesta laji- ja luontotyyppiselvityksiä tavoitteena selvittää tarkemmin edellytyksiä ja reunaehdoja turvetuotannolle.

Kirvessuo kuuluu SSTE:n selvitysten mukaan samaan suoaltaaseen eteläpuolella sijaitsevan ja Naturaan kuuluvan Hirvilamminsuon kanssa ja alueet ovat hydrologialtaan yhtenevät. Ojittamattomalla osaa Kirvessuota esiintyy keidasrämettä sekä karuja rämeitä ja neveyhdistelmiä. Suon reunoilla esiintyy pienialaisesti muun muassa oligotrofista lyhytkorsinevaa, saranevaa ja tupasvillarämettä. Alueella esiintyy inventointien perusteella edustavaa suolintulajistoa, muun muassa niittykirvinen, liro ja kapustarinta.

Uhanalaisista luontotyypeistä alueella tavataan sararämettä (koko maa VU, Etelä-Suomi EN), saranevaa (koko maa NT, Etelä-Suomi VU), lyhytkorsirämettä (koko maa NT, Etelä-Suomi VU) ja minerotrofista lyhytkorsinevaa (koko maa NT, Etelä-Suomi VU) sekä tupasvillarämettä (koko maa NT, Etelä-Suomi VU). Alueella on merkittävä uhanalaisten luontotyyppien esiintymä sekä edustava suolinnusto.

Aiemmasta hakemuksesta poiketen Vaaljärvi ohitettaisiin pumppaus- ja ojitusjärjestelyin, jolloin keskivedenkorkeus laskisi noin 3 cm. Vaaljärvi on arvokas lintuvesi ja kuuluu osaksi Koskeljärven Natura-alueutta (FI0200097), joten vedenpinnan lasku vaatii vesilain mukaisen luvan lisäksi Natura-arvioinnin. Vaaljärven kansallisesti merkittävällä lintuvesialueella olisi päinvastoin tarvetta vedenpinnan nostoon, ei laskuun. Natura-alueen suojelutavoitteissa luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila tulisi säilyttää turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys.

Toimenpidesuunnitelman kartassa on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käsityksen mukaan merkitty vedet kulkevaksi eristysjoaa pitkin Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura-alueen läpi Vallolammiin, mikä ei olisi mahdollista. Tila 50-424-1-326 on toteuttamatonta Natura-alueutta ja toteutuksen jälkeen tulee pohtia kyseisessä ojassa ennallistamistoimia.

### **Kirvessuon luonnontilaisuuden arvioimisperusteista**

Seutukuntajaon mukaan Euran kunta kuuluu Rauman seutukuntaan. Soidensuojelutyöryhmän ehdotuksessa soidensuojelun täydentämiseksi (YM raportteja 26/2015) on esitetty ojitetujen soiden osuus eri seutukunnittain. Rauman seutukunnan ojitetujen soiden osuus on 80 % seutukunnan suoalasta. Suojellun suon osuus on yhteensä noin 7 % Rauman seutukunnan suoalasta.

Kirvessuo on uusi turvetuotantoalue. Ympäristönsuojelulain 13 §:n tavoitteena on kohdentaa turvetuotanto ojitetuille tai luonnontilaltaan muuten merkittävästi muuttuneille soille. Säännöksen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi muidenkin kuin luonnonsuojelulla suojeltujen luonnonarvojen huomioon ottaminen lupaharkinnassa. Koska ympäristönsuojelulaki on päästölaki, ei toiminta-alueen luonnonarvoja, jotka menetettäisiin tuotantokentän sijoittamisesta johtuvan fyysisen muutoksen vuoksi, ole aiemmin voitu lupaharkinnassa ottaa huomioon.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen 30.8.2012 mukainen luonnontilaisuusasteikko on erityisesti tarkoitettu maakuntakaavoituksen apuvälineeksi. Asteikolla kuvataan suon vesitalouden ja kasvillisuuden muuttuneisuutta. Molemmat tekijät vaihtelevat todellisuudessa liukuvasti, vaikka asteikossa vaihtelu on jaettu kuuteen luokkaan (0–5). Tästä johtuen luokkien välillä esiintyy väistämättä rajatapauksia.

Ympäristöministeriön oppaassa "Suot ja turvemaat maakuntakaavoituksessa" (Suomen ympäristö 7/2015) todetaan, että seudun suoluonnon tilan huomioon ottamiseksi selvitetään seudun ojitettujen soiden osuus suoalasta. Ojitustilanne on luonnontilaisuusluokitusta täydentävä yleisen luonnonarvon tekijä.

Nollatasona pidetään 60-75 %:n ojitusastetta. Sitä korkeammat seudulliset ojitusasteet lisäävät ja alhaisemmat heikentävät yksittäisen suon yleistä luonnonarvoa 0-tasoon nähden. Kansallisen suostrategian mukaan ojitustilanne otetaan huomioon luonnontilaisuusluokkien 2 ja 3 yleisen luonnonarvon tarkastelussa huomioon seuraavasti:

| Ojitettujen soiden osuus seutukunnan suoalasta | Vaikutus yksittäisen suon yleiseen luonnonarvoon |
|------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| 85 prosenttia                                  | lisää ++                                         |
| 75–85 prosenttia                               | lisää +                                          |
| 60–75 prosenttia                               | 0-taso/ei vaikutusta                             |
| 60 prosenttia                                  | vähentää –                                       |

Aluehallintoviraston aiemman harkinnan mukaan luonnontilaisuusluokkien rajauksen toteuttamisesta ei ole yhteisesti sovittuja rajausohjeita ja yleisesti hyväksyttyjä periaatteita.

Luonnontilaisuusluokat ovat osin keinotekoisia rajauksia, eikä kaikkia soita voida sijoittaa yhteen tiettyyn luokkaan. Erityisen haasteellisia ovat kahden luokan väliselle rajapinnalle sijoittuvat suoaltaat. Suon kasvillisuudessa, ojituksessa ja vesitaloudessa voi olla piirteitä useasta luokasta.

### Alueen uhanalaislajisto

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toteaa, että Satakunnan suoluonto on ylipäänsä hyvin voimakkaasti muuttunut, ojitusprosentti on yli 75 %, eikä ojittamattomia keidassoita tai ylipäänsä ojittamattomia soita ole juurikaan jäljellä suojelualueiden ulkopuolella. Vielä jäljellä olevien laajojen ojittamattomien soiden osien ottaminen turveteollisuuden käyttöön vaarantaa entisestään soiden verkoston ekologisen kytkeytyneisyyden ja toimivuuden sekä suolajiston elinolosuhteet.

Kirvessuo on soidensuojeluohjelman täydennysohjelman ehdotuksen kohde. Soidensuojelun täydennysohjelmassa turvataan valtakunnallisesti merkittäviä luonnonarvoja (LsL 7§).

Soidensuojelutyöryhmä määritteli soiden valtakunnallisesti merkittävien luonnonarvojen kriteerit. Kriteereinä käytettiin luontotyyppien ja lajiston monimuotoisuutta, suon ja seudullisen suoluonnon luonnontilaisuutta, kokoa, sijaintia verkostossa (täydentää suojelualueverkostoa alueellisesti tai parantaa suojellun suon säilymistä) sekä ennallistamisnäkökulmaa (osin ojitettun suon luonnonarvojen palauttamis- ja säilyismahdollisuudet).

Valtakunnallisesti merkittävien soiden kriteereihin sisältyy myös alueellisia (metsäkasvillisuusvyöhykkeiden lohkoittain) erityispiirteitä, jotka heijastavat kunkin alueen ilmastollisten, geologisten ja topografisten olosuhteiden, vesistöjen sekä maa- ja kallioperän ravinteisuuden vaikutusta suoluontoon. Valtakunnallisesti merkittävien soiden määrittelemiseksi on kaikilla kohteilla arvioitu sekä suon yleisiä että erityisiä luonnonarvoja. Suon yleinen luonnonarvo on muodostunut sen luonnontilaisuudesta sekä seudullisesta suoluonnon tilasta. Lähekkäisten piensoiden ryhmien tai verkostojen keskeisenä valintaperusteena ovat niiden muodostama kokonaisuus ja sen erityiset luonnonarvot.

Erityisesti suojeltavalla suovenhokkaalla (*Nola karelica*) on kesän 2019 havaintojen perusteella esiintymä suolla. Laji on uhanalaisluokituksessa (2010) erittäin uhanalainen (EN) eli laji on vaarassa hävitä Suomen luonnosta. Laji on erityisesti suojeltava ja Suomen kansainvälinen vastuulaji. Tieto on erityisen merkityksellinen ja korostaa suon valtakunnallista arvoa edelleen. Kesän 2019 kartoituksen lisäksi lajista on havaintoja vain Laitilasta ja Euran Omassuolta, jotka molemmat ovat rajattu erityisesti suojeltavan lajin esiintymisalueina. Havainto korostaa kytkeytyvyyden kannalta arvokkaan suoverkoston merkitystä.

Suovenhokkaan tyypillistä elinympäristöä ovat rämeiden, suurivarpuisten, saraikkoisten ja suomuurainta kasvavien rahkasammalalueiden mosaiikki. Toukka elää muuraimella, suokukalla ja juolukalla. Toukkakehitys kestää poikkeuksellisen pitkään. Toukka talvehtii kaksi kertaa ollen täysikasvuinen vasta kolmannen elinvuotensa kesäkuussa. Aikuisia tavataan lennossa lyhyen aikaan kesäkuun lopulla ja heinäkuun alussa.

Kirvessuolla havaittiin myös uhanalaiset ja vaarantuneet luumittari (*Aspitates gilvaria*), kihokkisulkanen (*Buckleria paludum*) ja rämelehtimittari (*Scopula virgulata*). Luumittari esiintyy tupasvillaräme- ja keidasrämekuvioilla, erityisesti niiden vaihettumisvyöhykkeiden välipintojen leimaamilla alueilla. Kihokkisulkanen esiintyy kauttaaltaan Kirvessuon luonnontilaisen kaltaisilla räme- ja nevakuvioilla, missä välipinnoilla kasvaa runsaana sen ravintokasveja, kihokeita (*Drosera*). Edellisen lajin tapaan rämelehtimittari esiintyy havaintojen perusteella elinvoimaisena kauttaaltaan selvitysalueen luonnontilaisen kaltaisilla kuvioilla.

Uhanalaiset lajit suovenhokas, luumittari, kihokkisulkanen ja rämelehtimittari ovat Suomessa esiintymiskaltaan rajoittuneita ja maantieteellisesti hajanaisesti esiintyviä.

Uhanalaisten lajien lisäksi Kirvessuolla havaittiin silmälläpidettävät rämevihersiipi (*Rhagades pruni*), suoamukääriäinen (*Clepsis pallidana*) ja rämekylmäperhonen (*Oeneis jutta*). Kirvessuon suoperhoslajisto on alueellisesti erittäin edustava.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus yhtyy konsultin näkemyksiin, jossa todetaan että kyseiset uhanalaiset lajit ovat yksinomaan tietynlaiseen luonnontilaiseen suoympäristöön ja/tai tiettyyn ravintokasviin rajoittuneita ja mitä ilmeisemmin taantuvat nopeasti elinympäristön laadun muuttuessa. Kirvessuon merkitystä korostaa edelleen alueella esiintyvät silmälläpidettävät lajit.

Suovenhokas on usein esiintymisalueellaan niukka. Lennon huippu saattoi ajoittua läheisen Omassuon havaintojen perusteella jo kesäkuulle. Laji voi elää metapopulaatioina soveltuvilla elinympäristölaikuilla ja voi vaatia pitkällä aikavälillä elinvoimaisena säilyäkseen laajaa sopivien soiden verkostoa sekä on erittäin herkkä suon luonnontilan muutoksille. Uhanalaisten perhosten tarkkoja havaintoaikoja ei ollut raportissa esitetty.

Suoelinympäristöjen määrän vähenemisen ja laadun heikentymisen lisäksi suoelinympäristöjen pirstoutuminen on lisääntynyt. Pirstoutuminen merkitsee muun muassa jäljellä olevien, suolajeille sopivien elinympäristöjen välisten etäisyyksien kasvamista. Riittävän kokoisten luonnontilaisten soiden ja soiden osien säilyminen on erittäin merkittävää lajiston leviämisen kannalta.

Euran luonnontilaisilla soilla, Kirvessuo mukaan lukien, on huomattava merkitys, jotta Turun ja Salon pohjoispuolella olevien laajempien suokokonaisuuksien eteläinen lajisto pystyy levittäytymään Varsinais-Suomesta Pohjanmaalle ja päinvastoin. Luonnonarvojen merkittävyyttä korostaa myös suon kytkeytyneisyys ja hydrologinen yhteys viereiseen Natura-alueeseen kuuluvaan Hirvilamminsuohon.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, että Kirvessuon suoaltaiden ydinosat kuuluvat luonnontilaisuusluokituksen luokkaan 3, kun otetaan huomioon suon kuivatuksen, kasvillisuuden ja vedenpinnan tilanne sekä se, että Rauman seutukunnan ojitettujen soiden osuus on noin 80 % seutukunnan suoalasta.

Suon merkittävyyttä lisää suon sijainti laajasti ojitetulla alueella Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan laajempien suokokonaisuuksien välissä. Lisäksi alue kytkeytyy Varsinais-Suomen arvokkaimmaksi luettavaan suoverkostoon, joka ulottuu Laitilasta Euran läpi aina Turun Kurjenrahkalle saakka.

Kirvessuon luonnontilan muutos ei ole jäljellä olevien luonnontilaisten osien osalta merkittävä, sillä vaikka suolla on myös ojitettuja osia ja ojitustamattomalla alalla esiinny merkittävää kuivahtamista tai muutoksia suon kasvillisuudessa.

Myös valtakunnallisesti edustava lajisto tukee tätä näkökulmaa. Näin ollen turvetuotannon sijoittamista koskeva ympäristönsuojelulain 13 § tulee sovellettavaksi.

## Linnusto

Linnustoaineisto on osin täydennyksistä johtuen esitetty pirstaleisesti, mikä tekee alueen linnuston tilanteen ja arvon tunnistamisen osin vaikeaksi ja työlääksi. Esimerkiksi hakemuksen liite 1, jonka tarkoituksena on ollut päivittää linnuston tilanne ja alueella esiintyvien lajien suojelustatus on puutteellinen. Hakemuksen täydennyksen liite 1 ei jostain syystä sisällä lainkaan vuoden 2016 linnustoselvityksen tuloksia. Lisäksi liite sisältää osin virheellistä tietoa, erityisesti niin sanottujen erityisesti suojeltavien lajien suojeluvelvoitteesta (luonnonsuojelulain 47 §).

Liitteen I uhanalaisten lajien listauksesta puuttuu vuonna 2016 alueella pesinyt töyhtötiainen. Niin ikään kansallisista vastuulajeista puuttuu tieto, että alueella arvioitiin vuonna 2016 pesiväksi isokäpylintu. Lintudirektiivin liitteen I lajeista on jäänyt mainitsematta liro, joka pesi ainakin vuonna 2016.

Yleisesti lajit, joiden suojeluun lintudirektiivi kiinnittää erityistä huomiota lintudirektiivin 4. artiklan mukaisesti eli Natura-verkoston suojelun perusteena olevat lajit, on tunnistettu suppeasti. Selvitysten ja aineiston mukaan tässä on arvioitu vain lintudirektiivin liitteen I lajit, kun suojelun perusteena ovat artiklan mukaan myös säännöllisesti esiintyvät muuttolintulajit. Nämä lajit on erikseen listattu kansallisesti.

Selvitysten perusteella alueella pesiviä Natura-alueiden suojeluperustelajeja ovat kapustarinta, liro, kurki, metso, teeri, kalasääski, ja lähialueella pesivänä arvioitiin vuonna 2014 suojeluperuste-lajeista hiirihaukka ja nuoli-haukka.

Tässä yhteydessä on myös syytä huomata, että näitä lajeja koskee sama luonnonsuojelulain 47 § hävittämis- ja heikentämiskielto kuin erityistä suojelua vaativia lajeja. Edellä mainitun pykälän suojeluvelvoite on kuitenkin kirjattu puutteellisesti liitteessä I, sillä kielto astuu voimaan vasta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksellä (ns. rajauspäätös).

Hakemusaineistoon täydennetyt kalasääksiselvityksen (2019) perusteella laji ei ole koskaan pesinyt eteläosan tekopesässä. Selvitystä voi pitää lähtökohtaisesti asianmukaisena, mutta selvityksessä on jäänyt huomiotta ja tulkitsematta vuoden 2018 linnustoselvityksessä esitetty tieto, jonka mukaan pesällä oli pesän käyttöön viittavia merkkejä (kalanperkeitä ym.). Tätä taustaa vasten selvitys edellyttäisi vähintään tarkennuksen siitä, onko pesä tarkistettu pesimäaikaan vuosittain.

Linnustoselvitykset on lähtökohtaisesti tehty suosituksia ja ohjeita vähäisemmin käyntikierroin (esimerkiksi vuonna 2018 vain yksi pesimälinnuston laskentakerta vasta kesäkuussa). Tällä on vaikutusta parimäärätulkintoihin ja myös siihen, että joitain alueella pesiviä lajeja ei ehkä ole löydetty.

Vuosien 2014, 2016 ja 2018 selvitysten, perusteella alueen pesimälajistosta saa kuitenkin kokonaiskuvan.

Alueella pesii tai sitä käyttää monet arvokkaat lajit, joihin liittyy suojeluvelvoitteita ja joiden suojeluun on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kirvessuon linnustollista arvoa lisää merkittävästi alueen kytkeytyneisyys viereisiin Natura-alueisiin ja sen mukana alueen laajempi yhtenäinen elinympäristökonaisuus suolinnuston kannalta.

Hankkeella saattaakin olla myös merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojeluperusteina oleviin lintulajeihin ja arvokkaan suoverkostokokonaisuuden linnuston suotuisaan suojelutasoon. Laajemmassa mittakaavassa vaikuttaa myös pitkään jatkunut suolinnuston valtakunnallinen ja alueellinen heikkeneminen.

### **Pöly ja melu**

Toisin kuin hakemuksessa lukee, on tuotantoalueen pohjois- ja länsipuolella useita taloja vajaan 500 m:n etäisyydellä. Myös alueen kaakkoiskulmassa etäisyys lähimpään asutukseen on noin 500 m. Uuden tuotantoalueen ja asutuksen välisen etäisyyden tulee olla yli 500 m. Mikäli ympäristölupa myönnetään, on tuotantoalueen rajoja siirrettävä niin, että asutuksen ja tuotantoalueen välille jää vähintään 500 m:n suojavyöhyke.

### **Johtopäätökset**

Turvetuotantoa koskevan ympäristöluvan myöntämiseen Kirvessuolle ei ole edellytyksiä alueen luontoarvojen ja vesistövaikutusten vuoksi.

Turvetuotanto aiheuttaisi valtakunnallisesti arvokkaan soidensuojelun täydennysohjelman ehdotuksen kohteen ja soiden välisen kytkeytyneisyyden kannalta arvokkaan kohteen Kirvessuon (SSTE-2045) luontoarvojen turmeltumisen (uhanalaiset lajit ja luontotyypit).

Lisäksi hanke saattaa merkittävästi heikentää alueeseen rajautuvan Nukinrahkan-Hirvilamminsuon Natura-alueen suojeluperusteena olevaa linnustoa ja Vaaljärven vedenpinnan lasku voisi vaikuttaa merkittävästi heikentävästi Koskeljärven Natura-alueeseen kuuluvan Vaaljärven luontotyyppeihin ja linnustoon.

Hakemuksen mukainen turvetuotantotoiminta vaarantaisi Vaaljärven, Vallolammin ja Laajoen yläosan sekä niiden alapuolisten vesistöjen hyvän ekologisen tilan saavuttamisen erityisesti hydrologiaan kohdistuvien muutosten takia. Hanke on näin ollen ristiriidassa alueen vesienhoitosuunnitelman ja vesienhoidon toimenpideohjelman kanssa.

Uutta turvetuotantoa on suunniteltu myös alle 500 metrin päähän asutuksesta, mikä ei ole nykyisten ohjeistusten mukaista.

2) **Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen** on todennut, että merkittävä osa Kirvessuon hankealueesta on luonnontilaista tai lähes luonnontilaista ojittamatonta suota. Valuma-alueiden ojittamattomat osat ovat tärkeitä vettä pidättäviä alueita, jotka tasaavat jokien virtaamavaihteluja. Varsinkin Varsinais-Suomen vähäjärvisellä alueella jokien virtaamien äärevöityminen on suuri ongelma, minkä takia valuma-alueiden vedenpidätyskykyä tulisi ojitusten sijaan päinvastoin pyrkiä parantamaan. Suoalueen ojittaminen muuttaa valuma-alueen hydrologiaa vesiensuojelun ja siinä samalla myös kalatalouden kannalta huonompaan suuntaan: virtaamat äärevöityvät entisestään. Minimivirtaamien pieneneminen sekä minimivirtaamajaksojen piteneminen vaikuttavat kaloille sopivien elinalueiden laajuuteen ja ajan myötä yhä useammat kokonaiset vesistönosat ja uomastot muuttuvat kaloille sopimattomiksi.

Kirvessuon kuivatusvesien johtaminen valuma-alueen rajan yli Laajoen vesistöalueen puolelle lisäisi jossain määrin Laajoen virtaamia. Laajoen minimivirtaamiin lisävedellä ei kuitenkaan olisi juuri vaikutusta. Lapinjoen vesistöalueelta puolestaan häviäisi veden johtamisen muutoksen seurauksena yksi virtaamia tasaava suoalue, joka on tähän asti auttanut pitämään joki-uomia vesitettynä.

Nykyisellään Laajoki on maa- ja metsätalouden kuormittama joki, johon kohdistuu myös alunamaista johtuvaa happokuormitusta. Uuden kuormituslähteen myötä Laajoen ravinne- ja kiintoainekuormitus lisääntyisi. Seurauksena olisi veden ja uomien pohjan laadun heikkeneminen entisestään. Lisäkuormituksen myötä Laajoen voisi olla entistä vaikeampi saavuttaa vesienhoidon tavoitteita eli pääsyä hyvään ekologiseen tilaan.

Vielä 1980-luvulla Laajoki oli hyvä rapujoki. Nykyisin Laajoen kala- ja raputaloudellinen tila on kalataloudellisen velvoitetarkkailun tulosten perusteella hyvin heikko. Turun seudun vesiä koskevassa kunnostustarveselvityksessä arvioidaan kuitenkin, että Laajoen pääuoman koskikohteita kunnostamalla sekä avaamalla vaellusyhteys joen alaosalla sijaitsevan Korven-suunkosken yli joen kalataloudellista tilaa on mahdollista parantaa. Tämä edellyttää kuitenkin, että myös veden laadussa tapahtuisi kohentumista.

Uuden kuormituslähteen syntyminen Laajoelle on sekä vesienhoidon että kalatalouden tavoitteiden vastaista. Edellä mainittuihin seikkoihin perustuen Kirvessuon turvetuotannolle ei tule myöntää lupaa.

3) **Metsähallitus** on todennut, että sen hallinnassa hankealueen välittömässä läheisyydessä on Nukinrahkan ja Hirvilamminsuon luonnonsuojelualue (400-891-1-1), joka on myös osa Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura 2000 -aluetta (FI0200096). Metsähallitus toimii luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueiden haltijana ja luonnonsuojelulain mukaisesti viranomaisena.

## Ojitukset

Kirvesrahkan toimenpanosuunnitelmassa esitetään osin uuden ojan kaivamista Nukinrahkan ja Hirvilamminsuon luonnonsuojelualueen rajalinjalle ja

samalla Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura 2000 alueen pohjoisimman suo-osan halki. Kyseessä on osa lohkon 4. eristysojasta, joka laskisi Vallo-lammiin. Uuden ojan kaivaminen luonnonsuojelualueen rajalle sekä Natura 2000 -alueelle aiheuttaa erittäin todennäköisesti lisääntyviä kuivumisongel-mia luonnonsuojelualueen puolelle sekä kuivattaisi suoraan myös Natura 2000 -aluetta, jonka halki kulkee.

Myös sekä jo olemassa olevan eristysojaosuuden perkaukset, että Toma-nojan mahdolliset tulevaisuuden kunnostustoimenpiteet voivat aiheuttaa jatkossa kuivumisongelmia myös suojelualueen puolelle sikäli kuin ne si-jaitsevat hydrologisesti samalla suoalueella.

Nukinrahkan ja Hirvilamminsuon luonnonsuojelualueen asetus (214/2014) antaa mahdollisuuden ojien ylläpitoon ja kunnostukseen luonnonsuojelu-alueen ulkopuolisten alueiden kuivatustarpeita varten, mutta se ei oikeuta esimerkiksi uusien ojien kaivamista.

Metsähallitus on ennallistanut luonnonsuojelualueen suota ja tehnyt suo-puron kunnostusta luonnonsuojelualueen puolella muun muassa kyseisen suunnitellun eristysojan eteläpuolella.

### **Kirvessuon luonnontilaisuus**

Täydentävässä perhosselvityksessä on hankealueeksi suunnitellulta Kir-vessuolta löydetty erityisesti suojeltava laji suovenhokas sekä alueellisesti huomionarvoista uhanalaislajistoa. Näin ollen ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin täytyminen tulee tämän myöhemmin tulleen uuden tiedon osalta myös hakijan uudelleen harkittavaksi.

Kirvessuo on valtakunnallisen soidensuojelun täydennysehdotukseen vali-koitunut kohde (Soidensuojelutyöryhmän ehdotus soidensuojelun täyden-tämiseksi 2015), jossa työssä alue on katsottu valtakunnallisesti suojelun arvoiseksi muun muassa luonnontilaisen kaltaisen suoluontonsa takia. Kir-vessuon on tuolloin todettu olevan merkittävä uhanalaisten luontotyyppien esiintymä sekä omaavan edustavan suolinnuston. Luonnonarvojen merkit-tävyyttä on tuolloin korostanut myös suon kytkeytyneisyys ja hydrologinen yhteys viereiseen Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura 2000 -alueeseen kuuluvaan Hirvilamminsuohon.

Laiteiden ojitukset eivät tuhoa pääasiassa sadevesien varassa olevien kei-dassoiden luonnontilaisen keskustan hydrologista kokonaisuutta. Näin ol-len ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin täytyminen tai sen harkinta tulee tässä kohteessa kyseeseen toisin kuin hakemuksessa on esitetty.

Kyseessä saattaa olla luonnontilaisuusluokituksen ja suon turvetuotantoso-veltuavuuden osalta osin samankaltainen tilanne kuin Laihian Kotanevan tapauksessa, josta Hallinto-oikeus on juuri antanut toisen kielteisen pää-töksensä (VHaO 19/0438/1).

## Yhteenveto

Uutta ojaa ei tule kaivaa luonnonsuojelualueen rajalle eikä uusia kaivuita tai erillisiä suurempia perkaustoimenpiteitä tulisi Natura-alueeseen hydrologisesti liittyvillä suo-osuuksilla suorittaa jatkossakaan ilman erityistarkastelua. Kaivuaineksen läjitystä ei myöskään pidä tehdä Natura 2000 -alueen puolelle.

Metsähallitus näkee sekä maanomistajana että Luonnonsuojelulain 65 §:n 2 momentin mukaisena viranomaisena, että ei voida ennalta objektiivisesti arvioiden poissulkea, etteikö hakemuksen mukainen hanke heikentäisi merkittävästi niitä Natura 2000 -alueen suojeluarvoja, jotka ovat olleet Natura-kohteen valintaperusteina.

Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura alueen välittömään läheisyyteen sijaitseva Kirvessuon alue ei sovellu turvetuotantokäyttöön eikä turvetuotantolle näin ollen tule myöntää ympäristölupaa.

**4) Laitilan kaupungin lupalautakunta** on ympäristönsuojeluviranomaisena todennut, että Kirvessuon alue sijoittuu Satakunnan maakuntakavassa matkailun kehittämisvyöhykkeeseen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeään alueen sekä Hirvilamminsuon Natura 2000 -alueen keskelle. Hirvilamminsuon sijaitse lähimmillään vain noin 100 m:n etäisyydellä. Lupaharkinnassa tulee ottaa huomioon turvetuotannon sijoittuminen ja toiminnan mahdolliset vaikutukset alueelle, jonka luonto on todettu arvoiltaan monimuotoiseksi.

Toiminnan mahdollisesti käynnistyessä tulee varautua myös muihin kuin esitettyihin vesiensuojelullisiin toimenpiteisiin tuotantoalueelta aiheutuvan vesistökuormituksen hallitsemiseksi. Tuotantoalueen vesien käsittelyssä tulee ottaa huomioon nopeiden sään vaihteluiden tuomat haasteet (tulvatilanteet) esimerkiksi talviaikaan, jolloin tuotanto alueella ei ole aktiivisimmillaan eikä päivittäistä valvontaa alueella välttämättä ole.

Lupahakemuksessa esitetty selvitys toiminnan vaikutuksista lähivesistöön ei ole riittävä.

**5) Mynämäen kunnan tekninen lautakunta** on ympäristönsuojeluviranomaisena todennut, että perustettavan turvetuotantoalueen vesien johtaminen Laajokeen heikentää mahdollisuutta saavuttaa vesienhoitosuunnitelman tavoite hyvän tilan saavuttamisesta Laajoen osalta. Kyseessä on alue, jonka vedet eivät luonnollisesti ole osa Laajoen valuma-aluetta. Vesienhoidon kannalta keskeiset asiat Laajoessa ovat hajakuormitus, maaperän happamuus, veden vähyys sekä kiintoainekuormitus, erityisesti humus. Laajoen vesistöalueen yläosissa turvetuotannolla on merkitystä alueen vesistökuormittajana. Laajoen ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi.

Laajoen vesistöalueella kokonaisfosforikuormitusta tulee vähentää nykyisestä 10–30 % ja kokonaistyyppikuormitusta 30–50 % vesien hyvän tilan saavuttamiseksi. Laajoen vesistöalueella tulee myös vähentää maaperän

happamuudesta aiheutuvia vesistöongelmia. Mikäli ympäristölupa turvetuotantoalueelle myönnetään, tulee toiminta suunnitella niin, että estetään kuormituksen vastaanottavan Laajoen tilan heikkeneminen eikä vaaranneta vesienhoitosuunnitelman tavoitetta vesistön hyvän tilan saavuttamisesta.

Vedenhallintaan ylivirtaamatilanteissa on varauduttava tehokkaasti. Turvetuotantoalueen vesienkäsittelyrakenteiden suunnittelussa lähtökohtana on oltava veden tehokas käsittely kaikissa virtaamatilanteissa ympäri vuoden. Vesiensuojelukäsittelyrakenteilla tulee saada kiintoaineesta poistettu vähintään 50 %, kokonaisfosforista 50 % ja kokonaistypestä 20 % kaikissa olosuhteissa. Menetelmän tulee tehokkaasti poistaa myös humusta.

Pintavalutuksen tulee olla toiminnassa ympäri vuoden. Pintavalutuksen toiminnan kannalta oleellista on veden tasainen leviäminen koko kentän alueelle. Koska pintavalutuskentän korjaaminen on erittäin vaikeaa, tulee kenttä suunnitella ja rakentaa huolellisesti myös ojituksen ja vesienjohtamisen aiheuttamat pinnan korkeustason muutokset huomioon ottaen.

Käyttötarkkailun tulee olla vuosittain toistuvaa ja jatkua koko tuotantoajan sekä tarvittaessa vielä toiminnan päättymisen jälkeen. Näytteet tulee ottaa myös poikkeustilanteiden yhteydessä. Vesistövaikutusten tarkkailu tulee toteuttaa yhteistarkkailuna yhdessä muiden Laajokea kuormittavien turvetuottajien kanssa.

Vesistöön johdettavien päästöjen vaikutus alueen kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan haitan ehkäisemiseksi maksettavan kalatalousmaksun tulee olla vähintään 1 000 euroa, jotta se on suhteessa muihin samaa vesistöä kuormittavien turvetuotantoalueiden kalatalousmaksuihin.

Perustettavan Kirvessuon turvetuotantoalueen vesien johtaminen Laajokeen heikentää mahdollisuutta saavuttaa vesienhoitosuunnitelman tavoite hyvän tilan saavuttamisesta Laajoen osalta. Kyseessä on alue, jonka vedet eivät luonnollisesti ole osa Laajoen valuma-aluetta. Turvetuotantoalueelta vesistöön johdettavat vedet tulee ensisijaisesti johtaa jonnekin muualle kuin Laajokeen.

6) **Mynämäen kunta** on todennut, että perustettavan turvetuotantoalueen vesien johtaminen Laajokeen ylläpitää vesistön rehevöitymistä, heikentää vesistön tilaa ja kalataloudellista arvoa, heikentäviä vaikutuksia on myös rantakiinteistöjen vesistösidonnaiselle käytölle.

Ympäristöluvassa toiminta tulee suunnitella siten, että Laajoen vesistön tila ei heikkene. Huomiota tulee kiinnittää käyttötarkkailuun; tarkkailun tulee olla vuosittaista ja jatkua koko toiminta-ajan sekä tarvittaessa myös sen jälkeen.

7) **Etelä-Satakunnan ympäristölautakunta** Euran kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena on todennut, että Kirvessuon alue ei ole luontoarvonsa eikä ympäristössä sijaitsevien Natura 2000 -luontokohteiden vuoksi

sopivaa aluetta turvetuotannon harjoittamiselle eikä ympäristölupaa turvetuotannolle pidä myöntää. Perhosselvityksen mukaan perhoslajiston ja luonnontilaisuuden perusteella Kirvessuon ojittamaton keskiosa edustaa luonnontilaisia tai luonnontilaisenkaltaisia keidasrämettä. Myös kasvillisuusselvityksen mukaan selvitysalue on pääosin luonnontilaista tai lähes luonnontilaista keidasrämettä, jonka luonnontilaiset piirteet ovat säilyneet hyvin. Kirvessuon luonnontilaisuusluokitus olisi syytä arvioida uudelleen. Myös ilmastonmuutoksen ehkäisemiseen liittyvät tavoitteet ovat ristiriidassa uusien turvetuotantoalueiden käyttöönnoton kanssa.

## Muistutukset ja mielipiteet

8) **Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri ry** on todennut, ettei lupaa turvetuotannolle tule myöntää, sillä hanke ei täytä ympäristönsuojelulain 13 §:n edellytyksiä, eikä laadittujen selvitysten ja arviointien perusteella ole mahdollista varmistua, ettei hanke ole ristiriidassa luonnonsuojelulain lajisuojelua ja Natura 2000 -verkoston turvaamista koskevien pykälien kanssa. Perusteluna on esitetty seuraavaa:

### Kirvessuon luonnontilaisuus

Hakijan mukaan suon luonnontilaisuusluokka on 2, millä hakija perustelee sitä, että turvetuotanto soveltuisi alueelle. Luonnontilaisuusluokka perustuu liiteaineistossa mukana olevaan GTK:n laatimaan tulkintaan, joka on tehty ilmakuvia ja laserkeilausaineistoja tulkitsemalla. Näistä etelä–kaakkoinen ja pieni pohjoinen ovat voimakkaasti ojituksen muuttamat, mutta suon keskiosan itäinen ja läntinen keskiosiltaan ojittamattomat. GTK on laatinut arvioinnin koskien suokokonaisuutta, joka käsittää neljä konsentrista keidasuoallasta. GTK:n arvioima rajausta perustuu vuoden 1979 määrittelyyn. Raportissa myös GTK toteaa, että ”Suomesta puuttuvat vielä soiden rajausten toteuttamisesta yhteisesti sovitut rajaushojeet ja yksimieliset, kaikkien hyväksymät, periaatteet soiden rajaamiseksi.” Arvioitavaan kokonaisuuteen valittujen suoaltaiden määrä on osin keinotekoinen ja kyseenalaistettava, sillä Kirvessuo liittyy hydrologisesti yhteen eteläpuolelle sijoittuvan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Hirvilamminsuon kanssa, eikä rajausta katkea eteläreunassaan mineraalimaahan, vaan sama turvemaa jatkuu saumattomasti Natura-alueelle.

GTK:n arvion ristiriitaisuutta korostaa se, että GTK:n melko alhainen luonnontilaluokittelu (luokka 2) kattaa myös joitain Natura-alueeseen kuuluvia osa-alueita. Natura 2000 -verkostoon liitettyt osa-alueet ovat kuitenkin luontoarvojen puolesta huomattavat, kansainvälisesti arvokkaiksi luokiteltavat, sillä ne täyttävät EU:n luonto- ja lintudirektiivin mukaiset valintaperusteet.

Määritelmän mukaan, jotta keidassuo kuuluisi luokkaan 2, ojituksen olisi pitänyt muuttaa myös suon keskustan vesitaloutta. Kirvessuon keskeisten keidassuoaltaiden keskiosien luonnontila ei ole heikentynyt reuna-alueiden ojituksen vuoksi, eikä taimettuminen alueella ole kiihtynyt, vaikka GTK näin tulkitsee ilmakuvan perusteella. Ympäristölupahakemuksessa liitteenä

olevassa, vuonna 2014 laaditussa maastokartoitukseen perustuvassa, Kirvessuon luontotyyppikartoituksessa keskiosan keidasrämettä kuvataan selvitysalueen luonnontilaisimmaksi kuvioksi eikä mainita ojituksen aiheuttamia muutoksia. Asia on todennettavissa myös kyseisessä raportissa olevista valokuvista, joissa näkyy laajalti puuttomia suon keskiosia, joissa ei kasva puiden taimia. Ojituksen aiheuttama suon keskiosan kuivahtaminen ilmentyisi nimenomaan kuivemmille mättäille itävistä männyn taimista, joita Kirvessuolla ei ole. Suolla nyt paikoin kasvavat kitukasvuiset männyt kuuluvat Kirvessuon kaltaisen keidasrämeen luonnontilaiseen kasvillisuuteen, eivätkä ne ilmennä heikentyntä luonnontilaa. Suon luonnontilaisuus ja hyvin säilynyt vesitalous käyvät hyvin ilmi Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piirin maastotarkastuksella 28.11.2019 otetuista valokuvista.

Suon keskiosan luonnontilaisuus käy ilmi myös hakemuksen liitteenä olevasta perhosselvityksestä, jossa on todettu suolla esiintyvän huomattavan monipuolinen, valtakunnallisesti uhanalainen suoperhoslajisto. Selvityksen osoittaman lajiston esiintyminen ei olisi mahdollista luonnontilaltaan muuttuneilla soilla.

Edellä kuvattujen seikkojen johdosta, päätettäessä turvetuotannon ja sen vaatimien vesienhallintaratkaisujen soveltuvuudesta Kirvessuolle hakemuksen mukaiselle alueelle, alueen luonnontilaisuusluokkana tulee käyttää luokkaa 3. Luokkien 2 ja 3 soiden osalta tulee seutukunnan soiden korkea ojitusaste ottaa huomioon luokitusta kohottavana tekijänä. Ympäristöministeriön tulkinta on, että yli 75 % seudullinen ojitusaste tulee ottaa huomioon luonnontilaisuuden merkitystä lisäävänä tekijänä. Euran seudulla soiden ojitusaste on 80 % ja laajemmalla Rauman seudullakin 78 %, joten luokkien 2 ja 3 soveltuvuutta turvetuotantoon harkitessa tulisi ottaa huomioon seudun korkea ojitusaste. Toisin sanoen, lievästi muuttuneen suon voi tulkita olevan Euran seutukunnan alueella arvokkaampi, kuin vastaavanlaisen suon jollain sellaisella seutukunnalla, jossa soiden ojitusaste on alhaisempi.

Valtioneuvoston soiden ja turvemaiden kestävää käyttöä ja suojelua koskevan periaatepäätöksen mukaan luonnontilaisuusluokan 3 alueille ei tulisi ohjata turvetuotantoa: "Luonnontilaa muuttava käyttö ei ole suositeltavaa luokan 3 soilla, mutta on poikkeustapauksissa (kuten alueellisesti merkittävässä hankkeissa) mahdollista, mikäli suon yleinen luonnonarvo on seutukunnan ojitusasteen perusteella alhainen, sen erityiset luonnonarvot eivät ole mainittavia ja seutukunnan suoluonto on määrällisesti runsas."

Mikäli Kirvessuo kuitenkin tulkittaisiin kuuluvan luonnontilaisuusluokkaan 2, senkin osalta on periaatepäätöksen ohjeena: "Luokan 2 soilla luonnontilaa muuttava käyttö on mahdollista, jos suon yleinen luonnonarvo on seudun ojitusasteen perusteella keskimääräistä alhaisempi, eivätkä erityiset luonnonarvot ole merkittäviä. Luokan 2 soiden muuttuneille osille voidaan suunnata turvetuotantoa silloin, kun näiden osien erityiset luonnonarvot ovat vähäiset ja ojittamattomien osien vesitalous ja erityiset luonnonarvot voidaan turvata". Tässäkin tapauksessa seutukunnan soiden korkea ojitusaste, Kirvessuon valtakunnallisesti merkittävät luontoarvot ja

kytkeytyminen kansainvälisesti arvokkaaseen Natura 2000 -verkoston kohteeseen sekä keskiosien luonnontilaisuus tulee ottaa huomioon turvetuotannon estävinä seikkoina. Ojittamattomien osien luonnonarvoja ei liioin voida turvata, mikäli koko suolle perustetaan turvetuotantoalue.

Lupahakemuksen kohteena olevaa Kirvessuota tulee käsitellä luonnontilaisuusluokkaan 3 kuuluvana kohteena edellä esitettyjen seikkojen puolesta. Lisäksi luonnontilaisuutta korostavana seikkana tulee ottaa huomioon seutukunnan korkea soiden ojitusaste.

### **Kirvessuon valtakunnallisesti merkittävät luontoarvot**

Ympäristölupahakemuksen liitteenä olevan suoperhosselvityksen perusteella Kirvessuolla tavataan huomattavan monipuolisesti valtakunnallisesti uhanalaisiksi ja silmälläpidettäviksi luokiteltuja suoperhoslajeja. Nämä lajit ovat vaarantuneiksi luokitellut suovenhokas (*Nola karelica*), luumittari (*Aspitates gilvaria*), kihokkisulkanen (*Buckleria paludum*) ja rämelehtimittari (*Scopula virgulata*). Valtakunnallisesti silmälläpidettävistä suoperhoslajeista Kirvessuolla tavattiin rämevihersiipi (*Rhagades pruni*), rämekylmänperhonen (*Oeneis jutta*) ja suoamukääriäinen (*Clepsis pallidana*). Koska uhanalaisia suoperhosia voi pitää suon luonnontilaisuuden hyvinä indikaattorilajeina, Kirvessuota voi tämän lajijoukon perusteella luonnehtia ekologisilta ominaisuuksiltaan luonnontilaiseksi.

Suovenhokas on määritelty luonnonsuojeluasetuksessa erityisesti suojeltavaksi lajiksi ja se sisältyy Suomen ympäristökeskuksen määrittelemään kiireellisesti suojeltavien lajien luetteloon. Pyydämme, että aluehallintovirasto pyytää Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausunnon alueesta, joka tulee rajata suovenhokkaan lisääntymispaikan turvaamiseksi, ja että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus samalla käynnistää toimet esiintymän rajaamiseksi ja suojelun saattamiseksi voimaan. Turvetuotantoa ei tule sallia sellaisella alueella, että se vaarantaa luonnonsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvan suojelupäätöksen valmistelun.

Kirvessuolla tavattavia luontotyyppejä ovat hakemuksen perusteella ombrotrofinen lyhytkorsineva, oligotrofinen suursaraneva, lyhytkorsiräme, tupasvillaräme, isovarpuräme ja keidasräme.

Saranevat, lyhytkorsirämeet, tupasvillarämeet ja isovarpurämeet on luokiteltu Etelä-Suomessa vaarantuneeksi luontotyyppiä uusimman luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen perusteella. Keidasräme on luokiteltu silmälläpidettäväksi. Ympäristölupahakemuksessa todetaan, että luontotyyppit on selvitetty alueelta vuonna 2014 käyttäen hyväksi vuoden 2008 luontotyyppien uhanalaisuusluokitusta. Koska luokitus on päivittynyt tämän jälkeen, hakemusta tulisi täydentää päivittämällä tiedot alueen luontotyypeistä vastaamaan nykyisin vallitsevaa uhanalaisuusluokitusta. Käytännössä kaikki Kirvessuon keskiosien luontotyyppikuviot ovat luokiteltu nykyään uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi luontotyypeiksi Etelä-Suomessa.

Kirvessuon alueella pesii seudullisesti huomionarvoinen suolinnusto. Lajistoon kuuluu muun muassa Satakunnassa alueellisesti uhanalaiseksi luokiteltu kapustarinta (*Pluvialis apricaria*), jonka osalta Kirvessuo on lajin viimeisiä pesimäpaikkoja Ala-Satakunnan alueella. Muina huomionarvoisina lajeina voidaan mainita pohjansirkku (*Emberiza rustica*, valtakunnallisesti silmälläpidettävä, alueellisesti uhanalainen). Näiden molempien lajien esiintyminen Kirvessuolla kuvastaa alueen poikkeuksellisia linnustollisia arvoja verrattuna Satakunnan eteläosien muihin soihin.

Metsien uhanalaisista lajeista suunnitellulla turvetuotantoalueella tavataan voimakkaasti taantunutta hömötiaista, joka on nykyisin luokiteltu jo erittäin uhanalaiseksi. Suunnitellulla turvetuotantoalueella sijaitsee teeren soidinalueita ja ainakin yksi metson soidinpaikka sijoittuu suunnitellun tuotantoalueen eteläpuolelle. Metso on luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi.

Kirvessuon valtakunnallisesti merkittävät luontoarvot tulee ottaa huomioon harkittaessa, soveltuuko turvetuotanto hakemuksen mukaiselle alueelle.

### **Vaikutukset Natura 2000 -verkoston kohteisiin**

Hakemuksen kohteena olevan turvetuotantohankkeen vaikutuksia lähialueiden Natura-alueisiin on arvioitu vuosina 2006, 2009 ja 2012. Lisäksi ympäristölupahakemuksessa on käsitelty muuttuneiden suunnitelmien vaikutuksia Vaaljärven Natura-alueeseen. Arvioinnin kokonaisuus on pirstaleinen, tehty 13 vuoden aikana, eikä se vastaa sisällöltään luonnonsuojelulain 65 §:n velvoitetta Natura-arvioinnin sisällöstä. Lupahakemuksen kohteena olevasta hankkeesta tulee laatia yhtenäinen arviointi, jossa arvioidaan muutetun suunnitelman vaikutuksia kaikkiin vaikutusalueen Natura 2000 -verkoston kohteisiin, ottaen huomioon myös yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon Valtioneuvoston päätös Natura-alueiden tietojen tarkistamisesta (5.12.2018) missä yhteydessä Natura-alueiden suojeluperusteena mainittuja lajeja ja luontotyyppejä on täydennetty. Lupaa myöntävänä viranomaisena aluehallintoviraston tulee lisäksi huolehtia, että arvioinnista pyydetään lausunto vastavien Natura-alueiden haltijoilta (mahdolliset yksityiset maanomistajat ja Metsähallitus).

Erityisesti tulee kiinnittää huomiota turvetuotantoalueen Kirvessuon suoalueeseen saumattomasti liittyvän lähimmän Natura-alueen, Nukinrahka-Hirvilamminsuon, puutteelliseen arviointiin linnustovaikutusten osalta. Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura-alueen suojeluperusteena on mainittu useita sellaisia lintulajeja, jotka esiintyvät erityisesti soiden reuna-alueilla varttuneemmissa metsissä ja joiden laajat reviirit voivat ulottua myös Kirvessuon suunnitellun turvetuotantoalueen vaikutuspiiriin. Esimerkkejä tällaisista lajeista ovat: helmipöllö, pyy, palokärki, nuolihaukka, varpuspöllö, mehiläishaukka, pohjantikka, harmaapäätikka, lapinpöllö, viirupöllö ja metso. Lisäksi suojeluperusteena mainituista avosuon lajeista Hirvilamminsuolla esiintyvät lajit voivat hyödyntää myös Kirvessuon avosuoalueita reiviirinsä osana tai saalistusalueina, esimerkiksi suopöllö, kapustarinta ja sinisuohaukka.

Edellä mainittujen lajien osalta arvioinnissa tulee ottaa huomioon melun vaikutukset lajien esiintymiseen, sillä herkimmillä lajeilla parimäärän on havaittu alkavan laskea jo 35 dB keskiäänitason kohdalla. Hakemuksen mukaan 40 dB keskiäänitaso ylittää Natura-alueen pohjoisosiin, joten alhaisempi 35 dB keskiäänitaso ylittää laajemmalle alueelle Natura-alueella. Tämän alueen laajuutta ei kuitenkaan pysty arvioimaan liitteenä olevasta meluselvityksestä, jossa ei ole esitetty 35 dB päiväajan keskiäänitason rajaa eikä Natura-alueen rajoja. Melumallinnusraportti sisältää myös dokumenttiin kommentteina lisättyjä huomioita puutteista, jotka osoittavat, että liitteenä oleva raportti on keskeneräisenä liitetty hakemusaineistoon.

Päivitetty linnustoon kohdistuvan melun vaikutusten arviointi tulee laatia siten, että otetaan huomioon herkkien lajien reviirien ja esimerkiksi metson soidinalueiden sijoittuminen myös Hirvilamminsuon Natura-alueen ulkopuolella. Arvioinnin tueksi tulee myös laatia selvitys näiden lajien reviirien ja elinympäristöjen tosiasiallisista sijainneista suunnitellun turvetuotanto-hankkeen vaikutusalueella. Laaditut linnustoselvitykset eivät toistaiseksi mahdollista tällaista arviointia, sillä niitä ei ole kohdennettu Kirvessuon ja Hirvilamminsuon väliselle metsäalueelle, eikä niitä ole tehty esimerkiksi pöllöjen tai tikkojen esiintymisen selvittämisen kannalta oikea-aikaisesti. Pohjantikan osalta on vielä erikseen todettava, että se on lisätty mukaan Nukinrahka-Hirvilamminsuon suojeluperusteisiin Valtioneuvoston päätöksellä vasta joulukuussa 2018, eikä sitä ole sisällytetty hakemuksen liitteenä olevaan Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura-arviointiin.

Ympäristölupahakemuksen liitteenä olevassa linnustoselvityksessä mainitaan Kirvessuon selvitysalueella tavatun seuraavat lajit, jotka on mainittu myös viereisen Natura-alueen suojeluperusteina: metso, palokärki, kurki ja laulujoutsen. Metson soidinpaikan mainitaan sijaitsevan suunnitellun turvetuotantoalueen eteläpuoleisella luonnonsuojelualueella (arviolta 200 m:n etäisyys suunniteltuun tuotantoalueeseen). Muistuttajilla ei ole käytössä Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura-alueen tietolomakkeen viranomaisversiota, josta kävisi ilmi, mikä on tietolomakkeella suojelusyistä salassa pidettävänä mainittu laji. Mikäli kyseessä on kalasääski, niin on korostettava, että kalasääsken pesä sijoittuu ympäristölupahakemuksen alueelle, mistä aiheutuu selvä kytkös viereisen Natura-alueen suojeluperusteisiin. Lisäksi muistuttajilla on tiedossa pesimäaikainen havainto viirupöllöstä Kirvessuon alueelta vuodelta 2015. Viirupöllö on myös yksi edellä kuvatun kaltaisista, laajan reviirin omaavista lajeista, jotka on mainittu Nukinrahka-Hirvilamminsuon alueen suojeluperusteina.

Natura-arvioinnissa tulee meluvaikutusten lisäksi ottaa huomioon myös suojeluperusteena mainituille lajeille Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvat elinympäristömenetykset ja elinkierron kannalta tärkeille alueille kohdistuvat häiriöt. Esimerkiksi metson soidinkeskuksat voivat sijaita jopa kahden kilometrin etäisyydellä Natura-alueelta, ja silti ne ovat keskeisessä roolissa Natura-alueen metsokannan turvaamisen kannalta. Suojeluperusteena mainitun mehiläishaukan ravinnonhakualueet sijoittuvat myös laajalle,

usean neliökilometrin alueelle, jolloin Kirvessuon alue saattaa olla Natura-alueen mehiläishaukkojen kannalta merkittävä saalistusalue.

Natura-alueisiin kohdistuvista vaikutuksista ei voida tässä yhteydessä lausua riittävällä varmuudella, sillä arviointia ei ole tehty asianmukaisesti. Kun arviointi on tehty asianmukaisesti, ympäristölupahakemus tulee kuuluttaa täydennettynä uudestaan nähtäville.

### **Kalasääsken pesä**

Ympäristölupahakemuksen perusteella jossain haetun turvetuotantohankkeen alueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee kalasääsken (sääksen, *Pandion haliaetus*) pesä, jonka on todettu olevan asuttu vuonna 2018 (kalan osia pesän alla, emolinnut havaittu). Lupaa myönnettäessä on otettava huomioon, että edellä kuvatun havainnon perusteella on kiistatonta, että sääksipari on ainakin yrittänyt aloittaa pesintää todetulla pesällä 2018. Kalasääkset pesivät vakiintuneella reviirillä, eikä pitkäikäisten lintujen pesintä onnistu joka vuosi. Sen vuoksi on toissijaista, onko pesintä onnistunut vuosina 2018–2019. Lisäksi lajilla voi olla lähiseudulla vaihtopesiä, jotka eivät ole tiedossa. Havainnon perusteella todettu pesäpuu kuitenkin kuuluu sääksiparin reviiriin elinkierron kannalta tärkeänä pesäpaikkana. Asian kannalta ei ole merkitystä sillä, onko pesäalusta ihmisen rakentama vai sääksen itsensä alusta saakka rakentama. Kohteelta löytyi Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piirin maastotarkastuksessa yksi suojelukyltillä varustettu kalasääsken pesäpuu, mutta tarkoitetaanko hakemuksen selvityksessä tätä jää epäselväksi tarkempien tietojen puuttuessa.

Sääksen osalta tulee ottaa huomioon Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös 2015:3, jossa otettiin kantaa turvetuotannolle myönnettävän ympäristöluvan edellytyksiin sääksen pesäpuun läheisyydessä. Ratkaisun perusteella sääksen pesäpuun suojeleminen oli mielekästä vain sillä edellytyksellä, että puu oli käyttökelpoinen tuohon tarkoitukseen. Pesäpuun suojelemista koskevan sääntelyn voitiin päätellä liittyvän siihen, että suuret petolinnut olivat erityisen alttiita pesintäaikaiselle häirinnälle niillä alueilla, joilla niiden vakiintuneesti käyttämät pesäpuut sijaitsivat. Pesäpuun suojelemista koskeva säännös voi täyttää tarkoituksensa vain sillä edellytyksellä, että pesintärauhaa häiritsevät tekijät voitiin riittävästi ehkäistä muita säännöksiä soveltamalla. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että luonnonsuojelulain 39 §:n 2 momentin tarkoituksen saavuttamiseksi oli perusteltua rajoittaa myös turvetuotannon harjoittamista pesäpuun läheisyydessä.

Hakija on esittänyt rakentavansa 2–3 sääksen tekopesää sellaisille alueille, että niihin ei kohdistuisi haittaa lupahakemuksen mukaisesta turvetuotantohankkeesta, ja että ilmeisesti tällä ratkaisulla mahdollistettaisiin alueella nykyisin olevan, vuonna 2018 pesinnän aloituksen kohteena olleen pesäpuun hävittäminen tai sen elinolojen heikentäminen. Muistuttajat toteavat, että ei ole etukäteen varmuutta siitä, että kyseinen sääksipari asuttaisi uudet tekopesät. Toisaalta, mikäli näin kävisikin, hakemuksen mukainen turvetuotanto kohdistuu alueelle, joka on nykyisin sääksen reviirin ydinaluetta, eli sääksen reviirin sijoittumista oltaisiin muuttamassa

“siirtämällä” pesintä muualle. Asiakirjojen perusteella ei käy ilmi, miten on arvioitu tämän siirron vaikuttavan esimerkiksi viereisen Hirvilamminsuon Natura-alueen suojeluperusteisiin sääksen osalta. Ei ole myöskään osoitettu, että hakijalla olisi tiedossa soveltuvia sellaisia uusia korvaavia pesäpaikkoja, jotka eivät jo valmiiksi sijoittuisi jonkin toisen sääksen olemassa olevan reviirin alueelle. Mikäli lähialueella on lajille sopivia ja riittävän laadukkaita elinympäristöjä sekä pesäpaikkoja, niin oletettavasti alueella jo pesisi toinen sääksipari.

Muistuttajat pyytävät saada nähtäväksi kaikki sääksen pesintään liittyvät tiedot salaamattomina, sillä ilman näitä tietoja ei voida ottaa kantaa siihen, minkä alueen osalta turvetuotantoa tulisi rajoittaa. Muistuttajat haluavat varata itselleen näiden tietojen saamisen jälkeen lisää aikaa muistutuksen täydentämiselle. Turvetuotantoa ei tule sallia sellaisella etäisyydellä sääksen pesäpuusta, että se vaarantaisi sääksen pesimismahdollisuuden kyseisessä pesässä.

### **Suhde Satakunnan maakuntakaavaan**

Satakuntaliiton maakuntavaltuusto hyväksyi 17.5.2019 Satakunnan 2. vaihemaakuntakaavan. Maakuntavaltuuston hyväksymispäätös sai lainvoiman 1.7.2019.

Ympäristölupahakemuksessa on alueen maakuntakaavoitusta koskien vanhentunutta tietoa, sillä vaihemaakuntakaavan 2. osalta ei kerrota sen saaneen lainvoiman. Vaihemaakuntakaava 2:ssa osoitettiin turvetuotantoon soveltuvat alueet. Tässä yhteydessä poistettiin Kirvessuon osalta selvitysalueen merkintä, eikä aluetta osoitettu turvetuotantoon soveltuvaksi. Maakuntaliitto kuvaa kaavaselostuksessa, että luonnontilaluokan 2 (mukaan lukien Kirvessuo) osalta kaavaratkaisussa otettiin huomioon näiden kohteiden luontoarvot ja tuotannosta aiheutuvat vesistövaikutukset.

Koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys turvetuotannosta kuuluu seuraavasti: ”Turvetuotannon alueita suunniteltaessa on otettava huomioon valuma-alueen turvetuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin ja valuma-alueen kokonaiskuormitus sekä alueelle kohdistuvien vesienhoito-suunnitelmien ja toimenpideohjelmien tavoitteet. Tarpeen vaatiessa samanaikaisesti käytössä olevien alueiden lukumäärää ja pinta-alaa on rajoitettava niin, että vesien tilaa koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa. Lisäksi turvetuotantoalueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon toiminnan vaikutukset liikenteeseen, luonnon- ja kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön arvoihin sekä vältettävä näille aiheutuvia haitallisia vaikutuksia.”

Suunnittelumääräys kohdistuu kaavan niin sanotuille valkoisille alueille, ja siinä on rajattu alueiden lukumäärä ja pinta-ala tasolle, jolla vesienhoidon tavoitela voidaan saavuttaa. Lisäksi on arvioitu haitallisia vaikutuksia muun muassa luonnonympäristöihin. Näillä perusteilla Kirvessuota ei sisällytetty vaihemaakuntakaava 2:ssa osoitettuihin turvetuotantoalueisiin.

Satakunnan kokonaismaakuntakaavassa Kirvessuo oli osoitettu selvitysalueena (vahvistettu 13.3.2013) selvitysaluumerkintää koskeva kuvaus: "Merkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden käyttöä ei ole voitu ratkaista maakuntakaavaa laadittaessa mutta, jotka merkittävyytensä vuoksi katsotaan tarpeelliseksi osoittaa maakuntakaavassa alueeseen kohdistuvien intressien johdosta. Alueidenkäytön ratkaiseminen edellyttää lisäselvityksiä tai jatkosuunnittelua."

Kokonaismaakuntakaavan Kirvessuon se4-merkintää koskeva selostus: "Merkinnällä se4 osoitetaan Eurassa sijaitseva Kirvessuon alue, jonka vaaramista turvetuotantoalueeksi ei ole voitu ratkaista maakuntakaavaehdotuksen valmisteluvaiheessa. Länsi-Suomen ympäristölupavirasto myönsi alueelle ympäristöluvan keväällä 2008, johon haettiin muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Vaasan hallinto-oikeus totesi joulukuussa 2008 antamassaan päätöksessä, että ympäristölupaa ei olisi tullut myöntää edellyttämättä ympäristönsuojelulain 65 §:n tarkoittamaa arviointi- ja lausuntomenettelyä. Lisäselvityksiä tarvitaan muun muassa Kirvessuon turvetuotantoalueen vaikutuksista Natura-arvoihin. Maakuntakaavaehdotuksen valmisteluvaiheessa ei ole ollut käytettävissä sellaisia selvityksiä, joiden perusteella alueen osoittaminen tai osoittamatta jättäminen olisi voitu ratkaista. Alueen osoittaminen turvetuotannon selvitysalueena perustuu turvevaroista ja luontoarvoista sekä Turvetuotanto Satakunnassa – teemaraporttimenettelystä ja Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen (08/0810/3)."

Syyskuun 1. päivänä 2014 voimaantulleessa uudessa ympäristönsuojelulaissa on turvetuotantoa koskeva sijoituspykälä (13 §), jonka tavoitteena on ottaa huomioon luonnonarvot aiempaa tarkemmin myönnettäessä turvetuotannon lupia. Kyseisessä pykälässä on viitattu myös maakuntakaavaan ja todettu seuraavaa: "Tätä pykälää ei sovelleta, jos 1 momentissa tarkoitettujen luonnonarvot on otettu huomioon lainvoimaisessa maakuntakaavassa tai lainvoimaisessa, oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa ja toiminta sijoittuu mainitussa kaavassa sille varatulle alueelle."

Muistuttajien näkemyksen mukaan sekä 2. vaihemaakuntakaavan ratkaisu jättää Kirvessuon selvitysalueen merkintä pois että olla osoittamatta aluetta turvetuotantoalueeksi, yhdessä koko maakuntaa koskevan suunnittelu- määräyksen luonnonympäristöön kohdistuvien vaikutusten osalta, estää turvetuotannon alueella.

Lupahakemusta tulee täydentää ajantasaisella tiedolla maakuntakaavoituksesta ja alueen kaavatilanteen osalta tulee ottaa huomioon, että alueen ei ole arvioitu soveltuvan maakunnallisesti merkittävän turvetuotantohankkeen alueeksi. Hanke on näin ollen voimassa olevan ja oikeusvaikutteisen maakuntakaavan vastainen.

### **Valtakunnallinen soidensuojelun täydennysehdotus**

Kirvessuon luontoarvojen valtakunnallinen merkittävyys on todettu myös valtakunnallisen soidensuojelun täydennysehdotuksen yhteydessä. Tämän laaja-alaisen hankkeen biologisiin maastokartoituksiin perustuva

johtopäätös oli, että Kirvessuo on valtakunnallisesti arvokas. Täydennysehdotuksen Kirvessuon kohdekortissa alueen luonnonarvojen merkittävyyttä kuvataan seuraavasti: ”Merkittävä uhanalaisten luontotyyppien esiintymä sekä edustava suolinnusto. Luontoarvojen merkittävyyttä korostaa suon kytkeytyneisyys ja hydrologinen yhteys viereiseen Naturaan kuuluvaan Hirvilamminsuohon”.

Kirvessuon alueella esiintyvistä uhanalaisista luontotyypeistä mainittiin sararämeet, saranevat, lyhytkorsirämeet ja minerotrofiset lyhytkorsinevat. Linnuston osalta alueella mainittiin esiintyvän muun muassa pohjansirkku ja kapustarinta sekä ”uhanalainen laji”, millä todennäköisesti viitattiin sääksen esiintymiseen, eli lajin esiintyminen alueella on ollut jo tiedossa usean vuoden ajalta, sillä edellä mainitut inventoinnit on tehty ennen vuotta 2015.

Pohjansirkun esiintymistä alueella ei ole tuotu esiin ympäristölupahakemuksessa. Laji on luokiteltu Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueella alueellisesti uhanalaiseksi ja valtakunnallisesti silmälläpidettäväksi.

Kirvessuon kuuluminen valtakunnallisen soidensuojelun täydennysehdotukseen tulee ottaa huomioon kohteen valtakunnallista suojeluarvoa kuvaavana selvityksenä.

### **Laadittujen luontoselvitysten riittävyys**

Osa selvityksistä on laadittu niin kauan sitten (2014), että kartoitushetkellä on vallinnut hyvin erilainen lintujen uhanalaisuusluokitus kuin vuonna 2019. Tämän johdosta maastotoissa ei ole kiinnitetty huomiota kaikkiin alueella potentiaalisesti esiintyviin uhanalaisiin lajeihin, esimerkiksi erittäin uhanalaiseen hömötiaiseen tai vaarantuneeseen töyhtötiaiseen. Hömötiaisen todetaan esiintyvän selvitysalueella vuoden 2018 selvityksen perusteella, mutta lajin mainitaan olevan vaarantunut, ei erittäin uhanalainen, mitä se on tällä hetkellä voimassa olevan uusimman uhanalaisuusluokituksen perusteella.

Linnustoselvityksissä ei ole kartoitettu luotettavasti Kirvessuon alueella tai sen lähiympäristössä esiintyviä pöllöjä, tikkoja tai metsäkanalintuja, joiden kartoitusajankohta ajoittuu maaliskuuhun ja edellyttää pöllöjen osalta yöaikaisia käyntejä sekä metsojen osalta aamuyöllä ajoittuvia käyntejä. Nämä kartoitukset ovat oleellisia, jotta voidaan arvioida hankkeen vaikutuksia viereisen Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura-alueen linnustoarvoihin. Myös päiväpetolintujen osalta (esimerkiksi erittäin uhanalainen mehiläishaukka, viereisen Natura-alueen suojeluperustelaji) selvityksiä voidaan pitää puutteellisina, sillä näiden havainnointi ei onnistu aamulla tehtävien tavonomaisten suoalueen pesimälinnustokartoitusten yhteydessä.

Viitasammakkoselvitystä ei ole laadittu Kirvessuon tai siitä suunnitellun vesien purkureitin osalta riittävällä tarkkuudella. Viitasammakko on luontodirektiivin IV(a) liitteen tiukasti suojeltu laji, jonka lisääntymispaikkojen heikentäminen on kielletty. Lajia esiintyy tyypillisesti myös leveämissä valto-ojissa. Lajin soidinkausi on lyhyt ja luotettava kartoitus on maastossa

hidasta tehdä vaadittujen kuuntelutaukojen vuoksi. Tämän vuoksi on suositeltavaa tehdä useita, vähintään kaksi kartoituskäyntiä kevään aikana yhdelle paikalle. Näin ollen laajan alueen kartoitus (Kivessuo+kuivatusvesien purkureitti koko matkalta) edellyttäisi useiden maastovuorokausien työpäntöksen. Viitasammakkoselvitys on tehty ilmeisesti vuonna 2011 (raportin julkaisuvuosi) yhtenä päivänä Vaaljärven rannalla (27.4.). Kivessuon alueella viitasammakoita on kartoitettu linnustoselvityksen yhteydessä yhtenä päivänä 8.5.2014. Kivessuolta suunnitellun kuivatusvesien poisjohtamisen reitin alueelta ei ole selvitetty viitasammakon esiintymistä.

Laadittuja luontoselvityksiä tulee täydentää linnusto- ja viitasammakkoselvitysten osalta vähintään edellä kuvattujen seikkojen osalta.

### **Hakemuksen oikeellisuus ja muutoseikat**

Muistuttajien näkemyksen mukaan kuulutettu ympäristölupahakemus on tiedoiltaan vanhentunut ja puutteellinen, eikä sen perusteella ole mahdollista saada luotettavaa kuvaa hakemuksen kohteena olevan turvetuotantohankkeen vaikutuksista. Edellä luetelluissa asiakohdissa on tuotu esiin virheitä lajien ja luontotyyppien uhanalaisuusluokitukseen liittyen, vanhentunut tieto maakuntakaavoituksen tilanteesta sekä puutteellisesti huomioitua alueen valtakunnalliset luontoarvot (muun muassa soidensuojelun täydennysohjelman kohdetiedot). Myöskään vaikutuksia Natura 2000 -verkostoon ei ole arvioitu asianmukaisesti.

Yksittäisenä detaljina muistuttajat tiedusteleivat, mihin julkisuuslain pykälään perustuu se, että ympäristölupahakemuksesta on salattu hakemuksen ja siihen liittyneiden vaikutusten arviointeja laatineiden FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n henkilöiden nimet. Tämä tieto on oleellinen arvioitaessa hakemuksen laatimiseen liittyneiden asiantuntijoiden pätevyyttä esitettyjen vaikutusten arviointien johtopäätösten tekemiseen. Muistuttajat pyytävät saada tältä osin käyttöönsä salaamattoman hakemuksen ja haluavat varata itselleen näiden tietojen saamisen jälkeen lisää aikaa muistutuksen mahdolliselle täydentämiselle.

Ympäristölupahakemus tulee täydentää ja korjata puutteiden osalta sellaiseksi, että se antaa totuudenmukaisen kuvan alueen nykytilasta niin luontoarvojen kuin kaavoitustilanteen osalta ja että hakemuksen perusteella on mahdollista muodostaa luotettava käsitys suunnitellun hankkeen ympäristövaikutuksista.

### **Yhteenveto**

Ensisijaisesti toiminnalle ei tule myöntää ympäristölupaa jo esitettyjen selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella. Toissijaisesti; mikäli lupaharkintaa jatketaan, laadittuja selvityksiä ja vaikutusten arviointeja tulee täydentää muun muassa Natura-arvioinnin ja linnustoselvitysten osalta ja hakemuksesta tulee täydentää tässä muistutuksessa esiin nostettujen puutteiden osalta.

9) **Suomen luonnonsuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri ry** on todennut, että Vapo Oy on hakenut aiemmin ympäristölupaa alueelle ja aluehallintovirasto on kumonnut Kirvessuon turveluvan päätöksellään 27.12.2012 (nro 279/2012/2). Tämän uuden hakemuksen mukaan turvetta käytettäisiin pääosin kasvu- ja ympäristöturpeena ja pienemmässä määrin energiakäyttöön. Satakunnan ja pohjoisen Varsinais-Suomen soilla on paksu heikosti maatonut rahkavaltaisen pintaturvekerros, josta saadaan polttoturvetta arvokkaampia kuivike- ja kasvuturpeita. Juuri tällaiset Etelä-Suomen suot ovat erityisessä vaarassa ja niitä yritetään saada turvetuotantoon luontoarvoista piittaamatta.

Uudessa lupahakemuksessa kuivatusvedet johdetaan pumppaamalla Toimanojan kautta Laajoen vesistöön. Aikaisemmissa hakemuksissa kuivatusvedet ja päästöt olisivat heikentäneet Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa Vaaljärveä. Mietoistenlahden Natura 2000 -verkoston lintuvesialueelle (FI0200089) lopulta laskevan Laajoen vedenlaatu on määriteltävy tyydyttäväksi ja sitä kuormittaa jo viisi turvetuotantoaluetta. Nykyinenkin hanke uhkaa siis osaltaan myös Mietoistenlahden Natura-alueen tilaa. Vesienhoitosuunnitelman mukaan joen fosforikuormitusta tulee laskea 10–30 %. Uusi turvetuotantoalue vaarantaisi tätä vesienhoidon tavoitetta. Hankkeen kerrannaisia vesistövaikutuksia ja tätä kautta vesienhoidon tavoitteiden toteutumisen huononemista tulee tarkastella myös Unionin tuomioistuimen ratkaisun (C-461/13, Weser) valossa.

Kirvessuota ei ole osoitettu tuoreessa Satakunnan vaihemaakuntakaava 2:ssa mahdolliseksi turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi (lainvoimainen 1.7.2019). Tältä osin alueen asemakaavassa, verrattuna vuonna 2013 lainvoiman saaneeseen maakuntakaavaan, on tapahtunut muutos (siinä alue on vielä selvitysalue). Nykyinen hakemus on maakuntakaavan vastainen.

Kirvessuon luonnontilaisuusluokka on Geologian tutkimuskeskuksen määritelmän mukaan 2, mutta Kirvessuon ojittamaton 60 ha:n kokonaisuus olisi luokituksestaan vielä parempi, eli 3, jos koko aluetta ei määriteltäisi yhtenä kokonaisuutena. Kirvessuon lupa-aluetta tulee tarkastella suon luonnontilaisuuden ja vesitalouden perusteella luokkaan 3 kuuluvana kohteena. Uuden ympäristönsuojelulain 13 §:n mukaan (vertaa Laihian Kotanevan turpeennostohanke) turvetuotanto ei saa aiheuttaa valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Suomen ympäristökeskuksen mukaan Eura ja Kirvessuo kuuluvat alueeseen, jonka ojitustase on 78 %. Seuduilla, joilla ojitettujen soiden osuus suoalasta on suuri (yli 75 %) tulisi jo luonnontilaisuusluokan 2 suot jättää soita muuttavan käytön ulkopuolelle.

Kirvessuon laajuuden, ojittamattomuuden ja uhanalaisten suotyyppien takia alue muodostaa merkittävän luonnonarvon, jota ei saa turmella. Kirvessuon luontotyyppit edustavat monia uusimmassa luontotyyppien uhanalaisarvioinnissa vaarantuneiksi tai silmälläpidettäviksi luokiteltuja luontotyypejä ja siksi piirin mielestä turvetuotantoa ei voida sijoittaa Kirvessuon alueelle. Suo osana lähiympäristön muita soita korostaa elinympäristöjen ja

lajien kytkeytyneisyyttä. Alueelta etelään sijaitsee suojeltu Nukinrahkan ja Hirvilamminsuon (ESA300187), joiden kanssa se muodostaa yhteisen suo-  
 altaan ja turvemaan jatkumon. Myös muita suojelualueita sijaitsee alueen  
 läheisyydessä. Turpeenotto alueella heikentäisi tätä suoympäristöjen ja  
 niistä riippuvaisten lajien kytkeytyneisyyttä. Nukinrahka ja Hirvilamminsuon  
 kuuluvat myös Natura-alueiden verkostoon (SPA/SCI FI0200096), joten  
 hankkeella olisi myös heikentäviä vaikutuksia Natura-verkostoon. Muuttu-  
 neesta hakemuksesta olisi tullut laatia uusi Natura-vaikutusten arviointi em.  
 Natura-alueen sekä Koskeljärven Natura-alueeseen (FI0200097) kohdis-  
 tuen (melu, pöly, elinympäristömuutokset, kuivatuksen vaikutukset ja niin  
 edelleen). Nykyisten arviointien perusteella ei voida varmuudella todeta,  
 että hanke ei olisi ristiriidassa Natura-verkoston turvaamisen kanssa.

Metsähallituksen vetämässä EU:n LIFE Luonto-rahaston Suoverkosto-  
 LIFE -hankkeessa on välittömästi suunnittelun Kirvessuon turpeenottoal-  
 ueen eteläpuolella Nukinrahkan-Hirvilamminsuon alueella ennallistettu soita  
 vuosina 2010 (29,6 ha), 2011 (23,6 ha) ja 2013 (30,3 ha). Suoalueita en-  
 nallistettiin suunniteltua enemmän ja kaikki alueet kuuluvat Natura 2000-  
 verkostoon. Saman suoaltaan eteläpäästä on ennallistettu ja nyt Vapo ha-  
 kee lupaa pohjoispään suon hävittämiseen.

Nukinrahkan-Hirvilamminsuon lajisto on linnustollisesti ja osin kasvistolli-  
 sesti edustava. Reunoilla esiintyy edustavia luonnontilaisia korpia, joissa  
 pesinee myös muun muassa pohjantikka, lapinpöllö ja liito-orava.  
 Suoelinympäristöjen pirstoutuminen ja luonnontilan heikkeneminen ovat  
 merkinneet lajiston sukupuuttovelan lisääntymistä. Suojeltu ja nyttemmin  
 osin ennallistettu suoalueen lajisto kytkeytyy pohjoispuoliseen Kirvessuon  
 alueeseen, mikä mahdollistaa myös pitkälti luonnontilaisen Kirvessuon  
 luonnonarvojen ylläpitämisen ja elpymisen.

Kirvessuo on lupahakemusta varten teetettyjen maastoselvitysten ja tieto-  
 järjestelmien rekisteripointojen mukaan pääosin luonnontilaista keidasrä-  
 mettä, jonka luonnonpiirteet ovat säilyneet hyvin. Suolla on pienialaisia  
 uhanalaisuusluokiteltuja kosteampia suotyyppisiä. Kokonaisuus on edus-  
 tava ja siksi Kirvessuo kuuluu soidensuojelutyöryhmän valitsemiin valta-  
 kunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin. Työryhmän toimeksiannon taustalla oli  
 valtioneuvoston 30.8.2012 tekemä soiden ja turvemaiden kestävä ja vas-  
 tuullista käyttöä ja suojelua koskeva periaatepäätös, jonka mukaisesti ym-  
 päristöministeriö pyrkii edistämään soiden, ja erityisesti uhanalaisten suo-  
 luontotyyppien ja lajien suojelua usein eri keinoin. Suon ottaminen tur-  
 peenoton käyttöön vaarantaisi kansallista soiden suojelutasoa.

Kirvessuon pesimälinnustoon kuuluu alueellisesti uhanalainen kapustarinta  
 (2 paria) ja silmälläpidettävä liro (NT), jonka lisäksi pesimälinnustoon kuu-  
 luvat suoympäristön indikaattorilajina niittykirvinen. Myös teeren (soidin-  
 paikka avosuolla), metson, kurjen, kuovin (NT), taivaanvuohen (NT) ja ta-  
 vin esiintyminen kertoo suon luonnontilaisuudesta ja linnustoarvosta. Alu-  
 eella pesii tai on pesinyt aiemmin lisäksi rauhoitettu kalasääski sekä vaa-  
 rantunut (VU) hiirihaukka. Suon eteläpuolella on kalasääsken tekopesä ja  
 sen alla on havaittu pesän käyttöön viittavia merkkejä myös 2018. Suon

reunametsissä pesii tai alueella saalistaa tai levähtää muuttoaikoina muitakin uhanalaisia tai EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja. Raporteista puuttuu myös havainto viirupölystä. Suon reunametsissä on lisäksi monipuolinen metsälajisto, johon hankkeella on heikentäviä vaikutuksia. Päinvastoin kuin hakijoiden tulkinta alueen linnustoarvosta, piiri katsoo että pinta-alaan ja lintujen erilaisina elinympäristöinä, on alueella alueellisesti merkitystä suojelullisesti huomionarvoisten lintulajien suojelussa. Sillä voi olla myös heikentäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojeluperusteina olevin lintulajeihin, erityisesti huomioiden viimeaikainen suolinnuston valtakunnallinen ja alueellinen heikkeneminen.

Kirvessuolla tavattiin kesän 2019 perhosselvityksessä vaarantunut ja erityisesti suojeltava suovenhokas länsipuoliskon eteläosan luonnontilaisenkaltaisella kermirämekuviolla. Suovenhokas on luokiteltu Suomen uhanalaisarvioinnissa vaarantuneeksi (VU) ja se on erityisesti suojeltava laji. Lisäksi se on yksi Suomen kansainvälisistä vastuulajeista ja kiireellisesti suojeltava laji. Vaarantuneita perhoslajeja olivat lisäksi luumittari, kihokkisulka-nen ja rämelehtimittari. Myös useita silmälläpidettäviä lajeja havaittiin. Selvityksen johtopäätös on, että Kirvessuon ojittamaton keskiosa edustaa perhoslajiston osalta luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista keidasrämettä. Turun hallinto-oikeus vahvisti syksyllä 2019 päätökset uhanalaisen ja erityisesti suojeltavan suovenhokkaan suojelusta Laitilan Isorahkalla ja Hankeransuolla yhteensä noin 150 hehtaarin alueella. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tuleekin valmistella erityisesti suojeltavan lajin rajauspäätös Kirvessuolle, jotta elinpaikka säilyy lajille elinkelpoisena.

Kaiken kaikkiaan Kirvessuon turpeenottohanke on tehtyjen selvitysten sekä hakemuksesta puuttuvien tietojen, mutta tässä muistutuksessa esille nostettujen tietojen perusteella on luonnonsuojelun, luonnonvarojen kestävä käytön sekä ympäristön-, ilmaston- ja vesiensuojelun kannalta hyvin haitallinen hanke, johon lupaa ei tule myöntää.

#### **Merkintä**

Aluehallintovirasto on 2.12.2019 toimittanut Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n Satakunnan piiri ry:lle sen pyytämät alkuperäiset salaamattomat hakemusasiakirjat ja tarjonnut mahdollisuutta muistutuksen täydentämiseen 31.12.2019 mennessä. Muistutusta ei ole täydennetty.

#### **Hakijan vastine**

Hakija uudistaa asiassa aikaisemmin lausumansa ja esittää vastineenaan hakemuksen johdosta annetuista lausunnoista, muistutuksista ja mielipiteistä-seuraavaa:

#### **Mynämäen kunnanhallitus ja Mynämäen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen**

Laajoki sijoittuu koko purkumatkaosuudeltaan Mynämäen kunnan alueelle. Hakija on tietoinen Laajoen tilasta ja sen kuivatusvesien puhdistukselle asettamasta vaatimustasosta. Puhdistukseen on kiinnitetty erityistä huomiota. Pintavalutuskenttien alueiksi on valittu ojittamattomat paksuturpeiset

suoalueet, jotka muidenkin ominaisuuksiensa puolesta soveltuvat hyvin kuivatusvesien puhdistukseen. Soveltuvuus on varmistettu tutkimuksin. Tehokkaalla puhdistuksella leikataan tuotantoalueelta lähtevä kuormitus vähäiseksi. Kun lähtevästä kuormituksesta osa pidättyy pitkälle purkumatkalle, Laajokeen päätyvä osa siitä jää hyvin vähäiseksi. Sanottavia haitallisia vaikutuksia – Laajoen rehevöitymisenä, yleistilan heikentymisenä, kalataloudellisen arvon alentumisena ja rantakiinteistöjen vesistösidonnaisen käytön heikentymisenä – ei aiheutuisi. Mitoitussuosituksia rakenteiden suunnittelussa noudattaen myös ylivirtaamatilanteet tulevat hallituiksi. Kiintoaineen ja kokonaistypen osalta päästään teknisen lautakunnan lausunnossa esitettyyn puhdistustehoon, ja kokonaisfosforin osalta ainakin hyvin lähelle vaadittua, jollei jopa siihen. Noin 10 % puhdistustehoerolla ei kuitenkaan ole sanottavaa merkitystä purkuvesistöön mallinnettavien niin sanottujen pitoisuuslisien ja todellisten vesistövaikutusten kannalta. Lähtevän veden ainespitoisuudet ja tehokas laimentuminen määräävät millaisiksi kuormituksen vaikutukset purkuvesistöissä lopulta muotoutuvat. Kyseessä on hyvin vähäiseltä osalta kokonaisvaluma-aluetta tuleva kuormitus. Tarkkailujen osalta tavanomaisesti asetetut määräykset ovat riittävät.

### **Laitilan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen**

Laitilan kaupunki ei sijaitse Satakunnan maakunnan alueella, joten Satakunnan maakuntakaavalla ei suunnitella Laitilan alueen maankäyttöä. Laitilan kaupungin alueelle Kirvessuosta sijoittuvat tuotantolohko 4 auma-alueineen (16,9 ha), pintavalutuskenttä 2 (1,1 ha), tukialueita ja laskuojan yläosa noin 4 km:n eli noin puolelta matkaa. Alaosa sitä on Tomanojaa. Kuivatusvesiä ei johdeta kaupungin alueella sijaitseviin vesistöihin. Lausunnosta poiketen Kirvessuon turvetuotantoalue ei sijoitu pääosin Laitilan alueella sijaitsevan Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura 2000 -alueen keskelle.

Suunnitellun turvetuotantoalueen etäisyys Natura-alueeseen on vähintään saman suuruinen kuin 19.12.2008 päättyneessä ympäristölupamenetelyssä käsiteltävänä olleessa hakemuksessa, eikä tuotantoalueen kuivatusvesiä käsiteltävänä olevan uudenkaan suunnitelman mukaan johdeta Natura-alueelle. Vaasan hallinto-oikeus 19.12.2008 antamassaan päätöksessä lausunut hankkeen vaikutusmahdollisuuksista Natura-alueeseen muun ohessa, että Kirvessuon turvetuotannon pölyvaikutukset eivät vaaranna merkittävästi muuta Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura-alueella esiintyviä luontotyyppejä, eikä hanke vaikeuta biotooppien mahdollisia ennallistamistoimenpiteitä. Edelleen hallinto-oikeus lausui, että Kirvessuon meluvaikutukset eivät pienennä suojeltavien luontotyyppien pinta-alaa eivätkä vaikuta merkittävästi Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura-alueella tavattaviin lintu- ja luontodirektiivin lajeihin.

Toiminnan sallittavuus ratkaistaan vaikutusten perusteella, ei sijainnin. Kuivatusvesien puhdistusmenetelmät vastaavat mitoituksiltaan uusimpia suosituksia, jolloin ne on katsottava parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimusten mukaisiksi.

## **Etelä-Satakunnan ympäristölautakunta Euran kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena**

Euran kunnan alueelle ja ympäristölautakunnan toimialueelle suunnitellusta Kirvessuon turvetuotantoalueesta sijoittuvat lohkot 1–3 auma-alueineen (yhteensä 82,2 ha), pintavalutuskenttä 1 (5,0 ha) ja tukialueita. Kuivatusvesiä ei johdeta vesistöihin lautakunnan toimialueen puolella. Nukinrahka-Hirvilamminsuon 861 ha:n suuruinen Natura 2000 -alue sijaitsee noin 8,5 ha:n alalta Euran kunnan puolella ja pääosalta Laitilan kaupungin alueella. Lohkon 2 lounaisnurkka sijaitsee noin 200 m:n etäisyydessä suojelualueesta, mikä osa-alue (noin 9,4 ha) Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnon mukaan on suojelultaan toteutumatonta aluetta. Hakija viitaten hakemuksessa ja jäljempänä lausumaansa katsoo, että haetun luvan myöntämiselle ei ole luonnonsuojelulaista johtuvaa estettä.

### **Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri ry ja Ala-Satakunnan ympäristöseura ry**

Satakunnan maakunnan ja Euran kunnan alueelle ja suojeluyhdistysten toimialueelle suunnitellusta Kirvessuon turvetuotantoalueesta sijoittuvat lohkot 1–3 auma-alueineen (yht. 82,2 ha), pintavalutuskenttä 1 (5,0 ha) ja tukialueita eli pääosa. Asianosaisuus ja puhevalta määräytyvät edellä mainitun mukaan.

Kuivatusvesiä ei johdeta yhdistysten toimialueen puolella oleviin vesistöihin.

Nukinrahka-Hirvilamminsuon 861 ha:n suuruinen Natura 2000 -alue sijaitsee vähäiseltä osin (noin 9,4 ha, joka on suojelultaan toteutumatonta) Satakunnan maakunnan ja Euran kunnan puolella ja pääosalta Varsinais-Suomen maakunnan ja Laitilan kaupungin alueella. Kirvessuon lohkon 2 lounaisnurkka sijaitsee noin 200 m:n etäisyydessä suojelultaan toteutumatomasta osa-alueesta.

### *Sijoituspaikkakysymys*

GTK on tehnyt Kirvessuosta valtioneuvoston periaatepäätöksen 30.8.2012 mukaisen luonnontilaisuusluokituksen 2. Arvioinnissa on huomioitu ympäristönsuojelulain 13 §:n 4 momentin ja ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n säädösten asiasisältö. Ympäristönsuojelulain 13 §:n valmisteluasiakirjan (YmVM 3/2014) mukaan luokka 2 tarkoittaa suota, jonka luonnontila on ojituksen vuoksi merkittävästi muuttunut. Merkittävästä muutoksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n, jonka perustelut ovat 25.8.2014 päivätyssä perustelumuistiossa, 3) -kohdan mukaan suon luonnontilan muutos on merkittävä, jos suolla on ojitettuja ja ojittamattomia osia, ojitus estää hydrologisen yhteyden suon ja sen ympäristön välillä ja osalla suon ojittamatonta alaa esiintyy kuivahtamista ja muutoksia suon kasvillisuudessa. Asetuksen ja periaatepäätöksen premissit vastaavat toisiaan. Muut periaatepäätöksessä mainitut

luokittamisen perusteisiin liittyvät seikat on myös mainittu perustelumuistiossa, jolloin ne ovat 44 §:n perusteluja tai niitä täydentäviä tai täsmentäviä. Sijoituspaikan soveltuvuutta koskeva kysymys ratkaistaan lainsäädännön perusteella, ei periaatepäätöksen ja siihen sisältyvien suositusten ynnä muiden perusteella. Ympäristöministeriöltä ei ole muita säännösten ”tulkin-taohjeita” kuin edellä mainittu muistio. Kun Kirvessuon luonnontilaisuusluo-kan arvioinnissa on huomioitu ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:ään sisäl-tyvät merkittävän luonnontilan muutoksen kuvaukset, luonnontilaluokitus on selvityksenä riittävä tarkastelu suon soveltuvuudesta turvetuotannon sijoituspaikaksi.

Kirvessuolla on selvitysten mukaan ojitettuja ja ojittamattomia osia. Osa ojittamattomasta voi siten olla luonnontilaista. Osalla ojittamatonta on il-mettävä kuivahtamista ja kasvillisuusmuutoksia, jotta 3) -kohta voi tulla so-vellettavaksi. Ojitus estää hydrologisen yhteyden suon ja sen ympäristön välillä. Hakija on vastineen antamista varten teettänyt GTK:lla toistamiseen luokituksen, jossa on myös tarkasteltu suoaltaan ulkorajalla olevat lyhyeh-köt reunaosuudet, joissa suon ja kivennäismaan rajassa tai välittömässä läheisyydessä ei ole kaivettua ojaa. Näiden osuuksien kohdalla kivennäis-maa-alue on paitsi vedenjakajalla myös suolle kaatuvalta pinta-alaltaan vä-hääläinen ja vähän valuntaa tuottava sekä vesitaloutta ylläpitävä.

Kummankin alueen lounaispuolella ja koillis–kaakkoispuolella on kiven-näismaarajaan saakka ulottuvaa kuivatusta aiheuttavaa metsäojitusta. En-siksi mainitulla alueella valunta jakaantuu kahteen suuntaan, koilliseen ja lounaaseen, viimeksi mainitulla etelään ja lounaaseen. Eteläisen kovan maa-alueen edusta on ojittamatonta Natura-alueen laajennusta. Ilmakuvan maastokäynnin 14.11.2018 perusteella alue on lähes kaikilta puolin ympä-röivien alueiden ojitusten kuivattavan vaikutuksen johdosta kuivahtanutta ja puustoittunutta aluetta ja ei luonnontilassa olevaa. Vesitaloutta ja kasvil-lisuuden säilymistä ylläpitävää valuntaa ei tule joko ollenkaan tai riittävästi miltään ilmansuunnalta sadanta mukaan lukien. Kasvillisuus selvitys ei ulotu Natura-alueelle. Kirvessuon turvetuotannon kuivatus on suunniteltu siten, ettei se vaikuta haitallisesti alueen nykyiseen vesitaloudelliseen ti-laan.

Ensiksi mainitun (keskiosan itäreuna) osuuden edustalla oleva suoalue on kasvillisuus selvityksen mukaan luonnontilaista oligotrofista lyhytkorsirä-mettä (OILkR) ja oligotrofista suursaranevaa (OISN). Kasvillisuus selvitys on tehty kertaluonteisen havainnoinnin perusteella, jolloin pitemmällä aika-jaksolla – ajalla ennen ja jälkeen ojitukset – tapahtuneita muutoksia ei ole ollut mahdollista havainnoida. On todennäköistä, että muutoksia kohteen vesitaloudessa ja kasvillisuudessa on tapahtunut.

Kirvessuon suoaltaan reunan kokonaispituus on noin 16 km, josta ojaa kahdessa paikassa puuttuu yhteensä noin 780 m:n matkalta. Hydrologisen yhteyden katkeamista käsityksemme mukaan tarkastellaan koko suoalu-teen kokonaisuuden ja luonnontilan säilymisen kannalta. Kokonaisuutena tarkastellen hydrologinen yhteys Kirvessuon ja ympäristön välillä on esty-nyt. Näiden kahden reunaojaa vailla olevan alueen kautta ei Kirvessuolle

tule valuttaa asetuksen 3) -kohdassa tarkoitettussa, merkittäviä luonnonarvoja säilyttävässä määrin. Suo on ojitusten vuoksi hydrologisesti eristynyt ympäristöstään.

Selvitysten mukaan Kirvessuon ojittamattomillakin alueilla ilmenee kuivahdamista ja kasvillisuusmuutoksia. Kirvessuolla on sekä läpeensä suoallas tehtyjä metsäojituksia (kaakkois- ja luoteisosassa) että suon keskiosille ja keskiosien reunamille enemmän tai vähemmän ulottuvia ojituksia (muilla kuin edellä mainituilla osa-alueilla). Ojittamattoman keskiosan reunamilla tapahtuneet muutokset ojitusten sijoittumisesta johtuen tietenkin ovat vähäisemmät kuin suoaltaan varsinaisilla metsäojitetuilla laiteilla. Osalla Kirvessuon ojittamatonta ilmenee voimakkaitakin muutoksia puustoittumisen muodossa, osalla sitä muutokset ovat vähäisemmät. Edellytyksinä luonnontilan merkittävälle muutokselle eivät ole, että muutosten pitäisi ilmetä koko ojittamattomalla alalla ja että niiden pitäisi olla erityisen voimakkaita (puustoittumista tai muuta sellaista). Asetuksen 44 §:n perustelumuiiston mukaan keidassuon (kuten Kirvessuo) keskiosien muutokset voivat laidetta lukuun ottamatta olla vähäisiä. Asetuksella perustelumuiistioineen tarkennetaan ympäristönsuojelulain 13 §:n 4 momenttia.

GTK:n Kirvessuon suoaltaan raja on oikea. Raja Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura 2000 -alueen puolella on kohdassa, jossa vedet jakaantuvat johtumaan Vallolammen etelä- ja pohjoispäihin eli vedenjakajalla, Hirvilamminsuolta lammen eteläpään ja Kirvessuolta pohjoispään. Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura-alueen pohjoisosa sijoittuu Kirvessuon geologisen suoallasrajan sisäpuolelle (Kirvessuolle) ja on kokonaisuudessaan metsäojitettua talousmetsän luonteista suota.

Se, että Kirvessuon geologisen suoaltaan raja sijoittuu Nukinrahka-Hirvilamminsuoksi ristittyyn Natura-alueeseen kuuluvalla osa-alueella, ei anna mahdollisuutta tulkita tilannetta siten, että rajauksen (Kaakkurilampi) koillispuoleinen alue voitaisiin katsoa olevan osa Hirvilamminsuon geologista suoallasta taikka Kirvessuon kokonaisuudessaan kuuluvan Hirvilamminsuon geologiseen suoallaskokonaisuuteen. Viimeksi mainitun suoaltaan geologinen määrittäminen on oma erillinen asiansa, ja tässä yhteydessä tarpeetonta.

Maastokäynnillä 14.11.2018 havaittiin, että Euran ja Laitilan rajalla Kirvessuon poikki Vallolampeen kulkevaan metsäojien kokoojaan Hirvilamminsuon suunnasta tulevien metsäojien alapää oli tukittu.

Edellä esitetyn perusteella katsomme, että Kirvessuo on ympäristönsuojelulain 13 §:n 4 momentissa ja ympäristönsuojelulain 44 §:n 3) -kohdassa tarkoitettu suoalue. Tuolloin alue ei kuulu ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin soveltamisalaan ja alue säännöksen estämättä soveltuu turvetuotannon sijoituspaikaksi. Sijoituspaikkaan liittyvää luvan myöntämisen estettä ei ole.

### *Valtakunnallisesti merkittävät luonnonarvot*

Luvan myöntämiselle ei ole luonnonsuojelulaista johtuvaa estettä. Uhanalaisista luontotyypeistä on esitetty tiedot hakemuksen täydennyksessä. Sijoituspaikkaa koskeva kysymys on ratkaistava edellisessä jaksossa edellytetyllä tavalla.

### *Vaikutukset Natura kohteisiin*

Keskeisin muutos aiempaan suunnitelmaan on vesienjohtamissuunnan muuttaminen pohjoisen suunnasta etelään ja eri valuma-alueelle. Pintavalutuskenttiä on kaksi aiemman yhden sijasta ja sijainnit etelämpänä. Tuotantoala on pienentynyt aiemmasta ja sijainti Natura-alueisiin ei ole aiempaa lähempänä. Naturaan kohdistuvien vaikutusten osalta suunnitelma ei tuo muutosta huonompaan. Parannus siinä suhteessa on, että kuivatusvesiä ei ole suunniteltu johdettavaksi Natura-vesistöön. Aiempaan hakemukseen sisältyvät mallinnukset toiminnassa syntyvän pölyn ja melun vaikutuksista Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura-alueeseen ovat edelleenkin riittävät, koska mallinnusohjelmat eivät ole muuttuneet aiemmassa Natura-arvioinnissa käytetyistä ja koska tuotanto- ja suojelualueiden sijainneissa (vaikutusetäisyyksissä ynnä muissa sellaisissa) ei ole tapahtunut muutosta lähempään. Natura-alueen laajennukset lohkojen 2 (toteutumaton) ja 4 eteläpuolella eivät ole luonnonarvoiltaan merkittäviä, eivät verrannollisia Natura-alueen keskeisiin luonnontilaisiin osiin nähden. Kun merkittäviä luonnonarvoja ei ole, ei sellaisia voida heikentääkään. Siltä osin kuin Natura-alue on laajentunut tai mahdollisesti laajentumassa, välinen etäisyys on suurennettu vähintään aiemman mallinnustilanteen mukaiseen. Natura-aluetta koskevia tietoja on aiemmista täydennetty Natura-tietolomakkeella. Vaikutustarkastelu on esitetty hakemuksessa. Hakijan ei näe syitä Natura-arvioinnin uudelleen suorittamiselle. Luonnonsuojelulaista johtuvaa luvan myöntämisen estettä ole.

### *Kalasääsken pesä*

Lohkon 4 eteläpuolella Natura-alueen laajennuksella oleva tekopesä on hakemukseen oheistettujen selvitysten mukaan ollut asumaton koko pitkäkestoisen olemassa olonsa ajan. Lisäksi se on rauhoituskyltillä varustamaton. Kirjoituksen kuvassa tarkoitettu pesäpuu sijaitsee Kirvesuon keskiosan paikkeilla itäpuolisella näkyvällä kovalla maalla. Puussa ei ole pitkään aikaan ollut pesää, joka mahdollistaisi asumisen ja poikastuotannon. Pesinän häiriintyminen ei ole mahdollista, eikä toiminta mitenkään vaikuta pesäpuun säilymiseen. Hakijan ei ole tarpeen kustannuksellaan rakennuttaa tekopesiä, joten esityksestä nyt luovutaan. Rakentamista esitettiin hake-musta vireille pantaessa, koska tuolloin ei tiedetty eteläpuolisen tekopesän historiaa ja varmuudella mahdollista 2019 pesintää.

### *Suhde Satakunnan maakuntakaavaan*

Maantieteellisesti Kirvesuon tuotantoalueen lohkot sijaitsevat pääosin Satakunnan maakuntakaava-alueella (lohkot 1–3 ja PVK1, Euraa) ja

vähäisemmältä osin Varsinais-Suomen maakuntakaava-alueella (lohko 4 ja PVK2, Laitilaa).

Satakunnan maakuntavaltuuston 17.5.2019 hyväksymällä Satakunnan vaihemaakuntakaava 2:lla ei ole kumottu ympäristöministeriön 30.11.2011 vahvistamaa ja KHO:n 13.3.2013 antamalla päätöksellä lainvoimaiseksi tullutta Satakunnan maakuntakaavaa Kirvessuota koskevan selvitys-aluemerkinnän (se4) osalta, joten merkintä toisin kuin väitetään on edelleen voimassa.

Kaavat muodostavat niin sanotun kaavayhdistelmän. Kirvessuon soveltuvuus turvetuotantoon (sijoituspaikaksi) ratkaistaan vireillä olevaan ympäristölupahakemukseen sisältyvien selvitysten perusteella aluehallintovirastossa. Mikäli suoalueen todetaan soveltuvan turvetuotannon sijoituspaikaksi, sen jälkeen ratkaistaan täytyvätkö muut ympäristöluvan myöntämisen oikeudelliset edellytykset.

Varsinais-Suomen maakuntakaavassa ei ole hankealueelle osoitettu vaarausta, joka poissulkisi turvetuotannon.

Maantieteellisesti Kirvessuon kuivatusvedet johdetaan ja vaikuttavat Varsinais-Suomen maakuntakaava-alueella, joten mahdolliset kuivatusvesien puhdistusta ja vesistövaikutuksia koskevat suunnittelumääräykset on katsottava tästä kaavasta, ei Satakunnan maakuntakaavasta. Kirvessuon vesiensuojelutoimet ja niiden mukaan määräytyvä päästötaso täyttävät Varsinais-Suomen maakuntakaavan määräysten vaatimustason.

#### *Valtakunnallinen soidensuojelun täydennysehdotus*

Soidensuojelun (ohjelman) täydentämisen tilanne on Ympäristöministeriön internet-sivujen mukaan sellainen, että soidensuojelun täydentämisen toteuttaminen käynnistyy aluksi valtion mailla sijaitsevilla ja kiireisimmin suojelua kaipaavien Etelä-Suomen suoalueiden osalta. Valtakunnallisesti arvokkaita suokohteita suojellaan vapaaehtoisesti ympäristöministeriön käynnistämässä Helmi-elinympäristöohjelmassa. Ohjelman tavoitteena on suojella kuluvalle hallituskaudella noin 20 000 hehtaaria soita. Lisäksi Suomen soita suojellaan kansallis- ja luonnonpuistoissa, erämaa-alueilla sekä vanhojen metsien suojeluohjelmalla. METSO-ohjelmassa voidaan suojella puustoisia soita.

Kirvessuon osalta käynnissä ei ole suojeluhanketta. Selvitysten mukaan haetun luvan myöntämiselle ei ole luonnonsuojelulaista ja ympäristönsuojelulain 13 §:stä johtuvaa estettä.

#### *Laadittujen luontoselvitysten riittävyys*

Hakemukseen tehdyt selvitykset ovat paitsi kattavat myös käsittävät tiedot tavanomaista pidemmältä ajalta, mikä vain varmentaa selvittämisen luotettavuutta. Tarkastelun perusteella on päädytty johtopäätökseen, että uudella vesienjohtamissuunnalla hankkeen vaikutusalueen rajoissa ei esiinny

sellaisia olosuhteita, jotka mahdollistaisivat viitasammakon esiintymisen ja perustaisivat selvitystarpeen.

#### *Hakemuksen oikeellisuus ja muutoseikat*

Hakemuksessa on esitetty asian ratkaisemiseksi kaikki tarpeelliset tiedot oikeina ja riittävinä. Niiden virheellisiksi tai puutteellisiksi väittäminen ei ole perusteltavissa.

#### **Suomen luonnonsuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri ry, Mynämäen-Mietoisten luonnonsuojeluyhdistys ry ja Laitilan seudun ympäristöyhdistys ry**

Varsinais-Suomen maakunnan ja Laitilan kaupungin alueelle ja suojeluyhdistysten toimialueille suunnitellusta Kirvessuon turvetuotantoalueesta sijoittuvat tuotantolohko 4 auma-alueineen (16,9 ha), pintavalutuskenttä 2 (1,1 ha), tukialueita ja yhteensä noin 7,5 km:n pituiset laskuoja ja Tomanoja sekä vesistöinä Laajoki. Koska paikallisten suojeluyhdistysten toimialueet määräytyvät kuntajaotuksen mukaisesti, niiden toimialueet eivät käsitä kaikkia edellä mainittuja alueita ja osuuksia. Asianosaisuus ja puhevalta määräytyvät edellä mainitun mukaan.

#### *Vesienhoidon tavoitteet*

Vertailemalla vesistöpisteiden vedenlaatutietoja ja Kirvessuon kuntoonpanon ja tuotantovaiheen aiheuttamia pitoisuuslisä sekä ekologisen luokituksen vertailuarvoja ja luokkarajoja keskiuurissa turvemaiden joissa sekä luokitusarviota Laajoesta voidaan havaita, että Kirvessuon turvetuotannon kuivatusvesien aiheuttamat laskennalliset pitoisuuslisät (todelliset jäänevät pienemmiksi) ovat niin vähäiset, että ne eivät vaarantaisi vesienhoidon tavoitteiden (hyvän ekologisen tilan) saavuttamista. Oikeuskäytännössä on vastaavasta tilanteesta tuoreesti todettu, että ei voida sulkea pois mahdollisuutta sallia vähäistä kuormitusta aiheuttavaa toimintaa, jos sen ei pitkällä aikavälillä arvioida estävän hyvän tilan säilymistä tai saavuttamista.

#### *Vaikutukset Mynälahden Natura 2000 -alueeseen*

SPA-suojelualue (586 ha) sijaitsee Laajoen suualueella ja sen ympäristössä Mynälahden Mietoistenlahdella noin 52 km:n päässä Kirvessuon suunnitellusta turvetuotantoalueesta. Edustan saariston takaa aukeaa Ahvenanmeri. Ulommaksi samaan lahteen laskevat likimäärin samansuuruiset Mynäjoki ja Puttanjoki. Myös Mynäjoen suualue ympäristöineen on samaa suojelualueita. Kirvessuon kuivatusvedet eivät edellisessä jaksossa esitetty huomioon ottaen voi merkittävästi heikentää niitä luonnonarvoja, joihin alueen suojelu on perustuu.

*Satakunnan maakuntakaavoista, Kirvessuon soveltuvuudesta turvetuotannon sijoituspaikaksi, Kirvessuon geologinen suoaltaasta, vaikutuksista Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura -alueen luonnonarvoihin, selvitysten ja arviointien riittävydestä sekä asianmukaisuudesta, soidensuojeluohjelman*

*täydentämisestä, linnustollisista näkökohdista ja suoperhosista* viitataan edellä Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri ry:n ja Laitilan lupa-lautakunnan ja jäljempänä Metsähallituksen ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kohdalla samoista asioista lausuttuun. Ympäristönsuojelulain 44 § ja -asetuksen 44 § eivät mahdollista seudulliseen ojitusasteeseen perustuvaa tarkastelua.

## **Metsähallitus**

### *Ojituskysymykset*

Valtioneuvoston Varsinais-Suomen maakunnan luonnonsuojelualueista 13.3.2014 antaman 15.4.2014 voimaan tulleen asetuksen 3 §:n 2 momentin 5) -kohta kuuluu seuraavasti:

Seuraavat toimet ovat sallittuja:

5) ojien ylläpito ja kunnostus luonnonsuojelualueen ulkopuolisten alueiden kuivatustarpeita varten.

Valtioneuvoston asetuksen perustelumuistiossa em. kohdan perusteluina todetaan seuraavaa:

Luonnonsuojelualueiden ympärillä olevien alueiden kuivatustarpeisiin liittyen on useilla alueilla tarpeen johtaa vesiä myös suojelualueille tai niiden kautta. Sen vuoksi asetuksen 3 §:n 5 momenttiin sisällytetään tätä varten olemassa olevien ojien ylläpidon ja kunnostamisen salliva säännös edellyttäen, etteivät toimenpiteet vaaranna alueen suojelutarkoitusta. Käytännössä tämä varmistettaisiin sopimalla toimenpiteiden yksityiskohdista alueen haltijaviranomaisen kanssa.

Asetuksen 5) -kohdan mukainen oikeus koskee lähinnä perustetulle suojelualueelle tai sen tulevalle rajalle jo ennen suojelualueen perustamista kaivettuja oja, niiden käyttöä ja erityisesti kunnossapitoa. Suojelualueen ulkopuolelle ennen suojelualueen perustamista kaivettuja oja säännös ei käsitksemme mukaan koske. Uusien ojien kaivamisen sallittavuus tulee tarkasteltavaksi yksittäistapauksittain mahdollisten Natura -alueen luonnonsuojelun kohdistuvien vaikutusten ja vaikutusten merkityksen perusteella luonnonsuojelulain säännösten mukaisesti. Tarkastelemme Kirvessuon turvetuotantoa varten suunniteltujen ojien kaivamista, kunnossapitoa ja perkaamistoimenpiteitä seuraavasti:

### Laskuojaosuus Palokallion kohdalla

Laskuojaosuus suojelualueen kohdalla alkaa noin 3 700 m ja päättyy noin 4 500 m pintavalutuskenttä 2:n alapuolelta mitattuna. Tällä noin 800 m:n osuudella laskuoja rajautuu Natura-alueeseen. Tällä osuudella jo ennen suojelua kaivettu laskuoja on riittävän kokoinen kuivatusvesien johtamiseen, eikä nykyisessä kunnossaan edellytä edes perkaamista, kuten hakeuksessa myös todetaan. Tällä osuudella on suoritettu ojitustoimitus, jota koskevassa toimitusmiesten päätöksessä on maanomistajia sitovasti määrätty myös uoman kunnossapidosta. Nykyisellään ojitusyhtiö ei toimi.

Myöhempi perkaaminen on mahdollista paitsi ojitustoimituksen myös edellä mainitun asetuksen nojalla.

Perattava ja suurennettava sekä oiottava laskuoja

Ojaosuus alkaa pintavalutuskenttä 2:lta ja päättyy noin 2 380 m sen alapuolella. Suojelualueen kohdalla sen leveyden mukaan osuutta on noin 302 m. Lähimmillään laskuoja kulkee noin 40 m:n matkan noin 45 m:n päässä suojelualueesta, jonka kaakkoispuoleisena rajana noin 180 m:n matkalla toimii – asetuksessa tarkoitettu – metsäoja. Muulta osalta laskuoja on 60–140 m:n etäisyydessä suojelualueesta. Hakemuksessa on esitetty, että kaivu- ja perkausmassat sijoitetaan ojalinjaan nähden suojelualueen puolelle (länsipuolelle) tasaiseksi yhteneväiseksi penkereeksi, jotta mahdollinen vesien suojelualueen suunnasta nykyistä enempi johtuminen laskuojaan estyisi, tämä kuivattavan vaikutuksen estämistarkoituksessa ehkä ”hätävarjelun liioittelunakin”, mutta massoja ei kuitenkaan ilmoitettu sijoitettavan suojelualueen puolelle tai rajalle (etäisyyskin liian suuri). Massojen tiiviiksi penkereeksi muotoamisesta luovutaan, koska suojelualueen reunassa joka tapauksessa on laskuojaan alempana yhtyvä metsäoja ja koska laskuojan kaivu- ja muut toimenpiteet suoritetaan metsäojan vastakkaiselle puolella ja jokseenkin kaukana suojelualueesta aiheuttamatta siihen haitallista kuivatusta. Penger todennäköisesti haittaisi ojasopimuksen tehneen maanomistajan ojalinjan länsipuolisen suojelualueen vasten olevan alueen maankuivatusta ja metsätalouden harjoittamista (vettymishaittaa). Hakija on tehnyt tarpeellisista oikeuksista ja toimenpiteistä hakemukseen oheistetut sopimukset yksityisten maanomistajien ja kirkollisen yhteisön kanssa. Tämä haitaton toimenpide on mahdollista suorittaa tavanomaisena ojitustoimenpiteenä edes tarvitsematta perustaa sitä edellä mainittuun asetukseen.

Lohkon 4 eristysoja

Lohkon 4 eristysojina toimivat osalta osuuksia;

- nykyiset metsäojat sellaisinaan ja vetokäyisiksi perattuina,
- metsäojin nähden poikittaisesti kaivettavat eristysojaosuudet ja
- laskuoja 1, johonka yhtyvien metsäojien päät tukitaan reunaogan puolelta.

Eristysojitus ei miltään osin sijoitu ja edellytä kaivua Natura-alueen rajalla. Tällaista tietoa ei ole hakemuksessa kirjoitettuna tai suunnitelmakartoista havaittavissa.

Eristysojitukseen lohkon 4 ympäristöstä tuleva turvetuotannon ulkopuolinen vesi johdetaan suojelualueen pohjois- ja itäpuolella kulkevaan metsäautotien alittavaan kokoojaojaan. Tämä metsäoja vasta alempana ja lännempänä (metsäautotien länsipuolella) kulkee Natura-alueen pohjoisrajan muodostavassa metsäojassa Kirvessuon halki Vallolampeen. Oja on ollut olemassa jo ennen suojelualueen perustamista ja vedet ovat pitkäkestoisesti johtuneet siinä.

Oja on edelleenkin tarpeen suojelualueen ulkopuolisten metsätalousalueiden kuivatuksen toteuttamiseksi ja siinä johtuvat vedet Vallolammen vesitalouden turvaamiseksi. Kysymys on edellä mainitun asetuksen 3 §:n 2 momentin 5) -kohdassa tarkoitetusta kuivatusojasta, jonka kunnossapito on suunniteltuun Kirvessuon turvetuotantoalueeseen rajautuvien kiinteistöjen omistajien intressissä.

Kirvessuon turvetuotannon edellyttämällä ojitusjärjestelyillä ei järjestettäisi nykyistä suurempien vesimäärien tälle ojaosuudelle johtumista. Hakijan ei näin ollen ole tarpeen suorittaa mitään kaivutöitä tähän metsäojaan. Ojassa johtuvat vesimäärät päinvastoin hieman pienentyisivät, koska suunnitellun tuotantoalueen osalta vedet johdettaisiin Laajokeen.

## Lohkon 2 suunnan eristysojitus

Tälläkin osa-alueella suunniteltua Kirvessuon turvetuotantoaluetta on syytä palauttaa mieleen, että suunnitelulla kuivatusojituksella ei kajota suunnitellun turvetuotantoalueen ulkopuolisten vesien johtumiseen ja olemassa oleviin johtumISRakenteisiin millään tavoin. Vedet saavat suunnitellun toiminnan aikanakin johtua nykyisiä metsäoja myöten niihin vesistöihin, joihin ne ovat tähänkin saakka johtuneet. Ainut muutos on se, että otettaessa suunnitellut tuotantolohkot turvetuotantoon, niiden tukialueineen vedet johdettaiisiin keskitetysti pintavalutuskenttäpuhdistukseen kahdelle eri kentälle ja puhdistettuina edelleen laskuojaan, Tomanojaan ja Laajokeen. Vesien keskitetyn johtamisen ja puhdistamisen toteuttamiseksi suoritettaisiin ojitusjärjestelyjä, mutta pelkästään luvan hakijan hallussa olevilla alueilla, ei Natura-alueella.

Lohkon 2 (myös lohkon 3) länsipuoliset vedet johtuvat Kirvessuon länsireunaan jo ennen Natura -alueen perustamista kaivettuja johto-oja myöten Vallolampeen. Alaosan yläpuolella oja (oikeastaan kanava) kulkee noin 70 m:n matkan Natura -alueen puolella. Kyseessä on edellä mainitussa asetuksessa tarkoitettu uoma, johon maanomistajat saavat johtaa kuivatusvesiään. Hakija ei siihen johda vesiään, mutta Kirvessuon suunniteltu ojitus vähentää hieman ojassa johtuvaa vesimäärää.

Lohkon 2 itäpuolen ulkopuoliset vedet johdetaan suon laitteessa kulkevassa metsäojassa lohkon ja sen alapuolella olevan allastuksen eteläpuolelle, jossa ne kaivamalla ensin uutta eristysojaa noin 185 m:n matkan ohjataan olemassa olevaan itä-länsisuuntaiseen metsäojaan, joka perataan ja joka yhtyy noin koillis-lounaissuuntaiseen kokoojaan. Tämä kokooja-oja tulee vasta noin 150 m alempana suojelultaan toteutumattoman alueen rajalle ja kulkee sillä noin 100 m:n matkan ja yhtyy Natura -alueen pohjoisrajassa Vallolampeen laskevaan metsäojaan, jota on käsitelty edellä lohkon 4 eristysojituksen yhteydessä. Natura -alueen rajalla olevat ojat ovat asetuksessa tarkoitettuja oja, joita maanomistajat, mukaan lukien Vapo Oy, suunnitelman ulkopuolisten alueidensa osalta saavat pitää kunnossa. Hakija ei lisää, vaan hieman vähentää toimenpiteillään molempiin ojiin tulevaa vesimäärää. Koska uuden eristysojaosuuden kaivu ja metsäojan perkaaminen tapahtuvat kaukana noin 200 m:n etäisyydessä Natura -alueesta

ja myös siihen nähden maastollisesti ylempänä, ei se voi kuivattaa – muutoinkin metsäojien takana olevaa – suojelualuetta, joka vielä on talousmetsää.

#### Puro

Vallolampeen Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura -alueen pohjoisrajana menevä uoma ei ole luonnontilainen puro tai noro, vaan kaivettu oja.

#### *Suovenhokas*

Suunnitellulta turvetuotantoalueelta ei ole tavattu erityisesti suojeltua suovenhokasta (*Nola karelica*). Esiintymispaikka on merkitty aivan lohkon 2 eteläpään kaakkoisreunaan reuna- ja eristysojan paikkeille, joka paikana on välittömästi metsäojitetun ja puustoittuneen alueen läheisyydessä. Ojittamattomilla osa-alueilla Kirvessuota lajia ei tavattu, vaikka vuoden 2019 osalta kyseessä oli niin sanottu hyvä perhoskesä.

Likimäärin vastaavanlainen tilanne on ollut käsillä Lappeenrannan Höytiönsuon turvetuotannon ympäristölupaa koskevassa asiassa (Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 457/2019, 4.12.2019), jossa yksi saman eliölajin yksilö ilmeiseen lentohavaintoon perustuen niin ikään hyvän perhoskesän aikana tavattiin suunnitellun ojittamattoman pintavalutuskentän laiteelta ja useampi yksilö muutaman sadan metrin päässä samaan suokokonaisuuteen kuulualueelta kauempana hankealueesta olevalta ojittamattomalta suoalueelta. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei pitänyt yhden yksilön havaintopaikan suoaluetta kanervan runsauden, joka estää lajille tärkeän suokukan esiintymistä, perusteella lajille kovin soveliaana. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei ole ryhtynyt toimenpiteisin lajin elinympäristön suojaamisen suhteen kumpakaankaan olosuhteita ja esiintymispaikkaa koskien. Vastaavanlaisia ominaisuuksia on esitetty Kirvessuosta hakemukseen oheistetussa perhosselvityksessä. Käsitksemme mukaan perhosselvitys osoittaa, että luvan myöntämiselle ei ole luonnonsuojelulaista johtuvaa estettä.

*Sijoituspaikkakysymyksen, soidensuojelun täydentämisen ja hankkeen vaikutuksista Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura -alueen luonnonarvoihin hakija viittaa soveltuvien osien edellä ja jäljempänä lausumaansa.*

#### **Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen**

Luvan myöntämisestä ei aiheutuisi lausunnossa tarkoitettuja haitallisia vaikutuksia, eikä varsinkaan sellaisia kalataloudellisia haittavaikutuksia, jotka voisivat olla luvan myöntämisen esteinä. Vedenlaadulliset vaikutukset Laajokeen jäävät hyvin vähäisiksi. Tältä osin viitataan edellä Suomen luonnonsuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri ry:lle ja muille vastattuun.

## **Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Ympäristö- ja luonnonvarat**

*Hydrologinen ja ekologinen yhteys Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura -alueeseen, mikä näkyy alueen luontoarvoissa*

Kirvessuon valumavedet nykyisellään johtuvat suon reuna-alueille kaive-  
tuissa metsäojissa Vallolampeen, Tomanajaan ja edelleen Laajokeen ja  
Vaaljärveen eli kolmeen eri purkusuuntaan. Vedet eivät johdu ja levittäyty  
Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura -alueelle sillä tavoin, että ne osaltaan  
ylläpitäisivät suojelualueen vesitaloutta, vaikka suojelualue on laajentunut  
osalle Kirvessuota. Metsätalousalueiden vesien Vallolampeen johtuminen  
tapahtuu suojelualueen pohjoisreunassa. Mikäli suojelualue laajenee poh-  
joiseen ja turvetuotantohanke toteutetaan, oja jää suojelualueen sisäpuo-  
lelle Valtioneuvoston Varsinais-Suomen maakunnan luonnonsuojelualue-  
ista 13.3.2014 antaman asetuksen tarkoittamana ojana. Suojelualueella  
ja Kirvessuolla ei ole nykyisellään lausunnossa tarkoitettua hydrologista  
yhteyttä. Kirvessuon turvetuotantoon suunnitellulla osa-alueella ja Natura -  
alueella ei liioin ole ekologista yhteyttä, vaikka suojelualue on laajentunut  
osalle Kirvessuota. Leveätköt metsäojitetut ja puustoittuneet alueet sekä  
ojitusjärjestelyt erottavat alueet toisistaan. Nukinrahka-Hirvilamminsuon  
luonnonarvojen on täytynyt olla olemassa jo silloin kun alue on perustettu  
suojelualueeksi. Kirvessuon nykytila ei ole niiden olemassaoloa turvaava  
elementti.

### *Kaavoitus*

Jo aiemman lupa-asian ratkaisemisen yhteydessä on katsottu, että riittä-  
vällä fyysisellä etäisyydellä toiminnan pöly- ja meluvaikutus ei aiheuta Na-  
tura -alueeseen lailla kiellettyjä vaikutuksia. Myös on todettu, että kuivatus-  
vesiä ei johdeta suojelualueelle, mikä tarkoittaa, että nekään eivät voi ai-  
heuttaa edellä mainittua vaikutusta. Kaavoituksen osalta viitataan edellä  
soveltuvien osien lausuttuun.

### *Vesistövaikutukset, valuma-aluejaotus ja -muutos, Vaalijärvi*

Hakija on hakemuksessaan määrittänyt Hinnerjoen vesistöalueen (33.004)  
ja Isosillanjoen (31.006) valuma-alueen rajan Kirvessuon alueella laserkei-  
lausaineiston perusteella. GTK on liitteenä 1 olevassa 2.3.2020 päivätyn  
selvityksen liitteen 1 kuvassa 4 määrittänyt samaisen rajan jokseenkin sa-  
maan paikkaan. Niin ikään ympäristöhallinto (Ekholm) on määrittänyt rajan  
likimäärin samalla tavoin.

Hakijan ja GTK:n sekä ympäristöhallinnon määritysten perusteella Hin-  
nerjoen valuma-alueelle sijoittuvaa Vaaljärveen vetensä luontaisesti johta-  
vaa suoaluetta, joka hankkeen toteuttamisella käännettäisiin johtumaan  
Laajoen yläosan valuma-alueelle, on 32–33 ha, mikä on noin 2,4 % Vaal-  
järven valuma-alueesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maas-  
tokäyntiin perustuva määrittäminen 63 ha:n ja 4,7 %:n vähentymästä Vaaljärven  
suuntaan on virheellinen. Vaikka lausunnossa ei ole esitetty alueesta

peruskarttapohjaista rajausta, voidaan määritetyn 63 ha:n pinta-alan perusteella todeta, että lähes koko Kirvessuon pohjoisosaa kaatuisi Vaaljärveen. Se on mahdotonta, koska Kirvessuolla molemmin puolin Hevossaa-ren pohjoiskärkeä sekä pohjoisosalla sijaitsevat ”jaksoittaisesti” kolme kon-sentrista keidasmuodostumaa, joiden suon reuna-alueita ylempänä olevat ”lakialueet” määräävät vesien kaatumissuunnat noin koillis-lounaissuuntai-sesti ja samalla tavoin valuma-alueen rajan. Hakijan tiedossa ei ole Ekhol-min valuma-aluejaotuksen, joka ei käytetystä aineistosta ja muuttuneista tilanteista johtuen kaikilta osin vastaa todellista tilannetta kaikkialla, korvan-nutta jaotusta. Korvaava uusi ei voisi poiketa mittauksin määritetystä.

*Vesistövaikutukset, Vaaljärven valuma-alueen pienentyminen ja vedenlaa-dulliset vaikutukset Vaaljärvessä*

Valuma-aluemuutos (- 32,4 ha ja - 2,4 %) Vaaljärveen tarkoittaisi, että jär-veen nykyisin tuleva valunta pienentyisi hyvin vähän, jokaisessa aikajak-sossa järveen tulevan 100 l vesimäärän sijasta määrä olisi 97,6 l. Seurauk-sena ei voi olla Vaaljärven vedenkorkeuksien alentuminen, eikä sanottava vedenvaihtuvuuden hidastuminen ja siitä johtuva rehevöityminen. Vaaljär-ven tilaa säätelevät pääosin maatalousalueiden valumavedet. Hakija ei näe vesitaloudellisen luvan hakemista tarpeelliseksi.

*Vesistövaikutukset, Vallolammen valuma-alueen pienentyminen ja veden-laadulliset vaikutukset Vallolammessa*

Toisin kuin lausunnossa todetaan hakemuksessa on tehty tarkastelu ojitus-järjestelyjen johdosta tapahtuvasta Vallolammen valuma-alueen ja siihen tulevan valunnan pienentymisestä noin 14 %:lla sekä arvio muutoksen merkityksestä 4,6 m:n keskisyvyyisen Vallolammen tilalle. Hakemus ei siis ole puutteellinen. Vallolampeen nykyisin tuleva valunta pienentyisi jok-seenkin vähän, jokaisessa aikajaksossa järveen tulevan 100 l vesimäärän sijasta tuleva määrä olisi noin 86 l. Loppujen lopuksi ero ei ole määrällisesti merkittävä ja lampeen nykytilanteeseen nähden johtuisi valuntaa joka ta-pauksessa runsaasti. Valuma-alueen pienentyminen ja sen vaikutus Vallo-lammen tilalle eivät olisi niin merkittävät, että ne voisivat muodostaa luvan myöntämisen esteen. Lähivaluma-alueen maankäytön suhteissa ei tapah-tuisi sanottavaa muutosta, koska se säilyisi samanlaisena ollen edelleenkin lähes kokonaisuudessaan metsätaloutta, ja tuleva valunta pitoisuuksiltaan nykyistä vastaavaa. Seurauksena ei voi olla Vallolammen vedenkorkeuk-sien alentuminen, eikä merkittävä vedenvaihtuvuuden hidastuminen ja siitä johtuva rehevöitymiskehitys. Vallolammen osalta valuma-aluemuutos voi-daan nyt toissijaisesti esitetystä pyynnöstä vahvistaa myöntämällä sille ve-sitaloudellinen lupa vesilain säännösten nojalla.

*Vesistövaikutukset, Laajoen virtaamien suurentuminen ja vedenlaadulliset vaikutukset Laajoessa*

Laajoen yläosan osalta valuma-aluemuutos on vähäinen, + 1,3 %, mikä ei äärevöitä joen virtaamia, saati aiheuta uusia tulvatilanteita. Vesitaloudelli-nen lupa ei ole tarpeen.

### *Vaikutukset vedenlaatuun ja ekologiseen tilaan Laajoessa*

Suomen luonnonsuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri ry:lle vastattuun viitaten todetaan, että kumpaankaan seikkaan liittyvää luvan myöntämisen esettä ei ole.

### *Vesistövaikutukset, eristysojien vesien johtuminen*

Eristysojien veden johtuminen jakaantuu kolmeen eri suuntaan. Suhteellisesti kaatumissuunnat pysyisivät samoina kuin tähänkin saakka. Vesien Vallolampeen ja Vaaljärveen johtumismäärissä tapahtuisi muutos siten, että suunnitellun turvetuotantoalueen käsiteltyjen vesien laskuojassa 1 To-manojaan ja Laajokeen johtaminen vähentäisi johtuvia vesimääriä Vallolampeen noin 14 % ja Vaaljärveen noin 2,4 %. Hankealueen ulkopuolisten vesien johtumissuunnissa ja eri vesistöihin päätyemisessä ei tapahtuisi muutosta. Pääosalta lohkoja eristysojat ovat olemassa olevia metsäojia, jotka on pääosalta osuuksiaan perattava. Vähäiseltä osin kaivettaisiin uutta eristysojaa. Vallolampeen laskevaa kahta pääojaa ei ole tarpeen perata, eikä myöskään Vaaljärveen johtuvia metsäojia kuin vain latvoiltaan. Sii-vousluonteiset perkaamiset ja lyhytmatkaiset kaivut tapahtuvat turvekerrok-sessa. Kaivutoimet eivät itsessään aiheuta sanottavia kuormituksellisia vai-kutuksia, vaan ne jäävät hyvin vähäisiksi ja lyhytkestoisiksi.

### *Luontovaikutukset, soidensuojelun täydennysohjelman kohde, Kirvessuon ja Hirvilamminsuon suoaltaat ja sijoituspaikkakysymys*

Laitilan lupalautakunnan ja Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri ry:n kohdalla lausuttuun soveltuvin osin viitaten todetaan, ettei sijoituspaik-kakysymyksen ratkaisemisessa seudullisella ojitusasteella ole merkitystä.

### *Vesien johtaminen Nukinrahka-Hirvilamminsuon poikki menevässä metsä- ojassa sekä Kiinteistön 50-424-1-326 toteutumatonta Natura-alueetta ja ra- jaojan ennallistamistoimien pohtiminen*

Metsähallituksen lausunnon johdosta soveltuvin osin lausuttuun todetaan, ettei kiinteistö 50-424-1-326 ole lausunnon mukaan suojelualueetta, joten sen sijaintiin suojelualueena ei voitane vedota. Tämä entisestään suuren-taa suunnitellun toiminnan ja suojelualueen etäisyyttä, koska suunnitte-lussa on huomioitu kyseinen alue Natura-alueena ja aiemman lupamenet-telyn mukaista ja siinä riittäväksi katsottua suojavyöhykettä tarvitsevana.

### *Suovenhokas*

Metsähallituksen lausunnon kohdalla soveltuvin osin lausumaansa viitaten todetaan, ettei lajista Kirvessuolla ole hyvältä perhoskesältä 2019 havain-toja (lausunnon sanamuoto tarkoittaa, että havaittu useita lajiyksilöitä), vaan vain havainto (havaittu vain yksi yksilö). Kirvessuolla ei tehdyn per-hosselvityksen yhden suovenhokashavainnon mukaan voi olla valtakunnal-lista arvoa niin sanottuna perhossuona. Lausunnossa on mainittu lajeja,

jotka eivät ole rauhoitettuja. Perhosselvityksestä voi ymmärtää, että Kirvessuo ei ole lajin esiintymisen kannalta merkittävä suoalue, esimerkiksi verrattuna Pohjanmaan merkittävimpiin lajikohteisiin. Yksi lajihavainto ja kasvillisuustarkastelu eivät voi muodota Kirvessuolle edellä mainitunlaista merkitystä. Jo pelkän ilmakuvatarkastelun perusteella selvittäjä on arvioinut, että Hirvilamminsuon eteläosalla on lajille soveltuvaa elinympäristöä laaja-alaisemmin. Hakijan tiedossa ei ole, että Kirvessuo (osin Laitilan alueella) tai osa sitä olisi luonnonsuojelulain mukaisella menettelyllä rajattu erityisesti suojeltavan lajin suoventokas esiintymisalueeksi (elinympäristöksi). Luonnonsuojelulaista johtuvaa estettä luvan myöntämiselle ei tehtyjen selvitysten mukaan ole.

### *Linnustonselvitykset*

Linnustoa on selvitetty monivaiheisesti ja selvitykset ovat suojelustatuksellisesti päivitetty tai niin laaditut. Hakemuksen täydennyksen 7.10.2019 liitteessä 1 mainitaan töyhtötiainen ja isokäpylintu. Lajeista ja niiden suojelustatuksista käsityksemme mukaan on lupa-asian ratkaisemiseksi riittävät tiedot, joita lausunnon voi katsoa vielä täydentävän.

Hakijan 14.11.2018 sulan maan aikaan suorittamalla maastokäynnillä ja konsultin niin ikään sulan maan aikaan 22.5.2019 suorittamalla maastokäynnillä lohkon 4 eteläpuolella olevan sääksen tekopesän alapuolella maassa ja välittömässä lähiympäristössä ei havaittu pesintään viittaavia jäänteitä. 2019 ei havaittu mitään muutakaan pesintään viittaavaa. Rekisteritietoja luovuttaneiden mukaan pesässä ei ole koskaan ollut pesintää.

Vaasan hallinto-oikeuden vuoden 2008 antamassa päätöksessä todetaan muun ohessa seuraavaa:

”Kirvessuon toiminnan aiheuttaman melun vaikutusalue sen leviämisestä tehdyn mallinnuksen mukaan Natura-alueella olisi 40 dB (A) meluvyöhykkeen osalta 15,4 ha ja 45 dB (A) meluvyöhykkeen osalta 6,6 ha. Vaikutusten osuus Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura-alueen pinta-alasta jäisi 3,5 prosenttiin ja meluvaikutusten merkitys luontotyyppeihin vähäiseksi. Hallinto-oikeus katsoo, että Kirvessuon meluvaikutukset eivät pienennä suojeltavien luontotyyppien pinta-alaa eivätkä vaikuta merkittävästi Nukinrahka-Hirvilamminsuon Natura-alueella tavattaviin lintu- ja luontodirektiivin lajeihin.”

Luonnonsuojelulaista johtuvaa luvan myöntämisen estettä ei ole.

### *Pöly ja melu*

Yksikään varsinainen vakituinen asuttu tai lomakäytössä oleva kohde ei sijoitu alle 500 m:n etäisyyteen suunnitellusta turvetuotantoalueesta. Hevossaaren lounaisosalla on vapaa-ajan ja metsästyskäyttöön rakennetun luonteinen rakennettu kohde, joka sijaitsee suojaisasti lohkon 2 reunaan nähden 428 m:n ja lohkon 4 reunaan nähden 472 m:n päässä, siis lyhimmillään toiminta-alueesta. Kohtuuton pöly- tai meluhaitta ei käsityksemme mukaan ole mahdollinen toiminnan seurauksena.

### *Johtopäätökset*

Hakija, toisin kuin Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, että luvan myöntämisen oikeudelliset edellytykset Kirvessuon turvetuotannolle täyttyvät. Lausunnossa tarkoitettuja luvan myöntämisen esteitä ei ole.

### **TÄYDENNYS 9.11.2020**

Hakija on 9.11.2020 toimittanut aluehallintovirastoon täydennyksenä Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavaehdotuksesta 30.9.2020 antamansa lausunnon ja 6.10.2020 antamansa lausunnon täydennyksen liitteineen. Täydennyksessä on pyydetty maakuntakaavaehdotuksessa tehdyn suojeluesityksen hylkäämistä kahdelta pieneltä osa-alueelta Kirvessuon Varsinais-Suomen maakunnan puoleisella osalla. Toinen suojeluesitysehdotuksessa olevista alueista koskee Kirvessuon pinta-valutuskenttää pvk2 ja laskuojan yläosaa sekä toinen alue lohkoon 1 rajautuvaa suolahukkaa.

Hakija on Varsinais-Suomen liitosta saanut 9.11.2020 tietoonsa, että vaihemaakuntakaava menee maakuntaliiton hallituksesta maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi. Koronatilanteen ja muiden syiden vuoksi valtuusto käsittelee kaavaehdotuksen noin 6 kk suunniteltua myöhemmin eli kesällä 2021.

### **ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU**

#### **Ympäristöluparatkaisu**

Aluehallintovirasto hylkää hakemuksen.

#### **Perustelut**

##### **Sovellettavat säännökset**

Kirvessuon ympäristöluvan aiemmissa käsittelyissä (Länsi-Suomen ympäristölupaviraston päätös nro 35/2008/4, Vaasan hallinto-oikeuden päätös nro 08/0810/3 ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 279/2012/2) ei ympäristönsuojelulain (527/2014) 13 § ollut käytössä. Silloiseen ympäristönsuojelulakiin (86/2000) perustuvan oikeuskäytännön mukaan ympäristölupaharkinnassa voitiin ottaa huomioon vain päästöjen kohteena olevat luonnonarvot ja hankealueen luonnonarvot jäivät soveltamisen ulkopuolelle.

Ympäristönsuojelulain turvetuotannon sijoittamista koskevaa 13 §:ää sovelletaan 1.9.2014 jälkeen vireille tulleisiin ympäristölupahakemuksiin. Turvetuotannon sijoittamisesta todetaan, ettei siitä saa aiheutua valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvoa turmeltumista. Arvioitaessa

luonnonarvon merkittävyyttä on otettava huomioon sijoituspaikalla esiintyvien suolajien ja -luontotyyppien uhanalaisuus, esiintymän merkittävyys ja laajuus sekä luonnontilaisuus. Luonnonarvon merkittävyyttä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon sijoituspaikan merkitys sen ulkopuolella sijaitseville luonnonarvoille.

Hallituksen esityksessä ympäristönsuojelulain muuttamisesta (HE 214/2013 vp) on todettu, että merkittävä luonnonarvo tarkoittaisi pääsääntöisesti useamman kuin yhden uhanalaisen lajin tai luontotyypin esiintymistä toiminnan suunnitellulla sijoituspaikalla. Ympäristövaliokunta on mietinnössään (YmVM 3/2014 vp) rajoittanut pykälän soveltamisalan kosemaan yksinomaan uhanalaisia suolajeja ja suoluontotyypppejä, jotka ovat valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaisia.

Ympäristönsuojelulain 13 §:n 4 momentin mukaan turvetuotanto voidaan 1 momentin estämättä sijoittaa suolle, jonka luonnontila on ojituksen vuoksi merkittävästi muuttunut. Arvioitaessa suon luonnontilan muutosta otetaan huomioon ojituksesta aiheutuneet muutokset suon vesitaloudessa ja kasvillisuudessa. Merkittävästä luonnontilan muutoksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston ympäristönsuojelusta antaman asetuksen (713/2014) 44 §:n mukaan suon luonnontilan muutos on merkittävä, jos:

- 1) Suon vesitalous on muuttunut peruuttamattomasti, suon vedenpinnan taso on alentunut kauttaaltaan ja suon kasvillisuus on muuttunut kauttaaltaan;
- 2) Suon vesitalous on muuttunut kauttaaltaan, vedenpinnan taso suolla on alentunut kauttaaltaan ja muutokset suon kasvillisuudessa ovat selviä; tai
- 3) Suolla on ojitettuja ja ojittamattomia osia, ojitus estää hydrologisen yhteyden suon ja sen ympäristön välillä ja osalla suon ojittamatonta alaa esiintyy kuivahtamista ja muutoksia suon kasvillisuudessa.

## Suoaltaan raja

Geologian tutkimuskeskus (GTK) on vuonna 1979 rajannut Kirvessuon turpeesta muodostuneen suoaltaan maastokartoitusaineiston, peruskarttojen, ilmakuvien, laserkeilausaineiston ja gammasäteilyaineiston perusteella vesitaloudeltaan ja maisemaltaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. GTK:n rajaukset perustuvat turpeesta muodostuneen suoaltaan kokonaisuuteen. Rajaukset on tehty turpeen ja mineraalimaan rajakohtaan tai turpeen ja vesistön rajalle.

Hakemuksen yhteydessä on toimitettu kaksi GTK:n raporttia koskien Kirvessuon luonnontilanarviointia (6.4.2016 ja 2.3.2020). Ensimmäisessä arvioitiin Kirvessuon pinta-alaksi noin 310 ha ja tästä ojitetun alueen osuudeksi 72 % (223 ha) ja ojittamattomattamaksi pinta-alaksi 28 % (87 ha). Ojitetuksi alueeksi on laskettu alue, jossa oja on alle 50 m:n päässä. Kaakkurinlammen pohjoispuolella (Natura-alue) olevan rahkaneva-alueen ojitettua aluetta (noin 10 ha) ei ole laskettu mukaan suon ojitusalueeseen, sillä oja ei ole merkitty peruskartalle ja koska ojat ovat matalia ja

ilmeisesti häviämässä. Toinen GTK:n arviointiraportti tehtiin käytettävissä olevan aineiston perusteella, eikä lausuntoon sisälly uutta maastohavainnointia. Ojitetun suoalueen pinta-alaksi arvioitiin 200–220 ha ja ojitetun alueen osuudeksi 65–72 %.

Soidensuojelun täydennysohjelmaa valmisteleavan työryhmän kohdekuvauksissa todetaan, että Kirvessuo kuuluu samaan suoaltaaseen eteläpuolella sijaitsevan ja Naturaan kuuluvan Hirvilamminsuon kanssa ja alueet ovat hydrologialtaan yhtenevät.

Ympäristönsuojelulain 527/2014 lainvalmistelussa ei ole esitetty suon määritelmää. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä 30.8.2012 suolla tarkoitetaan suoyhdistymää tai suoyhdistymän sisällä olevaa vesitaloudeltaan taikka maisemaltaan erillistä, yhtenäistä kokonaisuutta. Geologisen suoaltaan sisällä erityisesti keidassuolla voi olla osia, jotka kuuluvat korkeampaan luonnontilaisuusluokkaan, kuin mihin geologinen suoallas olisi arvioitu kuuluvaksi. Tämän vuoksi suoalueelle annettavaan luonnontilaisuusluokkaan vaikuttaa merkittävästi se, miten suoallas on rajattu.

Yleisellä tasolla Suomesta puuttuvat vielä soiden rajauksen toteuttamisesta yhteisesti sovitut rajausohjeet ja yksimieliset, kaikkien hyväksymät periaatteet soiden rajaamiseksi.

## **Luonnontilaisuusluokka**

Hakemuksen liitteenä toimitetun Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) Vapo Oy:n toimeksiannosta tekemän turvetutkimusselosteen mukaan Kirvessuon luonnontilaisuusluokka on 2. Tutkimusselosteen tekemiseen ei liittynyt maastokäyntiä, mutta työssä käytettiin GTK:n vuonna 1979 keräämää maastotutkimustietoa. GTK tarkastelee luonnontilaluokituksissa soita aina suokokonaisuuksina ja yhdellä suokokonaisuudella voi olla vain yksi luonnontilaisuusluokka. Muuttuneisuutta havainnoidaan ojitusalueiden ja ojittamattomien alueiden sekä kasvillisuusmuutosten avulla. Suon kasvillisuudessa, ojituksessa ja vesitaloudessa voi olla piirteitä useasta luokasta. Luonnontilaisuusluokituksen ratkaiseva peruste on kuitenkin asteikon kohta kuivatus, eli millainen ojitus suolla on. GTK:n mukaan ojitus ratkaisee luonnontilaisuusluokan.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on arvioinut, että Kirvessuon suoaltaiden ydinosat kuuluvat luonnontilaisuusluokituksen luokkaan 3. Kirvessuon luonnontilan muutos ei ole jäljellä olevien luonnontilaisten osien osalta merkittävä, sillä vaikka suolla on myös ojittuja osia ja ojitus estää pääosin hydrologisen yhteyden suon ja sen ympäristön välillä, ei ojittamattomalla alalla esiinny merkittävää kuivahtamista tai muutoksia suon kasvillisuudessa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on myös ottanut huomioon, että Rauman seutukunnan ojitetujen soiden osuus on noin 80 % seutukunnan suoalasta.

Metsähallitus on lausunnossaan todennut, että laitteiden ojitukset eivät tuhoa pääasiassa sadevesien varassa olevien keidassoiden luonnontilaisen

keskustan hydrologista kokonaisuutta. Siksi ympäristönsuojelulain 13 §:n mukainen lupaharkinta tulee tässä kohteessa kyseeseen toisin kuin hakemuksessa on esitetty.

## Luonnonarvot

### Luontotyytit

Alueelta on tehty vuonna 2014 luvanhakijan toimesta kasvillisuus- ja suotyyppiselvityksiä. Ojittamattomalla osalla Kirvessuota esiintyy keidasrämettä sekä karuja rämeitä ja neveyhdistelmiä. Suon reunoilla esiintyy pienialaisesti muun muassa oligotrofista lyhytkorsinevaa, saranevaa ja tupasvillarämettä.

Kirvessuon alueella on merkittävä uhanalaisten luontotyyppien esiintymä. Vuoden 2018 uhanalaisuusluokituksessa listatuista Etelä-Suomessa vaarantuneista luontotyypeistä alueella esiintyy saranevaa (VU), minerotrofista lyhytkorsirämettä (VU), tupasvillarämettä (VU) ja isovarpurämettä (VU). Kilpikeidas itsessään on Etelä-Suomessa vaarantunut suotyyppiyhdistelmä.

### Lajisto

Arvioitaessa luonnonarvon merkittävyyttä otetaan huomioon sijoituspaikalla esiintyvien suolajien uhanalaisuus.

#### Linnusto

Kirvessuon linnustoa on selvitetty vuosina 2011, 2014 ja 2018. Selvitysten perusteella alueella esiintyy vuoden 2019 luokituksessa erittäin uhanlaiseksi määritetty hömötiainen (*Poecile montanus*), vaarantuneista lajeista töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*) ja liro (*Tringa glareo*) sekä silmälläpidettävistä lajeista pohjansirkku (*Schoeniclus rusticus*), kuovi (*Numenius arquata*) ja taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*). Edellämainituista lajeista vuoden 2016 linnustaselvityksen mukaan alueella pesivät hömötiainen, töyhtötiainen, liro ja kuovi. Alueella esiintyvistä lajeista alueellisesti uhanalaisia ovat kapustarinta (*Pluvialis apricaria*) ja metso (*Tetrao urogallus*). EU:n lintudirektiivin lajeja ovat liron lisäksi alueelta tavatut kapustarinta, kurki (*Grus grus*) ja teeri (*Lyrurus tetrix*). Suomen kansainvälisistä vastuulajeista alueella pesivät teeri, liro, kuovi, tavi (*Anas crecca*), metso, ja isokäpylintu (*Loxia pytyopsittacus*). Suolle (SU11) nimettyjä direktiivilajeja ovat kurki ja liro. Vuoden 2018 linnustaselvityksessä kalasääsken (*Pandion haliaetus*) pesällä oli pesän käyttöön viittavia merkkejä, vaikkakaan pesintää ei eteläosan tekopesässä tuolloin ollut.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, ettei hakemusaineistoon täydennettyä kalasääksiselvitystä voida pitää lähtökohtaisesti asianmukaisena. Lintuselvityksiä ei ole tehty suositusten ja ohjeiden mukaisesti. Pirstaleinen esitystapa tekee alueen linnuston tilanteen ja arvon tunnistamisen osin vaikeaksi ja työlääksi.

Alueella pesii tai sitä käyttää useita lajeja, joihin liittyy suojeluvelvoitelta ja joiden suojeluun on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kirvessuon linnustollista arvoa lisää alueen kytkeytyneisyys viereisiin Natura-alueisiin ja sen mukana alueen laajempi yhtenäinen elinympäristökokonaisuus suolinnuston kannalta. Hankkeella saattaisi olla heikentäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojeluperusteina oleviin lintulajeihin ja arvokkaan soverkostokokonaisuuden linnuston suotuisaan suojelutasoon. Laajemmassa mittakaavassa vaikuttaa myös pitkään jatkunut suolinnuston valtakunnallinen ja alueellinen heikkeneminen.

### Perhoset

Kirvessuolla esiintyy luonnonsuojelulaissa erityisesti suojeltavaksi lajiksi luokiteltu vaarantunut suovenhokas (*Nola karelica*), jonka elinkierto on kokonaisuudessaan sidonnainen suoympäristöön. Laji on luokiteltu kansainvälisen luonnonsuojelujärjestön (IUCN) kriteeristön mukaisesti Suomessa erittäin uhanalaiseksi ja muun muassa Kaakkois-Suomessa sen esiintymispaikkoja on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon ja erilaisiin luonnonsuojelualueisiin. Suovenhokas on esiintymisvuosiltaan ailahtelevainen, hämärä- ja yöaikaan lentävä laji, jonka yksilömäärät vaihtelevat suuresti vuosittain. Havaitut yksilömäärät ovat yleensä pieniä, yhdestä muutamiin yksilöihin. Lajin toukkakehitys on pitkä ja yksilöiden aktiivisuus vaihtelee ennustamattomasti iltojen välillä. Lajille voi olla kasvistollisesti sopivaa elinympäristöä suolla laajalti, mutta lajia havaitaan vain vuosittain vaihdellen vain rajallisella, usein muutaman hehtaarin alueella. Suovenhokas jää yksittäisillä tai harvoilla käynneillä helposti havaitsematta, vaikka kanta olisi elinvoimainenkin, sillä aikuisten aktiivisuus vaihtelee illasta toiseen ja esiintyminen tapaa rajoittua pienelle alueella näennäisesti elinympäristön runsaudesta huolimatta.

Samanlaisilla suotyypeillä, kuin joissa suovenhokas esiintyy, tavataan monia muitakin uhanalaisia tai harvinaisia suoympäristöön sidottuja lajeja. Kirvessuolla esiintyy myös aikuisten piilottelevan elintavan seurauksena vaikeasti havaittava, vaarantunut kihokkisulkanen (*Buckleria paludum*). Lajin ravintokasvin, kihokin, runsaus yhdessä tehtyihin löytöihin viittaa elinvoimaiseen populaatioon. Luumittarin (*Aspitates gilvari*) elinaluetta ovat aukeat rämeet, lyhytkortiset nevat ja yleensäkin turvepohjaiset, heinittyneet suoalueet. Rämeillä elävä rämelehtimittari (*Scopula virgulata*) on esiintymiseltään hyvin paikoittainen. Uhanalaisten lajien lisäksi Kirvessuolla havaittiin silmälläpidettävät rämevihersiipi (*Rhagades pruni*), Suoamukääriäinen (*Clepsidella pallidana*) ja rämekylmäperhonen (*Oeneis jutta*).

Kirvessuon suoperhoslajisto on alueellisesti erittäin edustava. Kirvessuolta on tavattu neljää vaarantunutta sekä kolmea silmälläpidettävää lajia, vaikka uhanalaisia tai silmälläpidettäviä varsinaisia suolajeja on suhteellisen vähän. Varsinaiset suolajit ovat ilmeisen heikkoja tai haluttomia etsimään uusia elinpaikkoja vanhojen tuhoutuessa esimerkiksi metsä- ja turvetaloutta varten tehtyjen suo-ojitusten aiheuttaman esiintymisalueen pirstoutumisen seurauksena. Näille lajeille ovat tyypillisiä myös suuret kannanvaihtelut. Uhanalaiset suovenhokas ja kihokkisulkanen ovat

Suomessa esiintymiskuvaltaan rajoittuneita ja maantieteellisesti hajanaisesti esiintyviä. Luumittari ja rämelehtimittari esiintyvät väli-Suomeen ulottuvalla maantieteellisellä alueella. Rämelehtimittarin esiintymisen uhkatekijöitä on myös avoimien alueiden sulkeutuminen. Soiden perhoslajiston sekä muun eliöstön säilymisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että lajeille taataan riittävästi luonnontilaisia elinympäristöjä riittävän lähellä toisiaan, jotta lajin leviäminen ja lajiston monimuotoisuus säilyvät.

## **Maakunnallinen edustavuus**

Kirvessuo oli ympäristöministeriön 30.11.2011 vahvistamassa Satakunnan maakuntakaavassa kaavan valmisteluasiakirjoissa mainittu turvetuotannon selvitysalueeksi (se4). Merkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden käyttöä ei ole maakuntakaavaa laadittaessa ratkaista, mutta jotka merkittävyytensä vuoksi katsotaan tarpeelliseksi osoittaa maakuntakaavassa alueeseen kohdistuvien intressien johdosta. Maakuntakaavan kaavaselostuksessa todetaan, että merkinnällä se4 osoitetaan Eurassa sijaitseva Kirvessuon alue, jonka varaamista turvetuotantoalueeksi ei ole voitu ratkaista maakuntakaavaehdotuksen valmisteluvaiheessa. Kirvessuon ympäristölupa on ollut käsiteltävänä lupaviranomaisessa ja eri oikeusasteissa vuosina 2008–2012.

Satakuntaliiton maakuntavaltuuston 17.5.2019 hyväksymään vuosina 2014–2019 valmisteltuun energian tuotantoon keskittyvään Satakunnan vaihemaakuntakaavaan Kirvessuota ei ole merkitty. Yleismääräyksenä turvetuotannosta todetaan, että valuma-alueen turvetuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin ja valuma-alueen kokonaiskuormitus sekä alueelle kohdistuvien vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien tavoitteet on otettava huomioon.

Vuoden 2019 mukaisessa hakemuksessa Kirvessuon kuivatusvedet johdetaan-Varsinais-Suomen maakuntakaava-alueelle ja tämän vuoksi hakija on vastineessaan 12.3.2020 todennut, että Kirvessuon vesiensuojelutoimet ja niiden mukaan määräytyvän päästötason tulee täyttää Varsinais-Suomen maakuntakaavan määräysten vaatimustason. Varsinais-Suomen maakuntakaavan yleismääräyksissä määrätään, että koko maakuntakaava-alueella on yksityiskohtaisen maankäytön suunnittelun ja rakennustoimenpiteiden oltava vesiensuojelutavoitteita edistäviä. Natura-alueisiin suoraan tai välillisesti kohdistuvien hankkeiden ja suunnitelmien vaikutukset on luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti arvioitava, jos hanke tai suunnitelma todennäköisesti merkittävästi heikentää niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Kirvessuo rajautuu Varsinais-Suomen puolella S- ja nat.- merkinnöillä varustettuihin alueisiin. Näiden alueiden yleismääräyksessä todetaan, että suunnitelmien ja toimenpiteiden alueella tulee olla luonnonarvoja turvaavia ja edistäviä.

Valmisteilla ehdotusvaiheessa olevassa Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavassa maakuntien rajalle Kirvessuon suoaluetta esitetään suojeluvarausta Varsinais-Suomen puolelle. Hakija

on vaatinut merkinnän poistamista Varsinais-Suomen Liitolta ja todennut, ettei kaavalla tule olemaan oikeusvaikutuksia.

Ympäristöministeriön vuonna 2015 maakuntakaavoituksesta antaman ohjeistuksen mukaan seuduilla, joilla ojitetujen soiden osuus suoalasta on yli 75 % tulisi luonnontilaisuusluokan 2 suot jättää soita muuttavan käytön ulkopuolelle. Satakunnan suoluonto on ylipäänsä hyvin voimakkaasti muuttunut, ojitusprosentti on yli 75 %, eikä ojittamattomia keidassoita tai ylipäänsä ojittamattomia soita ole juurikaan jäljellä suojelualueiden ulkopuolella. Rauman seutukunnan ojitetujen soiden osuus on noin 80 % seutukunnan suoalasta.

## **Ympäristönsuojelulain 13 §:n soveltaminen ja hakemuksen hylkäämisen perustelut**

### **Suoaltaan rajaus**

Geologian tutkimuskeskus (GTK) on rajanut Kirvessuon omaksi, Hirvilamminsuosta erilliseksi suoaltaaksi. GTK:n rajaukset perustuvat turpeesta muodostuneen suoaltaan kokonaisuuteen. Rajaukset on tehty turpeen ja mineraalimaan rajakohtaan tai turpeen ja vesistön rajalle. GTK:n vuonna 1979 tekemissä kairauksissa turvepaksuus Kaakkurinlammen rannassa, johon Kirvessuon ja Hirvilamminsuon välinen raja on määritetty, on yli 6 m. Kaakkurinlampi ei ole vedenjakajalla, vaan sijaitsee kokonaisuudessaan Isosillanjoen vesistöalueella.

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan valmisteluasiakirjoihin kuuluvissa Soidensuojelun täydennysohjelmaa valmistelevan työryhmän kohdekuvauksissa todetaan, että Kirvessuo kuuluu samaan suoaltaaseen eteläpuolella sijaitsevan ja Naturaan kuuluvan Hirvilamminsuon kanssa ja alueet ovat hydrologialtaan yhtenevät.

Kirvessuon pinta-alaksi on hakija ilmoittanut 310 ha ja tästä ojittamatta on 87 ha sekä ojittettua 233 ha. Hirvilamminsuon pinta-ala on karttatarkastelun perusteella noin 190 ha. Tästä ojittamatonta aluetta on noin 170 ha sekä ojittettua noin 20 ha. Kirvessuo ja Hirvilamminsuon suoaltaan yhteispinta-ala on noin 500 ha ja tästä noin puolet on ojittamatonta ja puolet ojittettua. Kirvessuon hankealue muodostaa noin 20 % Kirvessuo-Hirvilamminsuon geologisen suoaltaan alasta ja sijoittuu huomattavalta osin ojittamattomalle alueelle.

Aluehallintovirasto arvioi, että Kirvessuo ja Hirvilamminsuon muodostavat yhdessä noin 500 ha:n laajuisen suoaltaan, josta noin puolet on ojittettua ja puolet ojittamatonta.

### **Luonnontilaisuusluokka**

Uusien turvetuotantohankkeiden toteuttamisedellytyksiä arvioitaessa tulee suoluonnon suojelutilannetta ja ojitetujen soiden osuutta suoalasta tarkastella seutukunnittain. Ojitustilanne on luonnontilaisuusluokitusta täydentävä yleisen luonnonarvon tekijä.

Seutukuntajaon mukaan Euran kunta kuuluu Rauman seutukuntaan. Soidensuojelutyöryhmän ehdotuksessa soidensuojelun täydentämiseksi (YM raportteja 26/2015) on esitetty ojitettujen soiden osuus eri seutukunnittain. Rauman seutukunnan ojitettujen soiden osuus on 80 % seutukunnan suoalasta. Suojellun suon osuus on yhteensä noin 7 % Rauman seutukunnan suoalasta. Seutukunnan ojitusasteen perusteella Kirvessuon yleiseen luonnonarvoon lisätään +.

Aluehallintovirasto katsoo, ettei ojituksen suoaluetta kuivattava vaikutus ulotu kaikkialla 50 m:n etäisyydelle ojista. Ojat ovat osittain umpeenkasvaneet ja keidassuolla ojitus ei muutenkaan vaikuta herkästi ojittamattoman alueen vesitalouteen. Ojitusten aiheuttamat muutokset eivät ole ratkaisevasti vaikuttaneet vesitaseeseen tai kilpikeitaan tyypilliseen kasvillisuuteen. Luonnontilaisuusluokan määräävä tekijä ei suoraan ole ojitusaste vaan ojituksen seurauksena ojittamattomien osien vesitaloudessa ja kasvillisuudessa tapahtuneet muutokset.

Aluehallintovirasto katsoo, että kun lisäksi otetaan huomioon edellä esitetty suoaltaan raja, muodostavat Kirvesuo yhdessä Hirvilamminsuon kanssa suoaltaan, joka kuuluu luonnontilaisuusluokkaan 3.

## Luonnonarvot

Alueella esiintyy Etelä-Suomessa uhanalaisia luontotyypppejä. Kilpikoidas itsessään on Etelä-Suomessa vaarantunut suotyyppiyhdistelmä. Vuoden 2018 uhanalaisuusluokituksessa listatuista Etelä-Suomessa vaarantuneista luontotyypeistä alueella esiintyy saranevaa, minerotrofista lyhytkorsirämettä, tupasvillarämettä ja isovarpurämettä.

Kirvessuon alueella esiintyy uhanalainen, vaarantunut ja kolme silmälläpidettävää sekä kaksi alueellisesti uhanalaista lintulajia. Kirvessuolla esiintyy neljä EU:n lintudirektiivin lajia, kaksi suoympäristöön (SU11) nimettyä direktiivilajia ja kuusi Suomen kansainvälistä vastuulajia. Vastuulajit eivät välttämättä ole uhanalaisia eikä niillä ole lainsäädännössä määriteltyä asemaa. Vastuu merkitsee sitä, että lajin elinympäristö tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa ja sekä lajin seurantaan että tutkimusta on syytä tehostaa.

Kirvessuon perhoslajistossa esiintyy luonnonsuojelulaissa erityisesti suojeltavaksi luokiteltu laji, joka on myös Suomen kansainvälinen vastuulaji. Alueella esiintyvistä suoympäristöön sidotuista perhoslajeista neljä on vaarantuneita ja kolme silmälläpidettäviä.

Kirvesuo on soidensuojelun täydennysohjelman ehdotuksen kohde 20145 Kirvesuo. Soidensuojelutyöryhmä on vuonna 2015 arvioinut Kirvessuon niin edustavaksi Etelä-Suomen suoksi, että sen luonnonarvoilla on valtakunnallista merkitystä. Tämä korostaa osaltaan Kirvessuon luonnonarvojen merkittävyyttä.

## Yhteenveto

Suoelinympäristöjen määrän vähenemisen ja laadun heikentymisen lisäksi suoelinympäristöjen pirstoutuminen on lisääntynyt. Pirstoutuminen merkitsee muun muassa jäljellä olevien, suolajeille sopivien elinympäristöjen välisten etäisyyksien kasvamista. Soiden perhoslajiston sekä muun eliöstön säilymisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että lajeille taataan riittävästi luonnontilaisia elinympäristöjä riittävän lähellä toisiaan, jotta lajin leviäminen ja lajiston monimuotoisuus säilyvät. Kirvessuon ja Hirvilamminsuon muodostavat yhdessä noin 500 ha:n laajuisen suoaltaan. Koillisessa vaajaan 2 km:n päässä sijaitsee Vaaljärvi, joka on osa Koskeljärven Natura 2000 -aluetta (FI0200097). Iso-Hölön Natura-alue (FI0200099) sijaitsee noin 2,3 km:n etäisyydellä lännessä ja Kolkansuon Natura-alue (FI0200098) noin 4 km:n etäisyydellä kaakossa. Kirvessuo kytkeytyy Varsinais-Suomen arvokkaimmaksi luettavaan laajempaan suoverkostoon, joka ulottuu Laitilasta Euran läpi Turun Kurjenrahkalle saakka. Kirvessuo sijaitsee laajasti ojitetulla alueella Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan laajempien suokokonaisuuksien välissä.

Laiteiden ojitukset eivät Kirvessuolla ole tuhonneet pääasiassa sadevesien varassa olevan keidassuon luonnontilaisen keskustan hydrologista kokonaisuutta. Keidassoiden vesitalous ei riipu ympäröivän alueen vesitaloudesta, jolloin ojitukset eivät katkaise hydrologista yhteyttä eivätkä välttämättä aiheuta kuivumista. Kirvessuon ojitamattoman keskiosan on useissa selvityksissä todettu edustavan luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia keidasrämeyksiä. Myös Kirvessuon luontotyyppit ja suolajisto ilmentävät ojituksesta johtuvien muutosten vähäisyyttä. Noin puolet Kirvessuon ja Hirvilamminsuon suoaltaan pinta-alasta on ojitamatonta. Luonnonarvojen merkittävyyttä korostaa suon kytkeytyneisyys läheisiin Natura 2000 -alueisiin.

Kirvessuon ottamisesta turvetuotantoon arvioidaan aiheutuvan ympäristön-suojelulain (527/2014) 13 §:n mukaista alueellisesti ja osin valtakunnallisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Alueen luonnonarvon arvioinnissa on edellä kuvatulla tavalla otettu huomioon sijoituspaikalla esiintyvien suolajien ja suoluontotyyppien uhanalaisuus, esiintymän merkittävyys sekä suon luonnontilaisuus.

Hakemuksessa tarkoitettu turvetuotanto Kirvessuolla merkitsisi toiminta-alueen fyysistä muuttamista tavalla, joka aiheuttaisi alueellisesti ja valtakunnallisesti merkittävien luonnonarvojen turmeltumista. Edellä mainittujen seikkojen perusteella turvetuotantoa ei voida sijoittaa lupahakemuksessa suunnitellulle Kirvessuon alueelle.

Koska hanketta ei ole mahdollista sijoittaa suunnitellulle alueelle, ei luvan myöntämisen edellytyksiä muutoin ole tarpeen enemmältä käsitellä.

## VASTAUS LAUSUNTOIHIN, MUISTUTUKSIIN JA MIELIPITEISIIN

Hakemus on hylätty, minkä vuoksi enempi vastaaminen annettuihin lausuntoihin, muistutuksiin ja mielipiteisiin ei ole tarpeen.

## SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki (587/2014) 13, 48, 49, 51 §

## KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 15 520 euroa. Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Aluehallintoviraston maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen (1244/2018) liitteen maksutaulukon mukaan yli 50–150 hehtaarin tuotantoalueen ympäristöluvan käsittelystä perittävä maksu on 15 520 euroa. Asetuksen 4 §:n mukaan myönteisestä ja kielteisestä päätöksestä peritään samansuuruinen maksu.

## PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

|               |                                                                                                  |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Päätös</b> | Vapo Oy                                                                                          |
|               | Euran kunta                                                                                      |
|               | Laitilan kaupunki                                                                                |
|               | Mynämäen kunta                                                                                   |
|               | Euran kunnan ympäristönsuojeluviranomainen                                                       |
|               | Laitilan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen                                                 |
|               | Mynämäen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen                                                    |
|               | Euran kunnan terveydensuojeluviranomainen                                                        |
|               | Laitilan kaupungin terveydensuojeluviranomainen                                                  |
|               | Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / ympäristö ja luonnonvarat vastuualue |
|               | Varsinais-Suome elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / kalatalousviranomainen                |
|               | Metsähallitus                                                                                    |
|               | Suomen ympäristökeskus                                                                           |

## Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, joille hakemuksesta on annettu erikseen tieto, sekä niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai ilmaisseet mielipiteensä asiassa.

Aluehallintovirasto tiedottaa päätöksen antamisesta julkaisemalla kuulutuksen ja päätöksen aluehallintovirastojen verkkosivuilla ([ylupa.avi.fi](http://ylupa.avi.fi)). Tieto kuulutuksesta julkaistaan myös Laitilan kaupungin sekä Euran ja Mynämäen kuntien verkkosivuilla.

Päätöstä koskeva ilmoitus julkaistaan Alasatakunta-, Laitilan Sanomat- ja Vakka-Suomen Sanomat sanomalehdissä.

**MUUTOKSENHAKU**

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

**Liite**

Valitusosoitus

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Ville Salonen. Asian on esitellyt ympäristöylitarkastaja Ilona Joensuu.

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

## VALITUSOSOITUS

Tähän aluehallintoviraston päätökseen tai siitä perittävään maksuun voi hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, sijaintikunta ja vaikutusalueen kunnat ja niiden ympäristönsuojeluviranomaiset, sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa voidaan periä oikeudenkäyntimaksu siten kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) ja oikeusministeriön asetuksessa tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1383/2018) säädetään. Maksun suuruus on 260 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tarkempia tietoja maksuista saa hallinto-oikeudesta.

### Toimi näin

Jos haet muutosta aluehallintoviraston päätökseen, tee kirjallinen valitus Vaasan hallinto-oikeuteen ennen valitusajan päättymistä. Valitusaika päättyy pvm. **8.3.2021**.

Valitusaika määräytyy seuraavasti:

- Päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä siitä, kun aluehallintovirasto on julkaissut päätöksen verkkosivuillaan.
- Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.
- Kun määräaika lasketaan, sitä päivää, kun päätös on saatu tiedoksi, ei oteta lukuun.
- Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, juhannusaatto tai arkilauantai, määräaika päättyy ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

### Ilmoita valituksessa

- valittajan nimi, postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite. Jos valittajana on yhteisö, ilmoita sen nimi ja yhteystiedot.
- laillisen edustajan, asiamiehen tai muun valituksen laatineen henkilön nimi ja postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite
- sellainen postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Hallinto-oikeus voi valita, mihin osoitteeseen se toimittaa asiakirjat, jos sille on ilmoitettu useampia prosessiosoitteita tai jos yhtäkään ilmoitettua yhteystietoa ei ole nimetty prosessiosoitteeksi.
- päätös, johon haetaan muutosta
- päätöksen kohta, johon haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Yhteystietojen muutoksesta on ilmoitettava viipymättä hallinto-oikeudelle valituksen vireillä olon aikana.

### Valituksen liitteet

- aluehallintoviraston päätös, johon muutosta haetaan (alkuperäisenä tai jäljennöksenä)
- asiakirjat, joita käytetään vaatimusten tukena (jollei niitä ole toimitettu jo aiemmin aluehallintovirastoon)
- valtakirja
  - o asiamiehen on liitettävä valitukseen valittajalta saatu valtakirja – ellei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai sellainen oikeudenkäyntiavustaja, joka määrittellään luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011).

- o asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa, jos hallinto-oikeuteen toimitetaan sellainen sähköinen asiakirja, jossa on selvitys asiamiehen toimivallasta. Asiamiehen ei myöskään tarvitse esittää valtakirjaa, jos valittaja on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa tai jos asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa.

## Lähetä valitus hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden yhteystiedot ovat:

### **Vaasan hallinto-oikeus**

**Korsholmanpuistikko 43, 4. krs** (käyntiosoite)

**PL 204, 65101 Vaasa** (postiosoite)

sähköposti: [vaasa.hao@oikeus.fi](mailto:vaasa.hao@oikeus.fi)

puhelinvaihe: 029 56 42 611

asiakaspalvelu: 029 56 42 780 (avoinna ma–pe kello 8.00–16.15)

telekopio (fax): 029 56 42 760

Valituksen saapuminen määräajassa on valittajan vastuulla, kun se lähetetään postitse, sähköpostitse, telekopiona tai lähetin välityksellä. Suljetussa laitoksessa oleva henkilö voi antaa valituskirjelmän valitusajan kuluessa myös sille henkilölle, joka on määrätty laitoksessa tätä tehtävää hoitamaan tai laitoksen johtajalle.

Valituksen on oltava perillä hallinto-oikeuden kirjaamossa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>